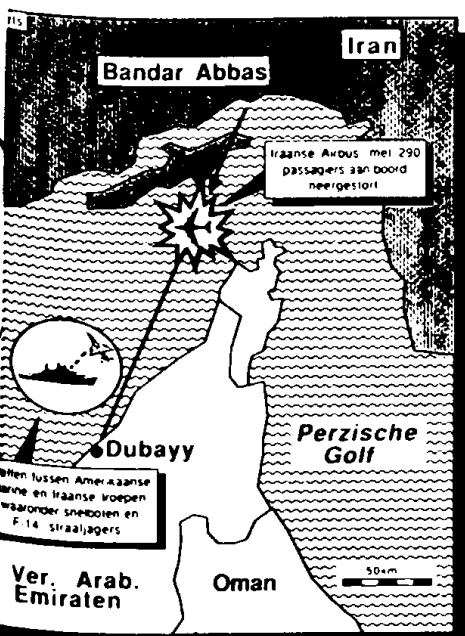

Drama eist 290 levens • President Reagan: 'Correcte defensieve actie'

VS halen Iraanse Airbus neer

Van onze correspondent

WASHINGTON - Een Amerikaanse kruiser heeft gisteren in de Perzische Golf per ongeluk een Iraanse verkeersvliegtuig met 290 mensen aan boord neergeschoten. Dat is gisteren bekendgemaakt door de Amerikaanse ministerie van defensie.

President Reagan zei gisteren dat het vliegtuig uit de lucht werd geschoten tijdens een „correcte defensieve actie”. Hij sprak van een „verschrikkelijk menselijk drama”, en zei het verlies aan mensenlevens diep te betreuren. Ook admiraal William Crowe, voorzitter van de chefs van staf, zei gisteren in het Pentagon, het departement van defensie, dat de bemanning van de Amerikaanse kruiser Vincennes correct had gehandeld en „uit zelfverdediging” de dodelijke raketten had afgeschoten.

Paraat

Het Iraanse persagentschap IRNA zei gisteren dat de Verenigde Staten de gevolgen van de luchtramp zullen moeten aanvaarden. Onmiddellijk werd daarop in alle Amerikaanse ambassades een verhoogde staat van paraatheid van kracht. Admiraal Crowe gaf gisteren een uitgebreide versie van de gebeurtenissen die leidden tot het neerschieten van het Iraanse vliegtuig, een Airbus die onderweg was van de Iraanse havenstad Bandar Abbas naar Dubai, in de Verenigde Arabische Emiraten.

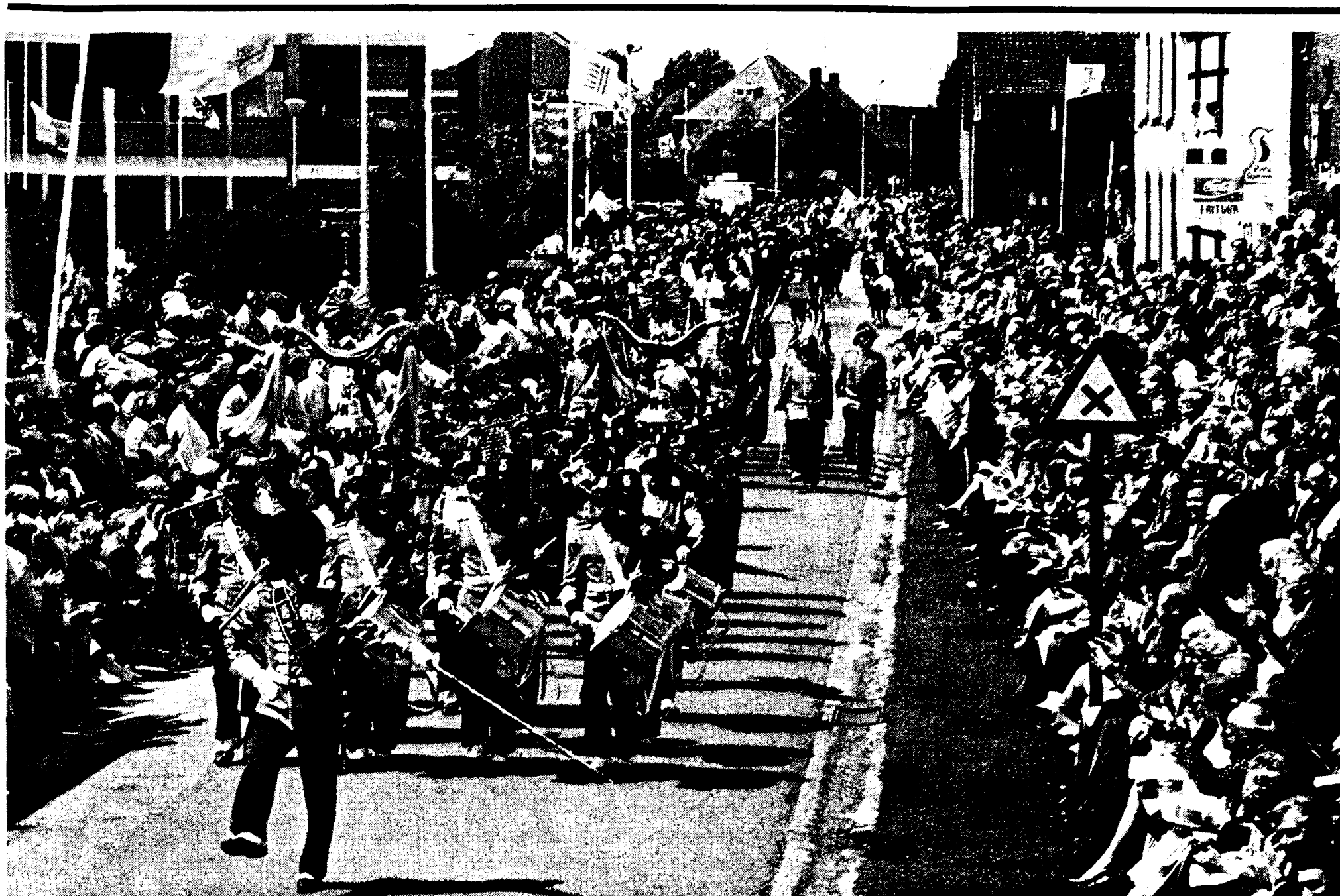
De eerste schermutselingen vonden even na tien uur plaatselijke tijd gisterochtend plaats, toen vijf Iraanse kanonneerboden in de Straat van Hormoez begonnen te schieten op een helikopter die thuishoort op de Vincennes. Dat was vrijwel zeker een reactie op een eerder treffen zaterdag, toen een ander Amerikaanse oorlogsschip drie Iraanse boten had verjaagd die bezig waren met een aanval op een Deense supertanker. Het was daarmee de eerste keer dat de Amerikanen een neutraal schip verdedigden.

Radar

De Vincennes zette na de aanval van zondagochtend koers naar de Iraanse boten, die op hun beurt op hoge snelheid zich in de richting van de kruiser begaven. Nog geen vijf minuten later werd op de radar van de Vincennes een inkomend vliegtuig signaleerd, aldus Crowe.

Volgens de Amerikanen vloog de Airbus buiten de corridor die gewoonlijk door passagiersvliegtuigen in dit gebied wordt gebruikt. Het Iraanse vliegtuig hield ook een koers aan, die recht in de richting van de Vincennes ging. „Op zowel militaire als civiele frequenties werden om 10.49 uur a.m. waarschuwingen gegeven”, aldus de admiraal gisteren. Toen daarop geen antwoord kwam, werd het vliegtuig - de Amerikanen dachten dat het om een Iraans F-14 gevechtsvliegtuig ging - om 10.51 uur a.m. „vijandig” verklaard. Weer drie minuten later vuurde de Vincennes twee raketten af, waarvan er één de Airbus raakte. De Amerikanen aan boord van de Vincennes konden met het blote oog zien, dat een raket doel getroffen had. „Eerder kon, door beperkte zichtbaarheid, het vliegtuig niet worden waargenomen”, aldus Crowe.

• Zie verder pagina 3

• Daar kwamen de schutters, daar kwamen ze aan. Gisteren in Grote-Brogel, een dorpje dat één grote spiegel was van de rijke Limburgse volkscultuur. Foto: WIDDERSHOVEN

door nino tomadesso

GROTE BROGEL - Zeven zestallen nemen komende zaterdag, in het kader van het Oud Limburgs Schuttersfeest '88, opnieuw de strijd op. Zeven kanhebbers voor de OLS-titel: vijf Nederlandse en twee Belgische schutterijen. Uit Nederlands-Limburg: St. Mauritsius, Strucht; St. Joseph, Stein; St. Lambertus, Oirsbeek; St. Cornelius, Swartbroek en St. Michael, Ool-Herten. Uit Belgisch-Limburg: St. Martinus, Niel-bij-As en St. Se-

Nog zeven onder de schietboom

bastiaan, St. Huibrechts-Lille. In het 79ste OLS zullen zaterdag bovendien St. Odilia, Ospeldijk en St. Hubertus Nattenhoven strijden om de zevende en achtste plaats.

Het 'vervolg' in het Belgische kerkdorpje Grote Brogel vindt aanstaande zaterdag vanaf 15.00 uur plaats. Gisteren trok het OLS, niettegenstaande regenbuien en harde wind, circa vijf-

endertigduizend toeschouwers. 'Officiële' schattingen die in de vijftigduizend liepen, werden niet officieel bevestigd. De organisatie van het OLS liep op rolletjes, het aan- en afrijdend verkeer eveneens. Behalve enkele malen op de weg Peer-Bree. Daar liep het korte tijd vast. Tijdens de officiële opening werd een minuut stilte in acht genomen ter nagedachtenis van 'schutterspater' W. Sangers en schutter Jo Geurts.

• Zie vervolg pag 5

Bontempi in gele trui

Guido Bontempi start vandaag als eerste gele trui-drager in de Tour de France. De Italiaanse 'sprintbeul' verdiende het kostbare stuk textiel in de 'préface', een soort ludieke proloog, die overigens niet meetelt voor het algemeen klassement.

• Guido Bontempi

• Tour-renners en rugnummers op pagina 13

• Francorchamps: motorcoureurs maken brokken

• Leverkusen haalt Michels in

PvdA boos over terugbetaling van studiebeurs

Van onze Haagse redactie

DEN HAAG - De PvdA-fractie in de Tweede Kamer wil minister Deetman van onderwijs aan de tand voelen over zijn aankondiging om hard op te treden tegen studenten, die ten onrechte een dubbele studiebeurs hebben ontvangen. De onderwijsinspectie van de PvdA-fractie, Wallage, vindt het onaanvaardbaar dat studenten het teveel ontvangen geld vóór 31 augustus moeten terugbetalen.

Afgelopen vrijdag kregen zo'n 100.000 studenten een brief van minister Deetman, waarin werd bedreigd met een deurwaarder als de ten onrechte verkregen studietoelagen niet vóór 31 augustus zijn teruggestort. De overige 55.000 studenten die reeds een deel hebben terugbetaald, zullen soepeler worden behandeld. Zij hebben inmiddels uitsel van betaling gekregen.

Volgens de Dienst Studiefinanciering is in totaal 225 miljoen gulden teveel uitgekeerd. In april zijn 142.000 studenten aangeschreven met het verzoek om terugbetaling. Het ministerie had bij het verlopen van de uiterste betaaldag 130 miljoen gulden teruggekregen.

Om de rest terug te krijgen, wordt nu met een deurwaarder gedreigd. In sommige gevallen moeten studenten meer dan 10.000 gulden betalen.

Viertal geeft ruim honderd inbraken toe

HEERLEN - Vier Heerlenaren, tussen de 19 en 21 jaar, hebben na hun arrestatie door de politie van Heerlen meer dan honderd inbraken bekend. Drie van de jongens zijn ingesloten op het politiebureau van Heerlen. Een van hen werd dit weekende op vrije voeten gesteld.

De verdachten braken 63 auto's open om zich over de geluidsapparatuur te ontfemen. Daarnaast werd zo'n veertig keer ingebroken in woonhuizen of bedrijven, met name in de Oostelijke Mijnstreek.

Volgens de politie is het schadebedrag ruim een ton. De gestolen spullen die de politie bij de jongens in huis aantroef, zijn inmiddels terug bij de rechtmatige eigenaren.

Commissie

Toch schrijft hij de aanhangers van Lefebvre niet bij voorbaat af. Hij kondigt de oprichting van een commissie aan die zich om de volgelingen van de traditionalistische aartsbisschop zal bekommeren.

In een verklaring, die is ondertekend door de prefect van de congregatie voor de bisschoppen, kardinaal Bernard Gantini, wordt gemeld dat niet alleen aartsbisschop Lefebvre en de donderdag gewijde bisschoppen zijn geëxcommuniceerd, maar dat ook de vorige aartsbisschop van Campos (Brazilië), Antonio de Castro Mayer uit de RK Kerk is gezet. Hij had bijstand verleend bij de ongeoorloofde wijding van de vier bisschoppen.

Paus waarschuwt ook aanhangers Lefebvre

VATICANSTAD - Ook de gelovigen en priesters die de ultraconservatieve aartsbisschop Lefebvre trouw blijven, worden geëxcommuniceerd (uit de RK Kerk gezet), voor het geval dat zij zich niet van hem distantiëren. Dit heeft het Vaticaan zaterdag in twee officiële verklaringen medegedeeld.

In een persoonlijk schrijven doet paus Johannes Paulus II een dringend beroep op de aanhangers van de donderdag geëxcommuniceerde aartsbisschop „de zware plicht te vervullen met de plaatsbekleder van Christi verenigd te blijven in de eenheid van de Katholieke Kerk en zich ervan te weerhouden de beweging (van Lefebvre) op enigerlei wijze te steunen”.

Niemand mag voorbijgaan aan het feit dat „deelname aan het schisma

kundige Lavaletta van het bedrijf AVBB. „De voordeur waar passagiers naar binnengaan, is goed dicht getimmerd. Maar de achterdeur, waar het personeel doorkomt, staat wagenwijd open”.

Maatregelen

De havenmeester van Schiphol, de heer Biemond, noemde de beelden van de VARA 'akelig'. Volgens hem hebben de mensen bij de personeelsingang tegen de instructies gehandeld. Inmiddels is opdracht gegeven om de instructies grondig te herzien en zullen maatregelen worden getroffen om herhaling te voorkomen, aldus Biemond.

Verontrustend

De VVD-fractie in de Tweede Kamer is geschrokken van de beelden. „Ik dacht dat Schiphol goed beveiligd was”, zei woordvoerder Kort-hals. „Dit is een klap in het gezicht. Het is verontrustend om te weten dat een slimme terrorist makkelijk binnen kan komen en op een vitale plaats zijn slag kan slaan”. Kort-hals kondigde aan vragen te zullen stellen aan de verantwoordelijke bewindshouders. Hij wil dat er onmiddellijk maatregelen worden getroffen.

Personeelsingang blijkt zwakke plek

Beveiliging op Schiphol slecht

Van onze correspondent

SCHIPHOL - De beveiliging van de nationale luchthaven Schiphol is volstrekt onvoldoende. Onbevoegden kunnen zonder veel moeite doordringen tot het platform en tot de laadruimten van de vliegtuigen. Het is zelfs mogelijk om ongezien bagage aan boord te brengen. Dat bleek gisteravond uit een reportage van VARA's actualiteitenrubriek 'Achter het Nieuws', dat de ondeglijke beveiliging van de luchthaven meedogenloos heeft blootgelegd.

Aan de reportage werd meegewerkt door de student Robert de Vos, die als uitzendkracht een tijdelijke baan op de luchthaven heeft. Het bleek heel makkelijk te zijn om via het uitzendbureau aan een doorlaatspasje voor de luchthaven te komen. Een VARA-verslaggever kon ongemerkt een videocamera mee naar binnen nemen en opnamen maken van de bagageruimten. Er was niemand, die het gezelschap iets in de weg legde.

Zwak

De zwakke plek is de personeelsingang van de luchthaven. „Een groot zwart gat”, aldus beveiligingsdes-

Onderwijs pakt wanbetalende studenten aan

...betalen of domblijven...

(ADVERTENTIE)

Naam: _____
Adres: _____
Postc. + plaats: _____
Tel.: _____
Giro banknr.: _____
abonneert zich en ontvangt het Limburgs Dagblad 2 weken gratis en wenst daarna
☐ een abonnement met automatische betaling per maand
☐ een kwartaalabonnement
Deze bon in een open envelop (zonder postzegel) zenden aan:
Limburgs Dagblad, antwoordnummer 46, 6400 VB HEERLEN.

Elke dag vóór 7 uur in uw bus

Telex:
redactie. 561
overige afdelingen 560

Abonnementsprijzen
bij vooruitbetaling te voldoen
per kwartaal f 71
" " " f 23

Van onze Haagse redactie

DEN HAAG - De bewindslieden die verantwoordelijk zijn voor het paspoortdrama, zouden moeten aftreden. Dat vindt 41 procent van de Nederlandse bevolking, zo blijkt uit een enquête die het NIPO in samenwerking met de AVRO heeft gehouden.

Minister Van Eekelen van defensie, die destijds als staatssecretaris van buitenlandse zaken het contract met paspoortproducent KEP heeft afgesloten, wordt

Enquête: Bewindslieden paspoortzaak moeten weg

door het publiek als hoofdschuldige beschouwd. De huidige staatssecretaris van buitenlandse zaken, Van der Linden, wordt in mindere mate verantwoordelijk gehouden, maar zou eveneens moeten aftreden.

Opmerkelijk is het standpunt van de achterban van de VVD, waarvan 64 procent vindt dat de eigen VVD-minister - Van Eekelen dus - het veld moet ruimen. Voor

een klein deel van de bevolking zouden ook premier Lubbers en minister Van den Broek (Buitenlandse Zaken) vanwege de paspoortzaak moeten aftreden.

De parlementaire enquête naar de totstandkoming van het nieuwe paspoort en de problemen bij de invoering ervan geniet een grote bekendheid. Niet minder dan 96 procent is bekend met deze kwestie, waarvan de openbare verhooren vorige week zijn afgesloten. De enquêtecommissie moet zijn onderzoek voor 1 september hebben afgerond.

Militairen niet eens met op gang gekomen vredesproces

Bouterse waarschuwt Surinaamse regering

PARAMARIBO - De bevelhebber van het nationaal leger, Desi Bouterse, heeft de regering van Suriname gewaarschuwd dat het leger niet ten koste van alles over zich heen moet laten lopen. „We zitten niet op het goede spoor als we het leger gebruiken”, aldus Bouterse, die hieraan toevoegde dat de militairen de situatie „zo zoetjes aan” beu worden.

Meer toezicht op militaire goederen-export

Van onze Haagse redactie

DEN HAAG - Het toezicht op de export van militaire goederen wordt verscherpt. Staatssecretaris Van Rooij van economische zaken wil dat het ontvangende land een verklaring ondertekent, waarin onder meer staat dat de goederen niet mogen worden doorverkocht. De verklaringen moeten na ondertekening worden overhandigd aan de Nederlandse ambassadeur in het land van bestemming.

Aanleiding tot deze scherpere controle is onder meer de verkoop van ruit door het bedrijf Muiden Chemie aan Portugal. Daar werd het ruit geschikt gemaakt voor granaat en doorverkocht aan Iran. Toen dat bekend werd, is de exportverklaring aan Muiden Chemie voor het leveren van ruit aan Portugal getrokken.

Bouterse zei dit ter gelegenheid van het eenjarig bestaan van de Nationale Democratische Partij waarvan hij ere-voorzitter is. Klaarblijkelijk doelde Bouterse op de onderhandelingen die de regering begin deze week voerde met het Junglecommando van Ronnie Brunswijk. Hij liet duidelijk blijken dat de militairen het niet eens zijn met het op gang gekomen vredesproces. De regering speelt volgens Bouterse „een spel waarvan ze de consequenties niet kan overzien”. Hij zei dat dit geen dreigement is, maar de „harde waarheid”. „Het beeld is triest; donkere wolken hangen boven ons. We gaan de verkeerde kant op. We zitten op een tijdbom”, zo zei Bouterse.

De bevelhebber sprak zijn ongenoegen uit over het feit dat het leger als „slecht” wordt afgeschilderd. „Het wordt geboycot en ondermijnd, terwijl men doet alsof Nederland en Frankrijk geen vuile rol spelen”.

Bouterse zei verder dat hij een grote mate van „zelfkolonisatie” constateerde bij de regeringsleiders, die de ogen te veel op Nederland richten. Hij riep de regering op zich te corrigeren en „geen uitverkoop van soevereiniteit” te houden, maar een „waarschijnlijke, doelmatige, nationale

politiek” te voeren. De bevelhebber vroeg de regering het nationaal belang te dienen en het opkomend racisme uit te bannen.

Hoewel Bouterse zei het niet eens te zijn met de regering riep hij de NDP-aanhang op steeds „een positieve bijdrage” te blijven leveren en zich nationaal op te stellen. De verjaardag van de NDP werd gevierd op de dag der vrijheden, een nationale feestdag waarop de afschaffing van de slavernij in 1863 wordt herdacht.

„In het oude centrum van Jeruzalem kwam het gisteren tot een treffen tussen Palestijnse betogers en Israëlische veiligheidsstroepen, nadat arbeiders waren begonnen met graafwerkzaamheden in de buurt van de Tempelberg. De tunnel loopt van de Via Dolorosa, door de islamitische wijk, naar de Klagmuur. Hij gaat vlak langs de Omar-moskee en de Al-Aqsa-moskee, heilige islamitische plaatsen. Islamitische leiders riepen via op de moskeeën geplaatste luidsprekers de gelovigen op de „heilige plaatsen te beschermen” tegen de graafwerkzaamheden. Aan die oproep gaven honderden Arabieren gehoor. Zij bekogelden Israëlische veiligheidsstroepen met stenen en flessen. De Israëlische antwoordden met het afvuren van traan- en rubber kogels. Ook in de bezette gebieden waren het afgelopen weekeinde ongeregelde heden. Die kosten een 17-jarige Palestijn het leven.

ARNHEM - De vliegshow open op de vliegbasis Deelen bij Arnhem ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Koninklijke Luchtmacht heeft zaterdag zo'n 350.000 bezoekers getrokken. Dat waren er, ondanks het matige weer, 100.000 meer dan de luchtmacht had verwacht. De belangstellenden konden tussen 10.00 uur en 17.00 uur kijken naar een gevarieerde luchtschouw

Vliegshow trekt 350.000 mensen

waaraan zowel antieke als moderne vliegtuigen uit binnen- en buitenland deelnamen. Het totale aantal bezoekers van de open dagen die van woensdag tot en met zaterdag op de vliegbasis zijn gehouden, is volgens een

woordvoerder van de luchtmacht bijna 500.000. Van de bezoekers kwamen er zaterdag 40.000 met het openbaar vervoer. De massale toestroom van auto's zorgde in de ochtenduren voor files op de rijksweg 75 en rijksweg 12. Maar de verkeersstroom heeft nergens tot grote problemen geleid. Enkele onderdelen van de vliegshow konden niet doorgaan wegens defecten aan vliegtuigen. Twee vliegtuigen moesten tijdens het optreden van de vliegbasis Soesterberg noodstoppen maken en kregen een klapband. Een ander vliegtuig kon niet aan de show deelnemen omdat het in aanraking kwam met een vogel.

US-admiraal Crowe: 'Commandant had plicht mensen te verdedigen'

Vervolg van pag. 1

WASHINGTON - Ook Crowe zei gisteren dat het verlies aan mensenlevens hem diep speet. Maar aan de andere kant, aldus Crowe: „Als een land oorlogsoperaties in een bepaald gebied uitvoert, en dan een passagiersvliegtuig door datzelfde gebied laat gaan, dan vraag je om ongelukken”.

De Amerikaanse actie verder verdedigend, zei hij: „Als vliegtuigmaatschappijen geen acht slaan op onze instructies en de waarschuwingen die we hebben gegeven, dan levert dat problemen op”.

Samenvattend zei de admiraal dat de commandant van de Vincennes de plicht had zijn mensen te verdedigen.

President Reagan, die het afgelopen weekeinde in zijn buitenverblijf in Camp David verbleef, gaf zijn condoleances aan de familieleden van de omgekomenen. Ook hij benadrukte dat de commandant een alleszins begrijpelijk vergissing heeft begaan.

„Het ministerie van defensie zal een uitgebreid onderzoek naar de gang van zaken doen”, aldus Reagan via zijn woordvoerder Marlin Fitzwater. In de verklaring staat verder: „Het enige belang dat de VS in de Perzische Golf heeft, is vrede. Deze tragedie versterkt de noodzaak om dat zo snel mogelijk te bereiken”.

Het drama roept herinneringen op aan dat van de Zuidkoreaanse Boeing 747 van KAL (Korean Airlines) met 269 inzittenden die in 1983 ten westen van het schiereiland Sachalin werd neergeschoten door een Sovjetrussisch gevechtsvliegtuig.

Legerhelikopter tegen bergwand

BONN - In de Bondsrepubliek is gisteren een transporthelikopter van het leger bij Garmisch-Partenkirchen tegen een bergwand gevlogen en ontploft. Alle negen inzittenden kwamen om het leven.

Een transportvliegtuig van de West-Duitse luchtmacht van het type Transall verongelukte zaterdag bij een noodlanding in de buurt van het vliegveld Bordeaux-Mérignac. Alle zes bemanningsleden overleefden het ongeluk en werden gewond naar ziekenhuizen overgebracht. Uit de gebarsten tanks stroomde benzine, maar de brandweer kon voorkomen dat zij in brand vloog.

(ADVERTENTIE)

GOK NIET...

met GAS en apparatuur, zorg voor absolute veiligheid.

Hoofddealer:

Campinggaz, International, Calpam, Margas, Benegas.

Vulstation:

propan-butane vullen wij op deskundige wijze en volgens wettelijk voorschrift. 5-kg., 11-kg., 35-kg-flessen.

van **dooren** bv
In de Cramer 17, Meerle, 045-711778

Advocaten pogen Sharpeville Zes weer te redden

Van onze correspondent

JOHANNESBURG - De advocaten van de zogenaamde 'Zes van Sharpeville' zullen vandaag opnieuw proberen om hun cliënten van de gal te redden. Volgens Prakash Dair, die de leiding heeft van het team van juristen, dat de 'Zes' verdedigt, zal er beroep worden aangetekend bij opperrechter P. Rabie tegen een eerdere beslissing van rechter Paul Human. Deze verbaasde zich op 13 juni van dit jaar over de veroordeling van de 'Zes' tot heropenen, ondanks het feit, dat één van de oorspronkelijk staatsgetuigen had toegegeven een valse verklaring te hebben afgelegd.

Mocht opperrechter Rabie dit beroep afwijzen, dan zullen de vijf zwarte mannen en een vrouw uit de woonwijk Sharpeville op 19 juli terechtgesteld, of spoedig daarna, worden terechtgesteld, tenzij president P.W. Botha alsnog op het laatste moment gratie verleent.

De 'Zes van Sharpeville' maakten deel uit van een menigte van ruim honderd personen, die op 3 september 1984 de vice-burgemeester van de zwarte Lekoa-raad, waaronder de wijk Sharpeville valt, stenig en levend in brand stak.

Hoewel nooit is komen vast te staan, dat de 'Zes' daadwerkelijk verantwoordelijk waren voor de dood van dit gemeenteraadslid, Jacob Dlamini, oordeelde rechter P. Human in 1985 dat zij deel hadden uitgemaakt van een menigte die de bedoeling had om een moord te plegen. Op grond van het juridisch omstrede beginsel van 'gemeenschappelijk doel' verklaarde hij hen vervolgens toch verantwoordelijk voor de dood van Dlamini.

Aangezien de rechter ook oordeelde, dat er geen verzachtende omstandigheden voor de zes aange-

klaagden konden worden aangevoerd, veroordeelde hij hen ter dood. Dit vonnis werd later in hoger beroep bevestigd.

Protesten

De afgelopen dagen hebben een aantal EG-landen, vooral op initiatief van de Nederlandse minister van buitenlandse zaken, Hans van den Broek, besloten opnieuw te protesteren tegen de mogelijke executie van de 'Zes'. Het is inmiddels zeker, dat Nederland, West-Duitsland en Frankrijk hun ambassadeur in dat geval zullen terugroepen uit Pretoria en dat er gemeenschappelijke stappen zullen worden genomen, om een aantal Zuid-Afrikaanse diplomaten in EG-landen naar hun land terug te sturen.

Ook de Amerikaanse regering en de Verenigde Naties hebben laten weten een executie van de 'Zes' niet te zullen accepteren en 'gepaste' maatregelen te zullen nemen.

MOSKOU - Na vier dagen van opmerkelijk heftige en openhartige debatten tijdens de partijconferentie in de Sovjetunie lijkt één conclusie gewettigd: partijleider Michail Gorbatsjov, die de gehele conferentie kalm en zelfverzekerd leidde, zit vast in het zadel. Het ziet er daarenboven naar uit dat de Sovjetunie, die zes decennia met harde hand van boven af werd geleid, zich opmaakt Gorbatsjov's visie van een nieuwe stijl van communistische democratie ten uitvoer te leggen.

„Er is niet alleen sprake van dooi, het is al lente en mogelijk zelfs zomer”, aldus verklaarde Vladimir Laksjin, een vooraanstaande literaire criticus en al lang voorstander van hervormingen. „De schaduw van Stalin verjaagt, en dat hebben we aan Gorbatsjov te danken, zo voegde de schrijver Anatoly Rybakov daar aan toe.

In het centrum van Moskou verzamelden zich het afgelopen weekeinde grote groepen mensen in parken en op pleinen om te praten over de partijconferentie en de voorgestelde hervormingen. Op banken langs de met

bomen omzoomde boulevards kon men de hele week Moskovieten aantreffen, gebogen over kranten met toespraken van afgevaardigden waaruit soms op luide toon werd voorgelezen. „Gorbatsjov heeft dit veroorzaakt”, aldus een omstander. „Na vele jaren zijn mensen voor het eerst weer in politiek geïnteresseerd. Voor het eerst geloof ik dat dit land ergens naar op weg is”.

Een buitenlandse waarnemer bevestigde deze indruk. „Hij is er zeker in geslaagd de mensen tot de verbeelding te spreken. Wat echter veel belangrijker is, zijn handelswijze de afgelopen week toont aan wat een handig politicus hij is”.

„Glasnost”, zo verklaarde Gorbatsjov tijdens de slotzitting van de partijconferentie in het Paleis der Congressen in het Kremlin, „was een van de heldinnen van deze conferentie”. Het was door middel van deze glasnost (openheid), die nauw verbonden is met zijn programma van perestrojka (herstructurering), dat de bevolking van de Sovjetunie gewaar werd dat er zich een waarachtig politiek debat afspeelde.

Hervormingsgezinden en conservatieven in alle gradaties namen beurtelings plaats op het spreekgestoelte, waar de afgelopen twintig jaar tijdens Brezjnef's „geruisloze Stalinisme” alleen maar lof te horen was op de

„triomf van het socialisme”, om hun zegje te doen. Gorbatsjov hield de toespraken krachtadig maar beleefd in de hand, waarbij hij soms sprekers er toe bracht meer te zeggen dan zijn van plan waren.

Toen een partijleider uit het noorden van de Sovjetunie zei dat leiders die te lang onder Brezjnef hadden gediend dienden af te treden, vroeg Gorbatsjov om namen, en hij kreeg ze. Tot grote schrik, en applaus, van de vergadering noemde de spreker met name president Andrei Gromyko en het politburo lid Michail Solomontsev.

Op de laatste dag van de conferentie kreeg de voormalige partij-

chef van Moskou, Boris Jeltsin, de kans het podium te betreden om onder meer op te roepen voor snellere hervormingen en eerherstel voor zichzelf. Jeltsins toespraak leidde tot een langdurig en emotioneel antwoord van de nummer twee in het Kremlin, Jevgeni Ligatsjov, die de conservatieve stroming verdedigde, terwijl hij tegelijkertijd ontkennde dat er een dergelijk kamp bestond.

In zijn behendige slottoespraak bekritiseerde Gorbatsjov Jeltsin. Hij liet er echter geen twijfel over bestaan dat hij vond dat de standpunten van Jeltsin zich nog steeds binnen de doelstellingen van het Kremlin bevinden en de Sovjetrussische partijleider wist op tevens behendige manier te voorkomen partij voor Ligatsjov te kiezen.

Gorbatsjov lijkt voorbestemd om volgend jaar behalve partijleider ook president van de Sovjetunie te worden. De partijconferentie stemde in met zijn voorstellen voor ingrijpende hervormingen van het politieke systeem, waaronder het voorstel voor een echt parlement en een president met uitgebreide bevoegdheden.

Aids-patiënt

● Een Aids-patiënt in Egypte is door een op wacht staande politieagent doodgeschoten toen hij uit quarantaine in een ziekenhuis was ontsnapt, zijn polsen had doodgesneden en de agent had bedreigd met het bloed. Volgens krantenberichten had Fawzi Mahmoud in Italië gewoond en had hij daar de immuunziekte opgelopen. Vorig jaar werd hij naar Egypte gedeporteerd en de overheid plaatste hem in een ziekenhuis in afzondering. Mahmoud probeerde twee keer zelfmoord te plegen, waardoor de overheid gedwongen werd een bewaker aan hem toe te voegen.

Steniging

● Een woedende menigte in de krottenwijk Mathare Valley van Nairobi in Kenia heeft twee mannen die volgens haar inbrekers waren, doodgeschoten. Volgens ooggetuigen werden de mannen na een poging tot inbraak door de menigte gepuut en gedood met stukken puin. Zij waren vermoedelijk lid van een beide die de buurt schap terroriseert. Negen dagen geleden was in een aangrenzende krottenwijk een inbreker met een in benzine gedoopte autoband om de nek door een menigte in brand gestoken en gedood. De methoden zijn afgekeken van zwarten in Zuid-Afrika die rasgenoten doden die van medewerking met het blanke gezag worden beschuldigd.

Ongewenst

● Een huiseigenaar in Dammanhour in de Nijldelta heeft geprobeerd ongewenste bewoners weg te krijgen door middel van ratten en kakkerlakken. Het dagblad 'Al Akhbar' in Cairo berichtte zaterdag dat de man in leegstaande flats in zijn huis huisvuil stortte om ongedierte aan te trekken. De ongewenste huurlers, die intussen al huidaandoeningen hadden opgelopen, gingen naar de politie. Er waren vijf vrachtwagens nodig om het vuil weg te brengen. De huurlers konden in hun gereinigde huis blijven zitten.

Drugsschip

● De Amerikaanse kustwacht heeft met wapengeweld een in Panama geregistreerd schip met meer dan 50 ton marihuana opgebracht, zo meldde de autoriteiten zaterdag. Onderofficier Michael Cobb zei dat de drugsvangst donderdag op volle zee had plaatsgevonden voor de kust van de staat Washington. Het schip, de 'Encounter Bay', weigerde ondanks waarschuwingsschoten bij te draaien. Dat gebeurde pas toen er gericht werd geschoten.

Treinongeluk

● Bij een botsing tussen een auto en de intercity-trein Amsterdam-Heerlen op een met halve bomen beveiligde spoorwegovergang in Abcoude is zaterdagavond een dode gevallen. Het slachtoffer, de 37-jarige mevrouw F. Brander, was afkomstig uit Amsterdam. De oorzaak van het ongeval is de politie niet bekend. De treinloper op het traject Amsterdam-Utrecht kon na korte tijd weer normaal worden uitgevoerd.

Onder invloed

● De 28-jarige S. Kuipers uit Elzendorp en 22-jarige G. van Gulick, eveneens uit Elzendorp, zijn gistermorgen vroeg door een verkeersongeluk in de gemeente Gemert om het leven gekomen. De bestuurder van de auto waar zij in meereeden, verkeerde volgens de rijkspolitie onder invloed van alcohol. In een flauwe bocht raakte de bestuurder van de auto de macht over het stuur kwijt. De auto kwam in de berm terecht, sloeg enkele malen over de kop en kwam op de kop in een sloot terecht. De slachtoffers overleden ter plaatse en de bestuurder raakte lichtgewond. De bestuurder werd in verzekering genomen.

Aardbeving

● Taiwan is gisteren getroffen door een aardbeving. In het noorden liepen elf mensen verwondingen op, toen door de beving rotsblokken naar beneden kwamen. De beving had een kracht van 5,5 op de schaal van Richter. Het epicentrum lag in zee, 11 kilometer ten noordwesten van de hoofdstad.

Vluchtelingen

● In Hongkong zijn het afgelopen weekeinde meer dan 400 Vietnamese bootvluchtelingen aangekomen. Alle vluchtelingen zijn ondergebracht in een opvangcentrum. Daar zal worden nagegaan waarom zij hun vaderland hebben verlaten. Alleen politieke vluchtelingen krijgen asielrecht. De anderen zullen worden teruggestuurd overeenkomstig een wet die verleden maand van kracht werd.

HOONHOUT
HANDTECHNIEK
voor alle kunst- en ambachtelijke reparaties
Klaar ter zijner wacht
Ook voor onderhoud handzagen
verwijderen, vervangen en
verbetern
Akerstraat-Noord 328, HOENSBROEK
telefoon 045-228211

†
Met grote droefheid geven wij u kennis, dat geheel onverwacht op 50-jarige leeftijd in de Heer is overleden, voorzien van het heilige sacrament, mijn lieve man, vader, schoonvader, zoon, schoonzoon, broer, schoonbroer, oom en neef

Thei Wezenberg
echtgenoot van
Corrie van Kan
Brunssum; C.L. Wezenberg-van Kan
Fienie en Mart
Familie Wezenberg
Familie van Kan

6441 AH Brunssum, 1 juli 1988
Grinses Beatrixstraat 31

Gelegenheid om van onze overledene afscheid te nemen, dagelijks in het mortuarium van het ziekenhuis te Brunssum, van 17.30 tot 18.30 uur.
Avondwake, heden maandag, om 19.00 uur in de hierna te noemen kerk.
In de St.-Josephkerk op de Egge te Brunssum zal de plechtige uitvaartdienst gehouden worden op dinsdag 5 juli om 11.00 uur.
Samenkomst in de kerk alwaar gelegenheid tot schriftelijk condoleren.
De begrafenis vindt aanstuitend plaats op het r.k. kerkhof te Rumpen-Brunssum.
Lieve geen bloemen, maar in de plaats daarvan h. nissen.
Zij, die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annone als zodanig te beschouwen.

†
Met grote verslagenheid hebben wij kennisgeving van het plotseling overlijden van ons zeer geachte bestuurslid

Thei Wezenberg
Zijn grote inzet voor onze vereniging zal voor ons blijvende herinnering zijn.
Wij wensen Corrie, Fienie en Mart veel sterkte toe om dit verlies te kunnen dragen.
Bestuur en leden
Sportvereniging voor gehandicapten
„De Mijstreek“

†
Met grote droefheid delen wij u mede, dat heden, geheel onverwacht, van ons is heengegaan, voorzien van de heilige sacramenten, op de leeftijd van 66 jaar, onze lieve vader, schoonvader, opa, broer, schoonbroer, oom en neef

Joop Verhoog
wed. van
Agnes Lamers

Lieve papa, jullie zijn nu weer samen, dat is onze troost.

Amstenrade: Bram en Coby Verhoog
Sandy en Sandy
Roosteren: Marijn Verhoog
Hans en Melanie
Spaubeek: Anita en Paul Younger
Familie Verhoog
Familie Lamers

Geleen, 1 juli 1988
Corr.adres: 6436 AK Amstenrade,
Hommertweg 257

De plechtige eucharistieviering zal plaatshebben op woensdag 6 juli as. om 11.00 uur in de parochiekerk van de H. Pastoor van Ars, Lianerstraat te Geleen, Zuid, waarna de begrafenis op de begraafplaats Voutersveld te Geleen.
Bijeenkomst in de kerk, alwaar afscheid schriftelijk condoleren.
De overledene is opgebaard in de rouwkapel van het Maaslandziekenhuis, Barbarastrait 1 te Geleen, alwaar gelegenheid tot bezoek van 17.30 tot 18.30 uur.

†
Bedroefd om zijn heengaan, maar dankbaar voor hetgeen hij voor ons betekend heeft, geven wij kennis van het overlijden op de leeftijd van 78 jaar, van mijn onvergetelijke man, onze allerliefste vader, schoonvader, lieve opa, broer, zwager en oom

Hermann van Zundert
echtgenoot van
Mia Cobben

In dankbare herinnering:
Heerlen: M. van Zundert-Cobben
Kluisen en kleinkinderen

6416 RJ Heerlen, 1 juli 1988
Rijpweg 61

De plechtige eucharistieviering zal plaatsvinden op woensdag 6 juli as. om 11.00 uur in de H. Hartkerk te Schandelen-Heerlen, gevolgd door de begrafenis op de r.k. begraafplaats aan de Hooftstraat te Schandelen.
Bijeenkomst in voornoemde kerk.
Daar wij overtuigd zijn van uw medeleven is er geen condoleren.
Vader is opgebaard in de rouwkapel van het De Weverziekenhuis te Heerlen. Bezoekuren dagelijks van 18.00 tot 17.00 uur.
Zij, die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annone als zodanig te beschouwen.

†
Bedroefd geven wij u kennis van het overlijden, na een kortstondige ziekte, voorzien van de h. sacramenten der zieken, op 67-jarige leeftijd, van mijn dierbare vrouw, onze zuster, schoonzuster, tante en nicht

Elisabeth Emonds
echtgenote van
Leonard Janssen

Wij vragen u voor hem te bidden.
De bedroefde familie:
Susteren: L. Janssen
Familie Emonds
Familie Janssen

6114 HG Susteren, 2 juli 1988
Kloosterstraat 31

De plechtige eucharistieviering wordt gehouden op woensdag 7 juli om 10.30 uur in de parochiekerk van de H. Amelberg te Susteren, waarna verhuur per auto naar het crematorium Netherland te Geleen voor de uitvaart om 12.30 uur.
Bijeenkomst in de kerk.
Overtuigd van uw medeleven is er geen condoleren.
Woensdag 6 juli om 18.45 uur rozenkransgebed, gevolgd door avondwake, in bovengenoemde kerk tot aanvang van de overledene.
Zij is opgebaard in het mortuarium van begr.ond. Fiedon, Kloosterstraat 31 te Susteren waar gelegenheid is om afscheid van haar te nemen tussen 17.00 en 17.45 uur dagelijks.

†
Bedroefd geven wij u kennis van het overlijden, na een kortstondige ziekte, voorzien van de h. sacramenten der zieken, op 67-jarige leeftijd, van mijn dierbare vrouw, onze zuster, schoonzuster, tante en nicht

Elisabeth Emonds
echtgenote van
Leonard Janssen

Wij vragen u voor hem te bidden.
De bedroefde familie:
Susteren: L. Janssen
Familie Emonds
Familie Janssen

6114 HG Susteren, 2 juli 1988
Kloosterstraat 31

De plechtige eucharistieviering wordt gehouden op woensdag 7 juli om 10.30 uur in de parochiekerk van de H. Amelberg te Susteren, waarna verhuur per auto naar het crematorium Netherland te Geleen voor de uitvaart om 12.30 uur.
Bijeenkomst in de kerk.
Overtuigd van uw medeleven is er geen condoleren.
Woensdag 6 juli om 18.45 uur rozenkransgebed, gevolgd door avondwake, in bovengenoemde kerk tot aanvang van de overledene.
Zij is opgebaard in het mortuarium van begr.ond. Fiedon, Kloosterstraat 31 te Susteren waar gelegenheid is om afscheid van haar te nemen tussen 17.00 en 17.45 uur dagelijks.

†
Bedroefd geven wij u kennis van het overlijden, na een kortstondige ziekte, voorzien van de h. sacramenten der zieken, op 67-jarige leeftijd, van mijn dierbare vrouw, onze zuster, schoonzuster, tante en nicht

Elisabeth Emonds
echtgenote van
Leonard Janssen

Wij vragen u voor hem te bidden.
De bedroefde familie:
Susteren: L. Janssen
Familie Emonds
Familie Janssen

6114 HG Susteren, 2 juli 1988
Kloosterstraat 31

De plechtige eucharistieviering wordt gehouden op woensdag 7 juli om 10.30 uur in de parochiekerk van de H. Amelberg te Susteren, waarna verhuur per auto naar het crematorium Netherland te Geleen voor de uitvaart om 12.30 uur.
Bijeenkomst in de kerk.
Overtuigd van uw medeleven is er geen condoleren.
Woensdag 6 juli om 18.45 uur rozenkransgebed, gevolgd door avondwake, in bovengenoemde kerk tot aanvang van de overledene.
Zij is opgebaard in het mortuarium van begr.ond. Fiedon, Kloosterstraat 31 te Susteren waar gelegenheid is om afscheid van haar te nemen tussen 17.00 en 17.45 uur dagelijks.

†
Enige en algemene kennisgeving

Na een noodlottig bedrijfsongeval overleed op 43-jarige leeftijd, voorzien van de h. sacramenten der zieken, in het ziekenhuis te Maastricht, mijn lieve man, onze zorgzame pap, zoon, schoonzoon, broer, zwager, oom en neef

Jan Verheijen
echtgenoot van
Thea Weijzen

Wij vragen u voor hem te bidden.
De bedroefde familie:
Susteren: Thea Verheijen-Weijzen
Miriam en Henk
Astrid en Henk
Familie Verheijen
Familie Weijzen

6114 XR Susteren, 2 juli 1988
Houtzagerstraat 1

De plechtige eucharistieviering gevolgd door de begrafenis, wordt gehouden op woensdag 6 juli om 10.30 uur in de parochiekerk van O.L. Vrouw Onbevleeld Ontvangen te Mariaveld, Susteren.
Samenkomst in de kerk alwaar gelegenheid tot schriftelijk condoleren vanaf 10.00 uur.
Dinsdag 5 juli om 19.00 uur avondmis in bovengenoemde kerk.
Jan is opgebaard in het mortuarium van Huize St. Antonius, Gasthuisstraat 3 te Echt waar gelegenheid is tot afscheidnemen dagelijks van 18.00 tot 19.00 uur.

†
Met droefheid ontvingen wij het bericht van het plotseling overlijden van ons lid

Jan Verheijen
Zijn inzet en belangstelling voor onze vereniging was enorm en wij zullen hem op deze manier in onze herinnering bewaren.
Ons medeleven gaat uit naar zijn echtgenote en kinderen.
E.H.B.O.-vereniging, Susteren

†
Met grote verslagenheid zijn wij geconfronteerd met het plotseling overlijden van ons werknemer en collega, de heer

Jan Verheijen
Zijn inzet voor ons bedrijf en zijn persoonlijkheid zullen wij niet licht vergeten.
Wij wensen zijn echtgenote en kinderen veel sterkte toe om dit grote verlies te dragen.
Directie en medewerkers
G.T.L. Heerlen B.V.

†
Na een werkzaam en liefdevol leven voor het gezin, dat alles voor hem betekende, geven wij met droefheid kennis, dat plotseling van ons is heengegaan, mijn innigstgeliefde man, onze zorgzame vader, schoonvader, broer, zwager, oom en neef

Karel Henzen
echtgenoot van
Mia Vanovermeere

Hij overleed in de leeftijd van 67 jaar.
Wij bevelen hem in uw gebed aan.
Schaesberg: M.J. Henzen-Vanovermeere
Ubach: M. Henzen-Vanovermeere
Schaesberg: M.J. Henzen-Vanovermeere
Ubach: M. Henzen-Vanovermeere
Familie Henzen
Familie Vanovermeere

6372 CZ Landgraaf, 1 juli 1988
Hooftstraat 355

De plechtige uitvaartdienst zal gehouden worden op woensdag 6 juli as. om 12.00 uur in de dekenale kerk van de H.H. Petrus en Paulus te Schaesberg, Hooftstraat, waarna aansluitend de crematie in het crematorium te Heerlen-Imstenrade.
Bijeenkomst in de kerk. Geen condoleren.
Karel wordt bijzonder herdacht in het rozenkransgebed van dinsdag 5 juli as. om 18.45 uur, aansluitend avondmis in voornoemde dekenale kerk.
Gelegenheid tot afscheidnemen in de rouwkapel van Lindeman Uitvaartcentra, Beuteweg 32, Nieuwenhagen, dagelijks van 18.30 tot 18.45 uur.
Zij, die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annone als zodanig te willen beschouwen.

†
Heden overleed tot onze diepe droefheid, op de leeftijd van 54 jaar, mijn dierbare echtgenote, mijn goede en zorgzame moeder, behuwdmoeder, lieve oma, zuster, behuudzuster, tante en nicht

Johanna Strijker
echtgenote van
Gerrit Klein

De bedroefde familie:
Gerrit Klein
Henny - Raud
Brigitte - Petra, Rick
Familie Strijker
Familie Klein

6464 AR Kerkrade, 1 juli 1988
Lichtenbergstraat 59

De rouwdienst zal gehouden worden op dinsdag 5 juli as. om 14.00 uur in de Nederlands Hervormde Kerk, St. Pieterstraat 1, waarna aansluitend crematie te Heerlen.
Voor vervoer is gezorgd.
Bijeenkomst in voornoemde kerk.
Daar wij overtuigd zijn van uw medeleven is er geen condoleren.
De overledene is opgebaard in het Streekmortuarium gelegen op het terrein van de Lockherheidkerk, St. Pieterstraat 145 te Kerkrade-Chèvermont.
Bezoekuren van 18.00 tot 19.30 uur.
Zij, die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annone als zodanig te beschouwen.

†
Heden overleed tot onze diepe droefheid, op de leeftijd van 54 jaar, mijn dierbare echtgenote, mijn goede en zorgzame moeder, behuwdmoeder, lieve oma, zuster, behuudzuster, tante en nicht

Johanna Strijker
echtgenote van
Gerrit Klein

De bedroefde familie:
Gerrit Klein
Henny - Raud
Brigitte - Petra, Rick
Familie Strijker
Familie Klein

6464 AR Kerkrade, 1 juli 1988
Lichtenbergstraat 59

De rouwdienst zal gehouden worden op dinsdag 5 juli as. om 14.00 uur in de Nederlands Hervormde Kerk, St. Pieterstraat 1, waarna aansluitend crematie te Heerlen.
Voor vervoer is gezorgd.
Bijeenkomst in voornoemde kerk.
Daar wij overtuigd zijn van uw medeleven is er geen condoleren.
De overledene is opgebaard in het Streekmortuarium gelegen op het terrein van de Lockherheidkerk, St. Pieterstraat 145 te Kerkrade-Chèvermont.
Bezoekuren van 18.00 tot 19.30 uur.
Zij, die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annone als zodanig te beschouwen.

†
Bedroefd geven wij u kennis van het overlijden, na een kortstondige ziekte, voorzien van de h. sacramenten der zieken, op 67-jarige leeftijd, van mijn dierbare vrouw, onze zuster, schoonzuster, tante en nicht

Elisabeth Emonds
echtgenote van
Leonard Janssen

Wij vragen u voor hem te bidden.
De bedroefde familie:
Susteren: L. Janssen
Familie Emonds
Familie Janssen

6114 HG Susteren, 2 juli 1988
Kloosterstraat 31

De plechtige eucharistieviering wordt gehouden op woensdag 7 juli om 10.30 uur in de parochiekerk van de H. Amelberg te Susteren, waarna verhuur per auto naar het crematorium Netherland te Geleen voor de uitvaart om 12.30 uur.
Bijeenkomst in de kerk.
Overtuigd van uw medeleven is er geen condoleren.
Woensdag 6 juli om 18.45 uur rozenkransgebed, gevolgd door avondwake, in bovengenoemde kerk tot aanvang van de overledene.
Zij is opgebaard in het mortuarium van begr.ond. Fiedon, Kloosterstraat 31 te Susteren waar gelegenheid is om afscheid van haar te nemen tussen 17.00 en 17.45 uur dagelijks.

†
Bedroefd geven wij u kennis van het overlijden, na een kortstondige ziekte, voorzien van de h. sacramenten der zieken, op 67-jarige leeftijd, van mijn dierbare vrouw, onze zuster, schoonzuster, tante en nicht

Elisabeth Emonds
echtgenote van
Leonard Janssen

Wij vragen u voor hem te bidden.
De bedroefde familie:
Susteren: L. Janssen
Familie Emonds
Familie Janssen

6114 HG Susteren, 2 juli 1988
Kloosterstraat 31

De plechtige eucharistieviering wordt gehouden op woensdag 7 juli om 10.30 uur in de parochiekerk van de H. Amelberg te Susteren, waarna verhuur per auto naar het crematorium Netherland te Geleen voor de uitvaart om 12.30 uur.
Bijeenkomst in de kerk.
Overtuigd van uw medeleven is er geen condoleren.
Woensdag 6 juli om 18.45 uur rozenkransgebed, gevolgd door avondwake, in bovengenoemde kerk tot aanvang van de overledene.
Zij is opgebaard in het mortuarium van begr.ond. Fiedon, Kloosterstraat 31 te Susteren waar gelegenheid is om afscheid van haar te nemen tussen 17.00 en 17.45 uur dagelijks.

†
Met droefheid geven wij kennis van het overlijden van onze moeder, schoonmoeder, grootmoeder en overgrootmoeder

Maria Johanna Clementina Ramakers
echtgenote van wijlen
Jacques J.M. Baartmans

in de leeftijd van bijna 82 jaar.

Melick: A.A.M. Cornelissen-Baartmans
L.C. Cornelissen
Roermond: F.C.C.J.M. Baartmans
St. Neots (UK): J.W.T.M. Croft-Baartmans
J.C. Croft
Brunssum: A.N.E.M. Salemans-Baartmans
J.H.P. Salemans
Sittard: J.E.M. Baartmans
M.A.J. Baartmans-Raets
Landgraaf: M.J.J.E. Montis-Baartmans
E. Montis
Haar kleinkinderen
en achterkleinkinderen

Brunssum, 2 juli 1988
Verpleeghuis „Schuttershorst“
Corr.adres: Leenheerstraat 68, 6441 EZ Brunssum

In de Fatimakerk te Brunssum zal de plechtige uitvaartdienst gehouden worden op woensdag 6 juli om 11.00 uur.
Samenkomst in de kerk alwaar gelegenheid tot schriftelijk condoleren.
Avondwake, dinsdag om 19.00 uur in de hiervoor genoemde kerk.
Zij, die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annone als zodanig te beschouwen.

†
Enige en algemene kennisgeving

„Groot is de leegte die hij achterlaat“
„Mooi zijn de herinneringen die blijven“
„Wij zullen je zo missen“

Tot ons groot verdriet moesten wij vrij onverwacht voorgoed afscheid nemen van mijn innigstgeliefde man, onze zorgzame pap en allerliefste opa

Joannes Salentijn
onderscheiden met het oorlogsherinneringskruis met de Gesp. mei 1940
echtgenoot van
Maria Smeets

in de leeftijd van 67 jaar.

De bedroefde familie:
Echt: M.C. Salentijn-Smeets
Sittard: Tiny en Herman Mestrom-Salentijn
Roermond: Els en Jan Hendrickx-Salentijn
Bos en Mestrom
Linne: Jo en José Salentijn-Vervors
Loonheide
Echt: Peter Salentijn en Aljoja
Familie Salentijn
Familie Smeets

6101 CN Echt, 2 juli 1988
Pr. Hendrikstraat 17

De plechtige uitvaartdienst zal gehouden worden op woensdag 6 juli as. om 10.30 uur in de parochiekerk van de H. Pius X te Echt, waarna de begrafenis plaatsvindt op het kerkhof van de H. Landricus aldaar.
Bijeenkomst en gelegenheid tot schriftelijk condoleren vanaf 10.00 uur in de kerk.
De begrafenisdienst zal gehouden worden op dinsdag 5 as. om 18.30 uur in bovengenoemde kerk.
Pap is opgebaard in het mortuarium van het St. Laurentiusziekenhuis te Roermond, alwaar gelegenheid tot bezoek van 17.30 tot 18.00 uur.

†
Dankbaar dat wij haar zo lang in ons midden mochten hebben, is tot onze grote droefenis geheel onverwacht van ons heengegaan, mijn lieve moeder, schoonmoeder, onze zus, schoonzus, tante en nicht

Trautje Schlösser
wed. van
Winand Jozef Thomas

Zij overleed in de leeftijd van 82 jaar, voorzien van het h. sacrament der zieken.
Wij bevelen haar in uw gebed aan.

Heerlen: Stef Thomas
An Thomas-Schloesser
Familie Schlösser
Familie Thomas

Hulsberg, 1 juli 1988
Bejaardencentrum Panhuys
Corr.adres: Bergerdeweg 4, 6413 AL Heerlen.

De plechtige uitvaartdienst zal gehouden worden op donderdag 7 juli as. om 11.00 uur in de dekenale kerk St.-Pancratius te Heerlen, waarna aansluitend de begrafenis op de begraafplaats Imstenrade.
Bijeenkomst in de kerk, alwaar gelegenheid is tot schriftelijk condoleren.
Rozenkransgebed ter intentie van onze dierbare overledene woensdag 6 juli om 18.30 uur in de kapel van het bejaardencentrum Panhuys te Hulsberg.
Gelegenheid tot schriftelijk condoleren van 19.00 tot 19.30 uur in het mortuarium van het bejaardencentrum Panhuys aldaar.
Voor vervoer kerk - begraafplaats v.v. is gezorgd.
Zij, die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annone als zodanig te beschouwen.

†
Laat nu Heer, Uw dienaar in vrede gaan.
Mijn ogen hebben thans Uw Heil aanschouwd.
(Lucas Hfdst. 2, vers 29/30)

In dankbare herinnering aan wat hij voor ons en velen betekende, hebben wij afscheid moeten nemen van mijn lieve man, onze zwager, oom en neef

Jacob Hubert Heuts
begiftigd met de pauselijke onderscheiding
Pro Ecclesia et Pontifici
echtgenoot van
Maria Horsmans

Hij overleed op de leeftijd van 80 jaar, voorzien van het h. sacrament der zieken.
Mechelen: M. Heuts-Horsmans
Familie Heuts
Familie Horsmans

1 juli 1988
Commandeurstraat 33, 6281 AL Mechelen

De plechtige uitvaartdienst zal gehouden worden op woensdag 6 juli 1988 om 11.00 uur in de parochiekerk van de H. Johannes de Dooper te Mechelen, waarna aansluitend begrafenis op de r.k. begraafplaats aldaar.
Gelegenheid tot schriftelijk condoleren vanaf 10.40 uur achter in de kerk.
Avondmis heden maandag 4 juli as. om 19.00 uur in voornoemde kerk.
De overledene is opgebaard in de rouwkapel (Sjalon) aan de Hillebrandweg.
Gelegenheid tot afscheidnemen aldaar, dagelijks van 11.00 tot 12.00 uur en van 17.00 tot 19.00 uur.

†
Met grote droefheid geven wij u kennis dat geheel onverwacht uit ons midden werd weggenomen, mijn onvergetelijke man, zoon, broer, schoonbroer, schoonzoon, oom en neef

Carolus Bosman
echtgenoot van
Fie Niese

De bedroefde familie:
Landgraaf: S.W. Bosman-Niese
Familie Bosman
Familie Niese

6372 GX Landgraaf, 1 juli 1988
Achterstraat 10

De plechtige uitvaartdienst zal plaatsvinden op woensdag 6 juli 1988 om 10.30 uur in de parochiekerk St.-Petrus en Paulus te Schaesberg.
Bijeenkomst in de kerk, waarna aansluitend de crematie plaatsvindt in Imstenrade om 11.30 uur.
Vervoer op eigen gelegenheid.
Daar wij overtuigd zijn van uw medeleven is er geen condoleren.
De avondmis te zijner intentie zal plaatsvinden op dinsdag 5 juli as. om 19.00 uur in voornoemde kerk.
De overledene ligt opgebaard in de rouwkapel van uitvaartcentrum Lindeman, Beuteweg 32 te Nieuwenhagen.
Bezoekuren van 18.45 tot 19.00 uur.
Zij, die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annone als zodanig te beschouwen.

†
Diep bedroefd, maar dankbaar voor de liefde en zorg waarmee hij ons gedurende zijn leven heeft omringd, delen wij u mede dat heden van ons is heengegaan, voorzien van de h. sacramenten, mijn lieve man, onze goede en zorgzame vader, schoonvader, opa, zwager, oom en neef

Sjef Klinkenberg
echtgenoot van
Zus van Oijen

op de leeftijd van 76 jaar.

In dankbare herinnering:
Heerlen: H.J. Klinkenberg-van Oijen
Heerlen: J.H.M. Klinkenberg
A.M. Klinkenberg-Gulikers
Marc, Rander
Familie Klinkenberg
Familie van Oijen

1 juli 1988
Agatsstraat 14, 6412 SZ Heerlen

De plechtige uitvaartdienst zal plaatshebben op woensdag 6 juli om 11.00 uur in de parochiekerk van de H.H. Mariëlaan van Gorum, Sittardweg te Heerlen, gevolgd door de crematie in Imstenrade.
Bijeenkomst in de kerk.
Daar wij overtuigd zijn van uw medeleven is er geen condoleren.
Dinsdag 5 as. om 19.00 uur avondwake in voornoemde kerk.
Sjef is opgebaard in de rouwkapel van het De Weverziekenhuis te Heerlen.
Gelegenheid tot afscheidnemen dagelijks van 18.00 tot 17.00 uur.
Zij, die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annone als zodanig te beschouwen.

†
Dankbaar voor het vele goede dat hij ons tijdens zijn leven heeft gegeven, delen wij u mede dat geheel onverwacht op 96-jarige leeftijd van ons is heengegaan, mijn lieve man, onze goede en zorgzame vader, zoon, schoonzoon, broer, zwager, oom en neef

Jochem Scholtens
echtgenoot van
Marjon Boersma

Brunssum: J.M. Scholtens-Boersma
Patricia
Cindy
Priscilla
Jochem
Cornes
Familie Scholtens
Familie Boersma
Familie Marijansen

6446 AV Brunssum, 1 juli 1988
Trichterweg 190

Gelegenheid om van onze overledene afscheid te nemen, dagelijks in het mortuarium van het ziekenhuis te Brunssum, van 17.30 tot 18.30 uur.
Avondwake, heden maandag, om 19.00 uur in de hierna te noemen kerk.
In de St.-Barakerkerk aan de Schildstraat te Treebeek-Brunssum zal de plechtige uitvaartdienst gehouden worden op dinsdag 5 juli om 10.30 uur.
Samenkomst in de kerk, alwaar gelegenheid tot schriftelijk condoleren.
De begrafenis vindt aansluitend plaats op het r.k. kerkhof aldaar.
Zij, die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annone als zodanig te beschouwen.

†
Enige en algemene kennisgeving

Geheel overgegeven aan Gods H. Wil is heden, voorzien van de laatste heilige sacramenten, in het De Weverziekenhuis van ons heengegaan, mijn lieve man, onze goede broer, schoonbroer, oom en neef

Mathieu Simons
echtgenoot van
Karolina Gottschalk

in de gezegende ouderdom van 84 jaar.

De bedroefde familie:
Waubach: M.K. Simons-Gottschalk
en familie

6374 CS Landgraaf, 3 juli 1988
Grensstraat 44

De plechtige uitvaartdienst, gevolgd door de begrafenis, vindt plaats op woensdag 6 juli om 10.30 uur in de St.-Jozefkerk te Waubach.
Samenkomst in de kerk; geen condoleren.
As, dinsdag om 18.45 uur rozenkransgebed en eucharistieviering waarin de overledene bijzonder wordt herdacht in voorgenomen kerk.
De dierbare overledene is opgebaard in de kapelle-ardente van het De Weverziekenhuis; gelegenheid tot afscheidnemen dagelijks tussen 18.00 en 17.00 uur.

†
Een monument in steen is een tastbare herinnering

Steenhouwerij MOONEN-WANDERS B.V.
Wijngaardsweg 10 - Hoensbroek
Téléfoon 045-227700

Opent op werkdagen van 9.00 uur tot 12.00 uur, zaterdag van 10.00 tot 12.00 uur.
100 grafmonumenten op onze showplaats

†
Dankbaar dat wij haar zo lang in ons midden mochten hebben, is tot onze grote droefenis geheel onverwacht van ons heengegaan, mijn lieve moeder, schoonmoeder, onze zus, schoonzus, tante en nicht

Trautje Schlösser
wed. van
Winand Jozef Thomas

Zij overleed in de leeftijd van 82 jaar, voorzien van het h. sacrament der zieken.
Wij bevelen haar in uw gebed aan.

Heerlen: Stef Thomas
An Thomas-Schloesser
Familie Schlösser
Familie Thomas

Hulsberg, 1 juli 1988
Bejaardencentrum Panhuys
Corr.adres: Bergerdeweg 4, 6413 AL Heerlen.

De plechtige uitvaartdienst zal gehouden worden op donderdag 7 juli as. om 11.00 uur in de dekenale kerk St.-Pancratius te Heerlen, waarna aansluitend de begrafenis op de begraafplaats Imstenrade.
Bijeenkomst in de kerk, alwaar gelegenheid is tot schriftelijk condoleren.
Rozenkransgebed ter intentie van onze dierbare overledene woensdag 6 juli om 18.30 uur in de kapel van het bejaardencentrum Panhuys te Hulsberg.
Gelegenheid tot schriftelijk condoleren van 19.00 tot 19.30 uur in het mortuarium van het bejaardencentrum Panhuys aldaar.
Voor vervoer kerk - begraafplaats v.v. is gezorgd.
Zij, die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annone als zodanig te beschouwen.

†
Met grote droefheid geven wij u kennis dat geheel onverwacht uit ons midden werd weggenomen, mijn onvergetelijke man, zoon, broer, schoonbroer, schoonzoon, oom en neef

Carolus Bosman
echtgenoot van
Fie Niese

De bedroefde familie:
Landgraaf: S.W. Bosman-Niese
Familie Bosman
Familie Niese

6372 GX Landgraaf, 1 juli 1988
Achterstraat 10

De plechtige uitvaartdienst zal plaatsvinden op woensdag 6 juli 1988 om 10.30 uur in de parochiekerk St.-Petrus en Paulus te Schaesberg.
Bijeenkomst in de kerk, waarna aansluitend de crematie plaatsvindt in Imstenrade om 11.30 uur.
Vervoer op eigen gelegenheid.
Daar wij overtuigd zijn van uw medeleven is er geen condoleren.
De avondmis te zijner intentie zal plaatsvinden op dinsdag 5 juli as. om 19.00 uur in voornoemde kerk.
De overledene ligt opgebaard in de rouwkapel van uitvaartcentrum Lindeman, Beuteweg 32 te Nieuwenhagen.
Bezoekuren van 18.45 tot 19.00 uur.
Zij, die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annone als zodanig te beschouwen.

†
Dankbaar voor het vele goede dat hij ons tijdens zijn leven heeft gegeven, delen wij u mede dat geheel onverwacht op 96-jarige leeftijd van ons is heengegaan, mijn lieve man, onze goede en zorgzame vader, zoon, schoonzoon, broer, zwager, oom en neef

Jochem Scholtens
echtgenoot van
Marjon Boersma

Brunssum: J.M. Scholtens-Boersma
Patricia
Cindy
Priscilla
Jochem
Cornes
Familie Scholtens
Familie Boersma
Familie Marijansen

6446 AV Brunssum, 1 juli 1988
Trichterweg 190

Gelegenheid om van onze overledene afscheid te nemen, dagelijks in het mortuarium van het ziekenhuis te Brunssum, van 17.30 tot 18.30 uur.
Avondwake, heden maandag, om 19.00 uur in de hierna te noemen kerk.
In de St.-Barakerkerk aan de Schildstraat te Treebeek-Brunssum zal de plechtige uitvaartdienst gehouden worden op dinsdag 5 juli om 10.30 uur.
Samenkomst in de kerk, alwaar gelegenheid tot schriftelijk condoleren.
De begrafenis vindt aansluitend plaats op het r.k. kerkhof aldaar.
Zij, die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annone als zodanig te beschouwen.

†
Diep bedroefd, maar in grote dankbaarheid wat hij voor ons is geweest, is heden, na een langdurige ziekte, van ons heengegaan, mijn dierbare man, onze zorgzame vader, schoonvader, lieve broer, schoonbroer, oom en neef

Zef Janssen
echtgenoot van
Annie Kuijpers

Gesterkt door het h. sacrament der zieken overleed hij op 72-jarige leeftijd.

Geleen: A. Janssen-Kuipers
Geleen: Sjaak Janssen
Geleen: Elly Janssen-Horbach
Geleen: Richard
Geleen: Wim Janssen
Geleen: Corrie Janssen-Reijnders
Geleen: Kenny
Familie Janssen
Familie Kuipers

6163 JB Geleen, 1 juli 1988
Burg. Lemmenstraat 59

De plechtige eucharistieviering zal plaatshebben op woensdag 5 juli as. om 12.30 uur in de parochiekerk van de H.H. Engelbewaarders te Landenkerke, waarna aansluitend de crematie in het crematorium Netherland, Voutersveld 1 te Geleen.
Bijeenkomst in de kerk.
Daar wij overtuigd zijn van uw medeleven is er geen condoleren.
Mede tot intentie van de dierbare overledene, een avondmis wordt opgedragen heden maandag 4 juli om 19.00 uur in voornoemde kerk.
De overledene is opgebaard in de rouwkapel van het Maaslandziekenhuis te Sittard, alwaar gelegenheid tot bezoek van 17.30 tot 18.00 uur.

†
Enige en algemene kennisgeving

Geheel overgegeven aan Gods H. Wil is heden, voorzien van de laatste heilige sacramenten, in het De Weverziekenhuis van ons heengegaan, mijn lieve man, onze goede broer, schoonbroer, oom en neef

Mathieu Simons
echtgenoot van
Karolina Gottschalk

in de gezegende ouderdom van 84 jaar.

De bedroefde familie:
Waubach: M.K. Simons-Gottschalk
en familie

6374 CS Landgraaf, 3 juli 1988
Grensstraat 44

De plechtige uitvaartdienst, gevolgd door de begrafenis, vindt plaats op woensdag 6 juli om 10.30 uur in de St.-Jozefkerk te Waubach.
Samenkomst in de kerk; geen condoleren.
As, dinsdag om 18.45 uur rozenkransgebed en eucharistieviering waarin de overledene bijzonder wordt herdacht in voorgenomen kerk.
De dierbare overledene is opgebaard in de kapelle-ardente van het De Weverziekenhuis; gelegenheid tot afscheidnemen dagelijks tussen 18.00 en 17.00 uur.

†
Een monument in steen is een tastbare herinnering

Steenhouwerij MOONEN-WANDERS B.V.
Wijngaardsweg 10 - Hoensbroek
Téléfoon 045-227700

Opent op werkdagen van 9.00 uur tot 12.00 uur, zaterdag van 10.00 tot 12.00 uur.
100 grafmonumenten op onze showplaats

†
Dankbaar dat wij haar zo lang in ons midden mochten hebben, is tot onze grote droefenis geheel onverwacht van ons heengegaan, mijn lieve moeder, schoonmoeder, onze zus, schoonzus, tante en nicht

Trautje Schlösser
wed. van
Winand Jozef Thomas

Zij overleed in de leeftijd van 82 jaar, voorzien van het h. sacrament der zieken.
Wij bevelen haar in uw gebed aan.

Heerlen: Stef Thomas
An Thomas-Schloesser
Familie Schlösser
Familie Thomas

Hulsberg, 1 juli 1988
Bejaardencentrum Panhuys
Corr.adres: Bergerdeweg 4, 6413 AL Heerlen.

De plechtige uitvaartdienst zal gehouden worden op donderdag 7 juli as. om 11.00 uur in de dekenale kerk St.-Pancratius te Heerlen, waarna aansluitend de begrafenis op de begraafplaats Imstenrade.
Bijeenkomst in de kerk, alwaar gelegenheid is tot schriftelijk condoleren.
Rozenkransgebed ter intentie van onze dierbare overledene woensdag 6 juli om 18.30 uur in de kapel van het bejaardencentrum Panhuys te Hulsberg.
Gelegenheid tot schriftelijk condoleren van 19.00 tot 19.30 uur in het mortuarium van het bejaardencentrum Panhuys aldaar.
Voor vervoer kerk - begraafplaats v.v. is gezorgd.
Zij, die geen kennisgeving mochten ontvangen, gelieven deze annone als zodanig te beschouwen.</

Regen en wind speelden het Oud Limburgs Schuttersfeest parten

Grote-Brogel vol pracht en praal

door nino tomadesso

ROTE-BROGEL — Alle smeebedden, alle bedevaarten, alle monnen ten spijt: meerdere malen keerde de hemel zich af in het Oud Limburgs Schuttersfeest. Sterker nog: meerdere alen joeg hij venijnige regenbuien over hoofden en ruggen in keizerinnen en keizers, koninginnen en koningen, markesters, bielemannen, 'sapeurs', drummers, muzikanten en schutters. Kortom: over iedereen die naar het Belgische kerkopje (van Peer) Grote-Brogel getogen was om er een der mooiste volksfeesten die de beide Limburgen kennen bij te onden. En viel er geen regen, dan was er nog altijd een straffe and die de veertig schietbomen niet geheel onberoerd liet.

adden de Sint Sebastianen uit Grote-Brogel, tijdens hun bidtocht naar Scherpenheuvel en naar de Lieve Vrouw van Zevenleen in Peer, dan niet overtuigend moeg de hemel om zijn gunsten smeekt? Natuurlijk wel. Hadden, stieren tijdens het defilé, de kinnen van onder meer de schutten St. Gregorius de Grote (Bruns), St. Elisabeth (Stokkem) en St. Onolphus en Gondulphus (Rotem) niet met volle kracht bulderend stracht de regenwolken aan flarnt te schieten? Zeker ook, maar de ergoden bleven kromme zin houen. Met gevolg: niet meer dan, pak es, circa dertig a vijfendertigduid toeschouwers (exacte cijfers ken niet te achterhalen) en — zo ek het — minder sfeer dan overige en. Maar niettemin: opnieuw od het OLS een prachtig schouwel. Opnieuw overheerste het olkse (in weerwil van een heuse en rukke VIP-tent, waarin schutters onder pasje overigens geen toeg hadden waarmee dus het ware karakter van een volksfeest voor deren geweld werd aangedaan). nleuw was het gezellig op de eelen, langs de optochtroute en in (feest)tenten. Overal, in vele chitterende facetten, stelde zich de acht en praal ten toon van een acht, eeuwenoud Limburgs volksgoed. Ga maar na: St. Salvius (Lambrecht) uit 1256, St. Lambertus (Sjansbeek) uit 1353, Marc & Petrus (Sjansbeek) uit 1638, om maar enkele oorbelden te noemen, tonen zij in trouwens alle andere schutterij, n gilden en broederschappen) niet e historie, de traditie, de rijkdom an een heerlijk land dat Limburg eet?

arend
Joseph Luns, de voormalige secretaaris-generaal van de Navo, hield et dan ook op een zeker moment p de tribune niet meer uit. In het ezelerschap van erepresident OLS-

Federatie, Leo Jans, stapte hij op achter de stramme geleerden van St. Martinus (Asenray). Spiedend als een arend, vrijwel onopgemerkt. Onderwijl voldeed het duo Leo Willem-Jan Bogaers vlug en vriendelijk aan duizend-en-één verzoeken der media-vertegenwoordigers, kwam op het moment dat St. Laurentius (Spaubeek) vanuit het defilé het feestterrein bereikte de regen weer en zag men her en der op het OLS in die kletterende neerslag het sein om een Judas te drinken. Straf gerstenat, als teken van hemels veraad. Want, met zonnenschijn is het totaalbeeld van zo'n massaal schuttersfeest als het OLS heel wat fleuriger. Zeg nu zelf....."Ach", sprak voormalige Tour de France-renner Jan Krekels (in het gezelschap van wielersportfreak Jan Offermans), „wat geeft het nou? Het is hier toch gezellig, toch ontspannend. Ik geniet...". En dat deed iedereen.

Vreugde en leed

Ontspannend? Kan wel zijn, maar dan toch niet onder de schietbomen; toch niet temidden der zestalen-nog-in-de race. Die hoe langer de middag en de avond duurde in aantal slonken. Schouderklopjes, een trek aan sigaret of sigaar, een laatste advies, wel of niet onder een paraplu 'spelend' met het licht, een rustig oog en even rustige hand; zo knokten de overgebleven zestalen voort. En elk 'bolke' dat van de boom geschoten werd, sorteerde gejuich en vreugdesprongen. „Good gedoon, Wiel!", complimenteerde de een; „Geweldig, jong!" zong de ander. En achter de drangheken klomk, uit de mond van de supporters, de nationale kreet „Aanvålle!". Maar elk 'bolke' dat, in die zich toespijtsende „eindstrijd" niet geraakt werd, leidde tot diepe teleurstelling en met moeite weggeslikte verwensing. Vreugde en leed lagen, terwijl de avond over de schietbomen viel, dicht bij elkaar. Zeven bleven er over....

● Volop strijd onder de schietbomen. De plek waar tijdens het OLS vreugde en leed zo dicht bij elkaar liggen.

Foto's FRITS WIDDERSHOVEN

● Spanning rust in blauwe ogen.....

● Vrouwelijke charme temidden van mannelijke stoerheid

(ADVERTENTIE)

STAAT DER NEDERLANDEN

6½% LENING 1988 PER 1996

inschrijving op 5 juli a.s. van 9 tot 15 uur via banken en commissaires

● Met een Christalleke in de hand: mr. Joseph Luns en gouverneurs dr. S. Kremers en dr. H. Vandermeulen. Geheel links erepresident OLS-Federatie Leo Jans.

● Bielemannen. Stramme 'spoortrekkers'.....

Kauwgum in de buks?

Van onze verslaggever

GROTE-BROGEL — Buksmeester Jef Ceijssen had het niet meer. Op het moment namelijk dat het allereerste schot van het OLS'88 ketste. De (ere)schutter, gouverneur dr. Sjeng Kremers, draaide z'n hoofd achter de buks 'n kwartslag om en vroeg: „Je hebt er toch geen kauwgum ingedaan?". Brogelaar Ceijssen, door moeder natuur toch al met een rood hoofd gezegend, liep vermiljoen aan. „Nee, maar...e...h...ik geloof dat iemand me een poets gebakken heeft", stotterde hij. De buks werd opnieuw zorgvuldig geladen, de gouverneur kneep opnieuw z'n ogen dicht en mikte op het hoogste 'bolke' rechts boven de schietboom. Schot! Pats! Raak! Applaus alom. Een radioreporter vroeg de gouverneur of de wind hem, in weerwil van het prima schot, toch voor enige problemen gesteld had. „Hoe komt u er bij? Ik heb jaren lang in de buurt van Heerlen gewoond, weet dus alles van wind af", rispoesterde dr. Kremers en gaf de buks over aan zijn Belgische collega dr. Harry Vandermeulen. Ook zo'n man met een scherp oog. Raak! De eerste misser bij de (ere)schutters kwam op naam van dr. Sjeng Kremers eega. „Ik zou maar marktenster worden", troostte manlief. Mevrouw Kremers hoefde zich echter niet te schamen. De president OLS-Federatie, L.Stals, en bisschop Joannes Gijzen hadden kennelijk een vuiltje in het oog. Mis dus. Terwijl de bisschop de afwezigheid van hemelse hulp een beetje sip verwerkte, merkte een vrouw op: „Eindelijk gerechtigheid". De kop was eraf, de 'hogeren' hadden geschoten, het OLS'88 kon beginnen. De autoriteiten (mr. J. Luns, L. Kelchtermans, voorzitter Belgische Senaat; Willy Claes, Belgische minister van Economische Zaken; René van der Linden, Nederlands staatssecretaris Buitenlandse Zaken o.a.) en tienduizenden andere toeschouwers posteerden zich langs de optochtroute voor het schitterende defilé van liefst honderdeenenvijftig schutterijen en broederschappen.

Oranje

Tevoren hadden inspectie van schutterijen, vlaggenparade, vandelgroet en toespraken gestalte gegeven aan de 'proloog' van het OLS. Ook achter het spreekgestoelte was gouverneur Kremers op dreef. Hij: „Twee jaren geleden voorspelde ik dat Schaesberg zou winnen, het werd Kinrooi. Verleden jaar sprak ik overtuigd dat Nederland zou winnen, het werd Grote-Brogel. Driemaal is scheepsrecht, dus ik voorspel nu dat de...Belgen zullen winnen. Want, Oranje wint toch al alles! Of niet soms? Waar waren in de afgelopen weken de Rode Duiwels?". Gouverneur Vandermeulen, kennelijk diep in het hart geraakt, reageerde: „Pas op voor Nederlanders die een cadeau willen geven!". En speelde vervolgens met het fantasietje dat volgend jaar wellicht ook een Japanse schutterij op het OLS acte de presence zal geven. Hetgeen meer te maken had met de sterke economische bindingen die het 'andere' Limburg zo succesvol met het land van de Rijzende Zon onderhoudt. En dat kon Sjeng Kremers weer in z'n zak steken. Met andere woorden: het OLS begon zoals het moet. Met een gezonde, hevige rivaliteit tussen beide Limburgen die zo sterk met elkaar verbonden zijn.

(ADVERTENTIE)

PHANTASIALAND biedt u 25 mobiele attracties, 5 shows en nog veel meer. Kom dat zien in Bruhl bij Keulen - BAB 553, afslag Bruhl-Süd. Tel. 02232-36200. Vanaf 1 april tot 31 oktober dagelijks vanaf 09.00 uur geopend (Wijzigingen zonder voor-aankondiging voorbehouden).

Uitslagen

Mooiste keizerspaar in uniform in historische gildekleding:

1ste prijs: St. Sebastianus (Margraten); 2e prijs: St. Martinus (Horn); 3e prijs: Oranje Nassau (Roermond).

Mooiste geheel in historische gildekleding:

1ste prijs: St. Sebastianus (St. Huibrechts-Lille); 2e prijs: St. Martinus (Neer); 3e prijs: St. Rochus (Stevensweert); 4de prijs: St. Mon & Gond (Berg en Terblijt).

Beste houding in historische gildekleding:

1ste prijs: St. Martinus (Neeritter); 2e prijs: St. Catharina (Beek); 3e prijs: St. Rochus (Stevensweert); 4e prijs: St. Sebastianus (Dorne).

Beste defilé in historische gildekleding:

1ste prijs: St. Martinus (Voeren); 2e prijs: St. Martinus (Neer); 3e prijs: St. Sebastianus (Dorne); 4e prijs: St. Rochus (Stevensweert).

Beste houding in fantasie-uniform:

1ste prijs: St. Hubertus (Kessel); 2e prijs: St. Sebastianus (Schimmert); 3e prijs: St. Martinus (Horn); 4e prijs: St. Job (Leuken); 5e prijs: St. Nicolaas (Susteren); 6e prijs: St. Oda (Boshoven); 7e prijs: St. Nic & Antonius (Budel); 8e prijs: St. Nicolaas (Heythuysen).

Mooiste kleding in fantasie-uniform:

1ste prijs: St. Nicolaas (Heythuysen); 2e prijs: St. Oda (Boshoven); 3e prijs: St. Job (Leuken); 4e prijs: St. Martinus (Vlodrop); 5e prijs: HH Marc & Petrus (Geele); 6e prijs: St. Sebastianus (Voerendaal).

Mooiste geheel in fantasie uniform:

1e prijs: St. Jan (Baexem); 2e prijs: St. Nicolaas (Heythuysen); 3e prijs: St. Oda (Boshoven); 4e prijs: St. Petrus (Rogel); 5e prijs: St. Nicolaas (Susteren); 6e prijs: St. Job (Leuken); 7e prijs: St. Nic en Antonius (Eli); 8e prijs: St. Matthias (Posterholt).

Mooiste kleding in historische gildekleding:

1ste prijs: St. Martinus (Neer); 2de prijs: St. Martinus (Voeren); 3de prijs: St. Mon & Gond (Berg en Terblijt).

Mooiste kleding in militair uniform:

1ste prijs: St. Willibrordus (Obbicht); 2de prijs: St. Urbanus (Montfort); 3de prijs: St. Hubertus (Nattenhoven); 4de prijs: St. Joris (Wessem); 5de prijs: St. Joseph (Konningsbosch); 6de prijs: St. Sebastianus (Mechelen).

Mooiste geheel in militair uniform:

1ste prijs: St. Hubertus (Ubachsberg); 2de prijs: St. Joseph (Buchten); 3de prijs: St. Sebastianus (Voerendaal); 4de prijs: St. Brigida (Noorbeek); 5de prijs: St. Urbanus (Montfort); 6de prijs: St. Paulus (Epen); 7de prijs: Stadsschutterij (Maastricht); 8ste prijs: St. Sebastianus (Margraten).

Beste houding in militair uniform:

1ste prijs: St. Joseph (Buchten); 2de prijs: Wilhelmina (Hingen); 3de prijs: St. Hubertus (Nattenhoven); 4de prijs: St. Urbanus (Montfort); 5de prijs: St. Jan (Nieuwstad); 6de prijs: Stadsschutterij (Maastricht); 7de prijs: St. Sebastianus (Margraten); 8ste prijs: St. Willibrordus (Obbicht).

Beste defilé in militair uniform:

1ste prijs: St. Joseph (Buchten); 2de prijs: St. Maternus (Wylre); 3de prijs: St. Paulus (Epen); 4de prijs: St. Joris (Wessem); 5de prijs: St. Urbanus (Montfort); 6de prijs: St. Willibrordus (Obbicht); 7de prijs: St. Michael (Ool-Herten); 8ste prijs: St. Sebastianus (Margraten).

Mooiste koning in historische gildekleding:

1ste prijs: Akkermansgilde (Venlo).

Mooiste koning in jacket in historische gildekleding:

1ste prijs: St. Brigida (Noorbeek).

Mooiste keizerspaar in uniform in historische kleding:

1ste prijs: St. Sebastianus (Margraten); 2de prijs: St. Martinus (Horn); 3de prijs: Oranje Nassau (Roermond).

Mooiste geheel in historische gildekleding:

1ste prijs: St. Sebastianus (St. Huibrechts-Lille); 2de prijs: St. Martinus (Neer); 3de prijs: St. Rochus (Stevensweert); 4de prijs: St. Mon & Gond (Berg en Terblijt).

Mooiste koning in uniform in historische gildekleding:

1ste prijs: St. Barbara (Tungelroy); 2de prijs: St. Paulus (Munstergeleen); 3de prijs: St. Antonius (Stramproy); 4de prijs: St. Urbanus (Montfort); 5de prijs: St. Martinus (Vaersrade).

Mooiste bordjesdrager in fantasie-uniform:

1ste prijs: H.H. Marc & Petrus (Geele); 2de prijs: St. Nicolaas (Meijel); 3de prijs: St. Urbanus (Maasniel); 4de prijs: St. Nicolaas (Heythuysen); 5de prijs: St. Nicolaas (Susteren).

Mooiste bordjesdrager in militair uniform:

1ste prijs: St. Joseph (Buchten); 2de prijs: St. Willibrordus (Obbicht); 3de prijs: St. Michael (Thorn); 4de prijs: St. Sebastianus (Klimmen); 5de prijs: St. Sebastianus (Mechelen); 6de prijs: St. Adreas (Melick).

Beste vaandeldrager in militair uniform:

1ste prijs: Dienstdoende Stadsschutterij (Maastricht); 2de prijs: St. Stephanus (Dieteren); 3de prijs: St. Jan (Nieuwstad); 4de prijs: St. Lambertus (Broeksittard); 5de prijs: St. Willibrordus (Obbicht).

Beste vaandeldrager in historische gildekleding:

1ste prijs: St. Sebastianus (Dorne); 2de prijs: St. Sebastianus (St. Huibrechts-Lille).

Modelste generaal in historische gildekleding:

1ste prijs: St. Lambertus (Broeksittard); 2de prijs: St. Urbanus (Montfort); 3de prijs: St. Sebastianus (Klimmen); 4de prijs: St. Sebastianus (Oirsbeek).

Beste bielemannengroep in historische gildekleding:

1ste prijs: St. Urbanus (Montfort); 2de prijs: St. Elisabeth (Stokkem); 3de prijs: St. Martinus (Houthem); 4de prijs: St. Sebastianus (Voerendaal).

Modelste sappeursgroep in historische gildekleding:

1ste prijs: St. Jan (Grubbenvorst); 2de prijs: Wilhelmina (Horst); 3de prijs: St. Martinus (Niel-bij-As).

Mooiste keizerspaar in jacket in historische gildekleding:

1ste prijs: St. Gregorius de Grote (Brunsum).

Mooiste keizerspaar in jacket in historische gildekleding:

1ste prijs: St. Joseph (Buchten); 2de prijs: St. Martinus (Houthem).

Mooiste koningspaar in historische gildekleding:

1ste prijs: St. Martinus (Neer); 2de prijs: St. Rochus (Stevensweert).

Mooiste koningspaar in uniform:

1ste prijs: Wilhelmina (Nieuwenhagen); 2de prijs: St. Job (Leuken); 3de prijs: St. Nicolaas (Meijel); 4de prijs: St. Oda (Boshoven); 5de prijs: St. Martinus (Vlodrop); 6de prijs: St. Martinus (Holtum); 7de prijs: Prins Hendrik (Odilshoven); 8ste prijs: St. Hubertus (Nattenhoven); 9de prijs: St. Anna (Merum); 10de prijs: St. Hubertus (Ubachsberg).

Mooist geklede generaal in historische gildekleding:

1ste prijs: St. Lambertus (Broeksittard); 2de prijs: St. Urbanus (Montfort); 3de prijs: St. Sebastianus (Klimmen); 4de prijs: St. Sebastianus (Margraten).

Beste defilé in fantasie-uniform:

1ste prijs: St. Petrus en Paulus (Susteren); 2e prijs: St. Matthias (Posterholt); 3e prijs: St. Job (Leuken); 4e prijs: St. Oda (Boshoven); 5e prijs: St. Gregorius (Illikhoven); 6e prijs: Prins Hendrik (Odilshoven); 7e prijs: St. Sebastianus (Schimproy); 8e prijs: St. Sebastianus (Neer).

Beste marktenstersgroep in historische gildekleding:

1ste prijs: St. Martinus (Linne); 2e prijs: St. Martinus (Holtum); 3e prijs: Wilhelmina (Nieuwenhagen); 4e prijs: St. Urbanus (Montfort).

Vendelwaaien in groep in historische gildekleding:

1ste prijs: St. Lambertus (Helden); 2e prijs: St. Martinus (Neer); 3e prijs: St. Catharina (Stramproy); 4e prijs: St. Job (Leuken); 5e prijs: St. Harlindis en Relindis (Ellikom).

Mooiste keizer in jacket in historische gildekleding:

1ste prijs: St. Sebastianus (Eys).

Mooist geklede generaal in historische gildekleding:

1ste prijs: St. Lambertus (Broeksittard); 2de prijs: St. Urbanus (Montfort); 3de prijs: St. Sebastianus (Klimmen); 4de prijs: St. Sebastianus (Margraten).

Mooiste koningin in historische gildekleding:

1ste prijs: St. Joseph (Buchten); 2de prijs: Wilhelmina (Hingen); 3de prijs: Prins Hendrik (Odilshoven); 4de prijs: St. Hubertus (Nattenhoven); 5de prijs: St. Laurentius (Spaubeek); 6de prijs: St. Hubertus (Ubachsberg).

Mooiste keizer in uniform in historische gildekleding:

1ste prijs: St. Anna (Merum); 2de prijs: St. Nic. & Antonius (Budel); 3de prijs: St. Brigida (Noorbeek).

Beste vaandeldrager in fantasie-uniform:

1ste prijs: St. Nicolaas (Heythuysen); 2de prijs: St. Job (Leuken); 3de prijs: St. Sebastianus (Heel); 4de prijs: St. Nic. & Antonius (Budel); 5de prijs: St. Oda (Boshoven).

Beste standaardruiter:

1ste prijs: St. Brigida (Noorbeek).

Individueel vendelen jeugd in historische gildekleding:

1ste prijs: St. Catharina (Stramproy, Goerds); 2de prijs: St. Catharina (Stramproy, Beckers); 3de prijs: St. Harl. & Relindis (Ellikom, Daenen M.).

Auto's

RENAULT 18 TS Stationcar type '80, leig. kmst. 34.000,- APK Pr. / 1950,- 345-218698.

Te k. van amerikaans militair bij Afent. Mercedes BENZ 300 TD stationwagen, bj. 1984, 80.000 km, i.g.st. van onderhoud, kl. donkerblauw, extra's aircondition, ABS, schuifalarm, systeem, centrale vergrendel., radio, cruise trekkn. v.p. 26.000,- belastingvrij, auto moet worden ingevoerd. Tel. 045-262130. Na 18.00 uur 04405-3457.

Te k. MERCEDES 220 B. 71, vr.pr. / 1800,-. Tel. 045-259663.

SUZUKI Alto, '83, kl. wit, i.g.st., / 5500,-. 04492-3234.

Fiat Klankstad

biedt aan tegen aantrekkelijke prijzen

Panda 34	81 t.m.	86
Panda 45	81 t.m.	85
Panda 750 L		86
Uno 55, 3-drs.	5-drs.	88
Uno 55, 5-drs.		88
Uno Diesel 4-drs.		84
Uno 45 S' 3-drs.		85

Ritmo 60 CL 3-drs. 84, 85
Ritmo 60 CL 3-drs. 86
127 Sport 1300 83
127 Super 900 83
127 1050 86
Regata 85-C 84
Regata 85 S 84
Regata 100 S 84
Regata Weekend 86
Citroen Visa 11 RE 85
Mitsubishi Galant Turbo 82

Nissan Cherry 1 3 GL 86
Renault 5 TL 81, 85
Renault 9 TL 82
Renault 4 Bestel 82
Peugeot 405 GL 82
Peugeot 305 GL 82
Suzuki Alto GL 86
Jetta 83
Toyota Corolla Aut. 80
Voivo 345 DLS 82

Diverse goedkope inruisers in voorraad. Bovag-garantie. Kaalheidersteenweg 185, Kerkrade. Tel. 045-413916.

Te k. BMW 520 I, '85, / 18.500,-. 2x Mercedes 200 D, '82, va. / 9000,-. Mercedes 200 D, '81, / 8750,-. Opel Rekord 20 S, 4-drs., '85, / 12.000,-. Opel Kadett 4-drs., '81, / 4750,-. Taunus 4-drs., '81, / 3250,-. BMW 520, '78, / 1500,-. 2 x Citroen GSA, '80, / 1450,-. Mercedes 608 D, verhoogd + verlengd, / 4000,-. Hommert 24, Vaesrade, Kruispuut Schinnen.

FIESTA 1.1 L, type 80, als nw, / 3650,-. Hamerstr. 37, 39, Heerlen bij ABF.

KADETT type 12 S, '81, a back, zeldz. mooi, m. APK, Heriongstr. 43, Heerlerbaan.

Terugname van financieringsbank CITROEN C25, benzina, '83, / 3950,-. Emly HO. 04490-23738 of 04498-54510.

Terugname van financieringsbank RENAULT R5 Alpine, '78, / 3950,-. Emly HO. 04498-54510.

Te k. MITSUBISHI Station Turbo type '83, Pr. / 15.000,-. Inr. mog. Tel. 045-221056.

Te k. NISSAN Micra Trend, bwj. 2-88, in nieuwst, kl. rood grijs, Inr. mog. Tel. 045-722187.

4900,-

Peugeot 305 GLS

Renault De Jonge

Steegestr. 10 Maastricht
Heer. tel. 043-616288.

Te k. Opel KADETT, bj. '80, Tel. 04490-23510.

Te k. Ford FIESTA, bj. nov. '82, zeer mooi, Tbv. Delstr. 26, Hoensbroek.

Opel Corsa 1200 S type '86, / 13.750,-. Mitsubishi Colt Turbo '84, / 14.750,-. Opel Ascona LS 4-drs. diesel '85, / 15.250,-. Opel Kadett 1200 type '85, / 14.750,-. BMW 520i '80, / 4500,-. Volvo 240 lpg '84, Ford Taunus 1600 Statcar '80, / 2750,-. Ford Sierra Laser 1600, op lpg, '86, / 17.250,-. Ford Sierra 1600 Laser, 5-drs., '86, / 16.900,-. Opel Rekord 2.0 LS Berlina, '83, / 13.000,-. VW Derby, '79, / 1750,-. Opel Kadett Caravan diesel, 5-drs., '85, Ford Sierra 1600 lpg, '86, Autobedrijf Stan WEBER Financ. gar. en inruil. Erkend APK keurstation. Tel. 045-314175. Baanstr. 38, Landgraaf-Schaesberg.

Terugname van financieringsbank MAZDA E2200 Diesel, '85, / 11.500,-. Emly HO. 04490-23738 of 04498-54510.

Opel Rekord, '84, kl. blauw, 45.000 km, i.st.v.nw., / 11.750,-. 04492-3234.

Terugname van financieringsbank Renault TRAFIC 1000 Diesel, '85, / 11.550,-. Emly HO. 04490-23738 of 04498-54510.

Caravans/ tenten/boten

JAARSTALLING (afgesloten), voor caravans, boten e.d., te Sittard, / 150,- + btw. Tel. 04492-2601.

Grootse verkoop van onze 87-88 er CARAVAN-SHOWMODELLEN van Munsterland, Digue, de lichtste caravan vanaf 395 kg en Andre Jamet-vouw-wagens, sommige met / 3000,- korting. Profiteer er nu van bij Ubachs Caravan in- en export, Eygels-hoevergracht, 39, Kerkrade, tel. 045-460252.

Te k. + 10 TOERCARAVANS V.A. / 2000,- tot / 10000,- o.a. Kip '83, Bergland '86, Adria '85, Wilk '79, Beijerland IT '87, tel. 045-752747.

T.H. KAMPEERWAGEN diesel, goedkope all-in prijs. Tel. 045-421706.

Te k. 5 pers. winter- en ZOMERCARAVAN, toilet, verwarming, ijskast, en voortent, i.g.st. Tel. 045-442647, tussen 14 en 19 uur.

Adria CARAVAN 3 pers. met v.tent, zeer mooi, / 2950,-. Kerkraderweg 166, Heerlen.

Te k. TABBERT 1977, lt. 5,3 m met luifel en toebeh., als nieuw. Camp. Hitesvijver, W. Barendsweg, Heerleheide. Vragen bij receptie.

Kip CARAVAN 1983, 5 pers., ijskast, ringverwarming, airconditioning, wintervoortent. Tel. 043-649055 of 043-642688.

Te k. CARAVAN Munsterland, 4,5 pers. met voortent, Geh. compl. i.g.st., Vr.pr. / 5500,-. Wweenbroek 5, Buchten Born.

CARAVAN te k. Wolff 475 met toiletruimte + ringverw., 4 à 5 pers., bwj. 1980. Tel. 04492-4890.

Te k. 4 pers. SPEEDBOOT + 20 pk Mercury b.b.-motor, trailer, / 1950,-. Tel. 04498-51373.

Te k. CARAVAN. Tel. 045-241294.

Huwelijk/kennismaking

Donderdagavond vanaf 20.00 uur gezellig DANSEN voor jong en oud. Bardancing Eldorado. Bongerd 5, Spaubeek.

Huwelijks-relatiebureau "PATRICIA". Info 045-461235.

Iedere donderdagavond gezellig dansen en luisteren naar mooie muziek voor ALLE ENSTANDEN in Eldorado. Spaubeek. Bongerd 5. Tel. 04493-4193.

Motoren

Te k. YAMAHA RD 350, bj. medio '83, zeer mooi. Pr.no.o.t.k. 045-462000.

te k. 2 scooters. DX 200 E cc, sprint 150 cc, Fa. Hendriks-Fliege, St.Peterstr. 209, Kerkrade. Tel. 045-461084.

CBX 1100 6 cyl., i.g.st. Zien is kopen. Fr. / 3250,-. Heerlerbaan 72, Heerlen. Tel. 045-410220.

Te k. HONDA XR 600, bj. '85, pr. / 5000,-. Honda XL 600, bj. '84, / 4000,-. Tel. 045-464438.

RTV/muziek

DRUMMER gevr. voor Rock & Rollband, tel. 229905 na 17.00 uur.

Te k. DRUMSTEL 5-delig z.g.a.n.w. Nagelbeek 72, Schinnen, tel. 04493-3779.

Te k. Hammond new pari ORGEL gereviseerd 2x5 octaaf / 10.000,- tel.045-317270.

Drumtraks, prof. DRUM-COMPUTER, fantastische sound, weinig gebruikt, in perfecte staat met extra sounds, / 1545,- (nieuwpr. / 4425,-). Tel. 045-422627.

Te k. weg. plaatsgebrek PIANO, prachtige klank. Pianola model, vr.pr. / 1500,-. Susterderpoort 11, Nieuwstadt.

PIANO te k. d. br. prima instr. vr.pr. / 1900,-. Tel. 04490-50314.

YAMAHA EMX 300 Mixer 12 kan. stereo 2x250 W. ingebouwd echo + 9 bands eq. Tel. 04490-21899.

Snelste 'Barcelona' uit geschiedenis

Van onze medewerker Fons van Ophuizen

HEERLEN - De internationale wedvlucht Barcelona is gisteren de snelste race uit de geschiedenis geworden. In nog geen acht uur was het concours afgelopen. De Limburgse duivenmelkers hebben een grote stempel op de marathon van het luchtruim gedrukt. Met liefst 14 melkers in de eerste 20 van het nationale concours met 5.500 duiven. De eerste Limburgse duif werd geklokt door de gebroeders Nijssen uit Roermond die de vierde nationale winnen. Wim van Leeuwen uit Hedel, de succesvolle bondspeler schreef de internationale wedvlucht op zijn naam. De marathon van het luchtruim werd overigens een triomf voor de nederlandse duivensport met de eerste zes prijzen.

Barcelona
De snelste Belgische duif werd geklokt door Paul Tossens uit Warsage om 6.05

uur, en de eerste Duitse duif door de internationale Pau-winnaar Heinz Seegmüller uit Grosteinhausen om 5.45 uur. Een opmerkelijke rol speelde overigens het inzetlokaal Heerlen op nationaal Barcelona met de vroege constateringen van F. Hoekstra 7.15, J. Degens 7.20, Nic Erkens 7.35 - 7.58, Jo Nijsten 8.02 en 8.21, Leo de Jong 8.10, Hendriks-Meij 8.12 (7 van de 11), H. Bruls 8.25, F. Rennenberg 8.32 uur.

Officiële uitslag nationaal Barcelona:
1. Wim v. Leeuwen (Hedel) 6.18 uur afstand 1175 km.; 2. A.v.d. Ouwland (Chaan) 6.03 1143 km.; 3. A. Peters (Zelem) 7.09 1222 km.; 4. Gebr. Nijssen (Roermond) 6.11 (Eerste Limburgse duif); 5. J. Joosten (Tienray) 6.45; 6. Gebr. Kuypers (Neer) 6.35; 7. J. Gerardts (Swalmen) 6.45; 8. W. Noltén (Geleen) 6.25; 9. J. Berghs en zn. (Kessel) 6.55; 10. F. Gubbels (Noorbeek) 6.10; 11. G. Verstappen (Roermond) 7.09; 12. W. Jussen (Vlaams) 6.39; 13. V.d. Velde (Goes) 7.25; 14. P. Verheijden (Neer) 7.35; 15. P. Lazeroms (Zegge) 7.50; 16. Jo Degens (Heerleheide) 7.15; 17. Flip Hoekstra (Heerleheide) 7.20; 18. Zwart (Aardenburg) 7.41; 19. Erkens (Palemij) 7.35; 20. H. Bommelans (Eckelrade) 7.33; 21. Wijnands en zn. (Maastricht) 7.43 uur.

Nationaal België:
1. Tossens (Warsage) 6.05 uur.

Nationaal Duitsland:
Heinz Seegmüller (Grosteinhausen) 5.43 uur.

Provinciaal Orleans jaarlingen C.L.B.V.P.:
1. Gebr. Tummers (Puth-Schinnen) 15.21 uur V km.; 2. A. Muijters (Heer) 15.11; 3. Brouwer zn. (Grevenbicht) 15.13; 4. Gebr. Bastiaans (Mheer) 15.13; 5. Vrosch-Vorlage (Welden) 15.21; 6. J. Neis (Schinnen) 15.25; 7. G. Heinsdijk (Nieuwenhagen) 15.27; 8. J. Smets (Geulle) 15.20; 9. Rooymans (Heerlen) 15.27; 10. Klein (Cadix-Keer) 15.12; 11. L. Kraft (Maastricht) 15.14; Gebr. Lumye (Vaals) 15.23; 13. J. Driessen (Slaarbeek) 15.25; 14. J. Coenjarts (Berg en Terbree) 15.21; 15. Sijf Moonen (Heerlen) 15.28 uur.

Provinciaal Melun Phoenix:
1. G. Klerken (Blerick) 12.26 uur 401 km.; Steinhagen (Blerick) 12.29; 2. P. Verheij (Neer) 12.18; 5. H. Koch (Venlo) 12.31; 6. J. A. (Horn) 12.14; 7. W. en A. Driessen (Blerick) 12.31; M. v.d. Adel (Blerick) 12.30; 9. Willems (Kessel) 12.23; 10. J. Beurskens en zn. (Haelen) 12.17; Hendriks (Rogge) 12.18; 12. Thijssen (Blerick) 12.21; 13. Jos Smets (Reuver) 12.24; 14. Keurde Hermans (Blerick) 12.31; 15. M. Geerkens (Blerick) 11.54 uur.

Man doodt vriendin en pleegt zelfmoord

Van onze correspondent
HASSELT - Een man uit Maasmechelen heeft zaterdag zijn vriendin doodgeschoten en daarna zelfmoord gepleegd. Niemand is getuige geweest van het drama. Het slachtoffer is de 47-jarige Annie H. die na haar scheiding korte tijd een relatie had met de dader, de 44-jarige Pierre B. uit Tongeren. Er kwam echter snel een einde aan die relatie en B. heeft dat kennelijk niet kunnen verkroppen.

Afgelopen zaterdag merkten de bureu op dat de wagen van B. geparkeerd stond bij het huis van

Bomaans lag in Z-Afrika

Van onze correspondent
JOHANNESBURG - Een zware bomexplosie, zaterdagmiddag, vlakbij het Ellispark-Rugbystadion in het centrum van Johannesburg, direct na afloop van de wedstrijd tussen Transvaal en Vrijstaat, heeft aan twee toeschouwers het leven gekost.

Dertig personen raakten gewond, waarvan er vijf ernstig aan toe zijn. Volgens de politie moet de aanslag worden toegeschreven aan de verboden bevrijdingsbeweging ANC. Tot nu toe zijn er alleen dit jaar reeds zestien bommen ontploft in de centra van de grote steden Johannesburg, Pretoria, Kaapstad en Durban. Hierbij kwamen in totaal 9 personen om het leven, terwijl ook een vrouw de tweeling, waarvan zij in verwachting was, verloor.

Volgens een politiewoordvoerder was de bom verborgen in een bij het Ellispark-stadion geparkeerde BMW, die later gestolen bleek te zijn. De auto was geplaatst in de nabijheid van een bus, waarmee jeugdige aanhangers van het team van de Oranje Vrijstaat naar Johannesburg waren gekomen.

Vele auto's raakten beschadigd door de ontploffing, terwijl de ruiten van honderden huizen in de omgeving van het stadion door de krachtige explosie braken.

Annie H. Even na vijf uur zag de voorbijganger het lichaam van de vrouw liggen op de inrijlaan van de busbedrijf, waarvan de vrouw de eigenaresse was. De vrouw leefde toen nog, maar even later overleed ze in het ziekenhuis van Tongeren. Ze was drie keer in de kliniek geschoten met een jachtgeweer.

De dader had zichzelf een kogel door het hoofd gejaagd. Het lichaam lag naast hem.

Gisteren werd een lijkschouwning gehouden en stelde het parket de gerecht een wapendeskundige aan. Over de resultaten van die onderzoeken zijn geen officiële mededelingen gedaan.

Opnieuw veel hardrijders na motorraces Francorchamps

MAASTRICHT - Bij een verkeerscontrole gisteravond op de rijksweg Maastricht-Eindhoven, na afloop van de motorraces in het Belgische Francorchamps, is gebleken dat veel terugkerende bezoekers nog in de ban verkeerden van die races en met veel te hoge snelheden reden. In totaal werden 89 processen verbaal opgeemaakt, waarvan 79 voor overtreding van de maximumsnelheid. De meeste bekeurden reden met snelheden van 150 kilometer en meer, aldus een woordvoerder van de rijkspolitie.

Een motorrijder werd binnen de bebouwde kom van Maastricht met een snelheid van 120 kilometer per uur geklokt en daarbuiten zelfs van 200 kilometer. Zijn motor is in beslag genomen. De rijkspolitie in het district Limburg had tot de controle besloten omdat de motorraces in Francorchamps ook veel Nederlandse motorliefhebbers trekken. Aan de verkeerscontrole namen 13 politievoertuigen deel, waaronder een radarwagen.

DE EXTRA'S

Aktie's VLEES en VLEESWAREN zijn geldig op maandag 4, dinsdag 5 en woensdag 6 juli 1988.

Verse **halskoteletten** voor o.a. de barbecue. Ook gemarineerd verkrijgbaar voor dezelfde kilo-actie prijs.

HELE KILO **7.95**

FriKi vers dikbevleesde, verse **kuikenbouten** HELE KILO **5.35**

ambachtelijke vleeswaren **100 gram leverkaas** en **100 gram kalfsleverworst** Nu 200 gram samen voor **1.98**

UIT DE VERSMARKT VAN JAN LINDERS

ZO'N VERS BROODJE SMAAKT ELK MOMENT VAN DE DAG!

Verse, witte **zachte bolletjes** 99 verpakt per 6 stuks nu **6**

Verse, witte **zachte puntjes** 99 verpakt per 6 stuks nu **6**

Verse, witte **mini-puntbroodjes** 99 verpakt per 10 stuks nu **10**

Verse **krentebollen** 99 verpakt per 4 stuks nu **4**

Verse, volkoren **puntbroodjes** 99 verpakt per 6 stuks nu **6**

Grote **kruimelvlaai** ø 27 cm. **5.50** Gevuld met gele room.

Hollandse **spitskool** 79 Per kilo

Grove **uilen** speciaal verpakt. **2 KILO-NETJE 2.49**

Valencia Late: **'MAROC'** hand-sinaasappelen zoet en vol sap. Grote maat. Net à **2 KILO 3.45**

En deze verse prijzen gelden tot en met a.s. zaterdag 9 juli 1988

Jan Linders

Dus...u hoeft niet op een bolletje te kijken!

winkelen met verstand

Limburgs Dagblad - Maandag 4 juli 1988 - Pagina 1

Uitstel betekent echter nog geen afstel

Plan Dormansbergweg op de lange baan

Van onze verslaggever

LANDGRAAF - De door b en van Landgraaf zo fel begeerde aanleg van de omstreden Dormansbergweg is op de lange baan geschoven. Niet alleen de definitieve tracering en financiering nog een groot obstakel, maar ook in de bestemmingsplanprocedure zal de gemeente over een lange termijn dienen te beschikken. Het college als raad geven vorm op dit moment de voorkeur aan een snelle aanleg van de Zwart Vijf Zuid.

Als bekend heeft de Stichting 'oud Eikenbos' de aanleg van de Dormansbergweg bij de Raad van Landgraaf aangevochten. De natuurbeheerders vrezen dat met de aanleg van de weg (die de Heereweg in Landgraaf met de Einsteinweg in Schaesberg moet verbinden) het waardevolle bos als verloren moet worden beschouwd. Ook de Eijkhagencollege heeft zich fel tegen de aanleg verzet. Wethouder Heinrichs is de geestelijke vader van de verbindingsweg, die hij dan wil voor Landgraaf van levensbelang acht.

De weg de te verwachten moeilijkheden heeft het college echter welotende de voorbereidingen voor de aanleg van de Dormansbergweg een lager pitje te zetten. In plaats daarvan wordt nu de allerhoogste prioriteit gegeven aan de versnelde aanleg van de Zwart Vijf Zuid, die Landgraaf aansluiting moet geven aan de autoweg. De gemeenteraad wil deze week haar fiat geven aan deze 'ommezwaai'.

De raad heeft daarbij meegedeeld dat Landgraaf achterligt op het schema, dat door de beide andere betrokken gemeenten (Heerlen en Kerkrade) bij de aanleg van de Zwart Vijf Zuid wordt gevolgd.

De name met de noodzakelijke aanknopingspunten wil het nog niet tot zinnen. Daarom is inmiddels besloten om extra geld uit te trekken voor het versneld opstellen van de plannen. Dat geld was dit jaar oorspronkelijk gereserveerd voor de plannen voor de Dormansbergweg.

Er is nog een ander aspect dat het college de Dormansbergweg (of desnoods een variant daarvan) niet meer als een goed object ziet. Volgens ingewijden heeft wethouder Heinrichs zich echter eerst (moreel en financieel) gebonden zien door de provincie, die een bestemmingsplan uiteindelijk goed te keuren.

Vrouwenhandel vermoed in Landgraaf

LANDGRAAF - De politie van Landgraaf heeft zaterdagmiddag een Ghanese vrouwen aangetroffen in een prive-club aan de Moltweg, waar om onverklaarbare redenen het inbrekers-alarm was afgelaten.

De dames bleken niet in het bezit van een geldige verblijfsvergunning, noch van enige identiteitspapieren.

Ze zeiden ze asiel te hebben aangevraagd in België. In het pand was verder niemand aanwezig. De vrouwen waren min of meer ingesloten. De politie heeft een onderzoek ingeleid. Vermoed wordt dat men te maken heeft met illegale vrouwenhandel.

Nutsvoorziening overgedragen

HEERLEN - De firma Stienstra Maatschappij BV te Heerlen heeft voor een symbolisch bedrag de nutsvoorzieningen in het plan Geleien te Heerlen overgedragen aan de gemeente. Stienstra heeft in dit plan woningen gebouwd, maar ook meteen riool- en gas, water en licht aangelegd.

Kerkradenaar bekend overval na 6 maanden

HEERLEN - De politie van Heerlen heeft zaterdagavond bezoek gekregen van een 33-jarige Kerkradenaar, die aan de balie kwam vertellen dat hij op 29 december van het vorig jaar een gewapende roofoverval heeft gepleegd op een Heerlens bankstation aan de Imstenraderweg. De pompbediende werd destijds door de man uit Kerkrade met een pistool bedreigd. De buit van de overval bedroeg zeshonderd gulden. De verdachte is in verzekering gesteld.

Tien botsingen in Kerkrade

Van onze verslaggever

KERKRADE - Tien aanrijdingen hebben zich het afgelopen week in de voorgebouwde in de gemeente Kerkrade. Volgens het politierapport komt de totale schade daarvan neer op ruim 35 mille. Persoonlijke ongelukken deden zich niet voor.

Veel geluk hadden de automobilisten S.A. uit Sittard en M.P. uit Kerkrade. Zij kwamen zaterdagmiddag met elkaar in botsing, nadat

de eerst genoemde geen voorrang verleende op de kruising Dahliastraat/Begoniastraat. De klap was enorm, de schade ruim 8000 gulden, maar niemand raakte gewond.

Van datzelfde geluk kan ook H.M. uit Heerlen spreken, die zondagmorgen tijdens een hevige regenbui over De Locht reed, door de regenplassen in een slip raakte en vervolgens met hoge snelheid tegen een lichtmast aanbotste. Ook hij kwam met de schrik vrij. De schade aan

• Slippartijen zat tijdens de plensbuien van het afgelopen week, zoals hier op de SW-26. Flinke schade, maar geen ernstige gewonden.

Foto: 3POOT/DRIES LINSSSEN

zijn voertuig loopt eveneens in de duizenden gulden.

Brand

Overigens moest afgelopen zaterdag ook de brandweer van Kerkrade uitrukken, richting voetbalterrein Chevremont. Daar speelden drie jongens met vuur, om vervolgens een container in brand te steken. De brandweer was het vuur snel meester. De ouders van de knapen zullen de schade-rekening gepresenteerd krijgen.

HEERLEN - De verbouwing van de Heerlense schouwburg vordert. Zaterdag werd een compleet nieuwe glaswand geplaatst, wat overigens enig improvisatievermogen van de installateurs vergde.

Met het plaatsen van de wand is de ingrijpende en kostbare opknappbeurt aan Heerlens belangrijkste cultuurpand in ieder geval in de eindfase terechtgekomen. Verwacht wordt dat de herstelbeurt nog voor september, de start van het nieuwe theaterseizoen, kan worden afgerond.

In parochie Sint Jan Eygelshoven Pastoor Raoul van Lieshout geïnstalleerd

Van onze verslaggever

EYGELSHOVEN - De 30-jarige Raoul van Lieshout is afgelopen zaterdagavond in de Sint Jan de Doperkerk te Eygelshoven geïnstalleerd tot pastoor. Hij volgt pastoor J. Coenen op die vijf maanden gele-

den tot pastoor werd benoemd in Heer. Limburgs grootste parochie.

Van Lieshout werd pas twee jaar geleden tot priester gewijd op het seminarie Rolduc en was sindsdien werkzaam als kapelaan in de dekenale kerk van Hoensbroek. Veel oud-parochianen woonden de installatie bij, die door deken Schnackers van Kerkrade werd verricht. Aansluitend aan de plechtige eucharistieviering, opgeluisterd door het gemiddeld kerkelijk zangkoor Sint Johannes, was er in het dienstencentrum D'r Bemd een drukke receptie.

• Een lid van het kerkbestuur overhandigt pastoor Van Lieshout het herdersschopje bij de pastorie aan de Veldhofstraat.

Foto: 3-POOT WIM KUSTERS

Harrie Brull jaagt op vossen in Eygelshoven en Kerkrade:

'Soms schiet ik niet graag, maar 't moet'

• Harrie Brull in het jachtgebied achter het kerkhof in Eygelshoven.

Foto: 3POOT/DRIES LINSSSEN

schuwe beesten er toe de bewoonde wereld in te trekken en wat doen ze daar?

„Ze gaan op zoek naar eten“, fluistert Harrie Brull, gezeten in

de - groen-geschilderde - uitkijkpost op ongeveer drie meter hoogte in het open veld achter de Zol-bedrijven aan de Europaweg in Landgraaf. „De vos kent op de meeste plekken in Nederland geen natuurlijke vijand meer.

Noem hem maar de hoogste in rang. Een vos jaagt op konijnen, hazen en andere beesten. Maar er

is geen ander soort beest meer dat zich aan een vos vergriipt.“

„Daar komt bij dat de vossen die mijn jachtgebied binnensluipen, afkomstig zijn van Duitsland, het gebied achter het materiele depot aan de Worm. Daar is geen jager meer actief, op het nabijgelegen mijngebied is geen jager meer actief en richting Rimburch wordt

ook al niet meer gejaagd. De vossenpopulatie groeit gestaag.“

En Brull schiet ze dan zonder problemen neer?

„Ik moet eerlijk zeggen dat ik er soms wel eens moeite mee heb. Ik zie een vos lopen. Ik neem hem in het vizier en dan zie ik weer hoe mooi hij is. Het is wel

Hond aan boom vastgebonden

LANDGRAAF - In een bos in de buurt van de Kleikoulenweg in Landgraaf heeft de politie dit week-einde een hond aangetroffen, die vastgebonden zat aan een boom. De politie vermoedt dat dit het werk is van iemand die met vakantie is gegaan. De hond, een kruising tussen een herder en een bullterrier, bleek in redelijke toestand. Er is een onderzoek ingesteld.

De politie van Landgraaf had het overigens tamelijk druk, de afgelopen twee dagen. Niet alleen deden zich in de gemeente zes aanrijdingen voor, waarbij in een van de gevallen een meisje een open armbreuk opliep, maar ook moest vijftien keer bemiddelend worden opgetreden in sociale kwesties.

Daarbij werden onder meer mannen tot bedaren gebracht, die in verschillende huizen de boel kort en klein sloegen, in verband met liefdesperikelen.

Meteoor boven Limburg

HEERLEN - De Limburgse Volksterwacht in Heerlen heeft in de nacht van vrijdag op zaterdag (rond half een) een meteor waargenomen. De vallende ster verplaatste zich met grote snelheid (tussen de 20 en 80 kilometer per seconde) in noordelijke richting. Aangenomen wordt daarom dat ook mensen buiten onze provincie de meteor hebben waargenomen.

Opvallend was vooral de helderheid en de groene kleur van de bolide, die ongeveer drie seconden aan de hemel te zien was. Omdat het mogelijk is dat de brandende steen ergens in Limburg is neergestort, worden mensen die iets hebben waargenomen verzocht contact op te nemen met de Volksterwacht: 045-225543.

Sporten in Onderbanken veel duurder

ONDERBANKEN - Het sportgebeuren in Onderbanken, in de overdekte accommodaties, zal in de komende jaren flink duurder worden. Zowel de gymzalen in Merkelbeek en Schinveld, als het zwembad van Schinveld, draaien namelijk met forse verliezen. Het gemeentebestuur is daarom van plan om enerzijds een bedrijfsmatig aanpak door te voeren en anderzijds de huurtarieven van zowel de gymzalen als het instructieblad op te schroeven.

Dit pakket aan maatregelen moet op jaarbasis 24 mille opleveren.

eens gebeurd dat ik niet geschooten heb. Ik kon het niet. Maar ik raak er de laatste tijd steeds meer van overtuigd dat het zo niet langer kan. Het teveel aan vossen in deze buurt verstoort het evenwicht in de fauna. Tuur eens door de verrekijker! Vroeger zag je hier 's morgens rond vier uur tientallen konijnen en hazen tegelijk. We hebben er nu drie of vier gezien in een half uur tijd. En dat zijn er veel te weinig.“

Hondsdol

Maar dat is niet de enige reden dat Harrie Brull alert is op vossen. Waar hij liever niet aan denkt, maar wel danig rekening mee dient te houden is dat een hondsdolte vos voor enorme problemen kan zorgen. Hondsdolheid kan namelijk overgedragen worden als een hondsdolte vos een gevecht levert met een kat of een hond. Een kat of een hond, eenmaal hondsdol, die daarna een mens bijt, kan de ziekte overbrengen. Ziekteverschijnselen treden eerst op, wanneer het virus het centrale zenuwstelsel bereikt. Hoofdpijn en slapeloosheid treden daarna op. De patiënt klaagt over moeite met slikken, vooral van vloeistoffen.

Jachtpraktijken

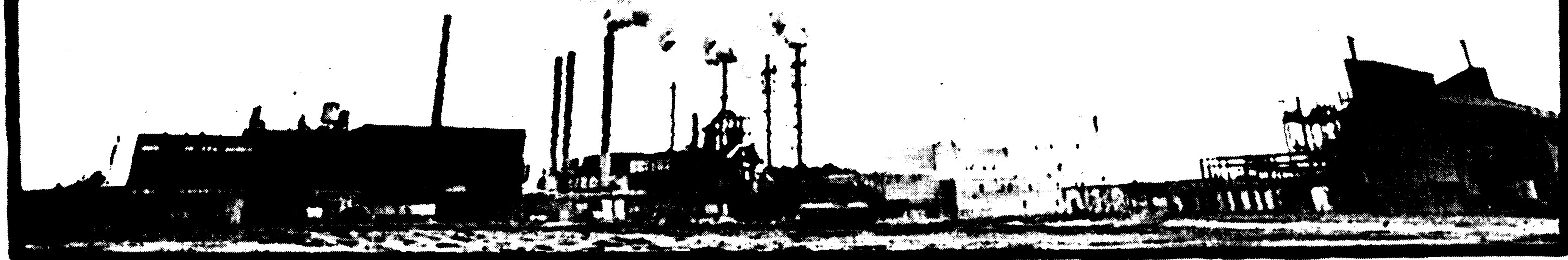
Dikwijls zijn er ook verlamingsverschijnselen die aan de benen beginnen en zich langzaam in de richting van het hoofd verplaatsen. IJlen en bewusteloosheid gaan dikwijls aan de dood vooraf die ongeveer acht dagen na de eerste verschijnselen intreedt.

Maar even terug van deze enge ziekte naar de jachtpraktijken van Harrie Brull. Tegen zeven uur die ochtend heeft hij zijn geweer nog steeds liggen waar hij het om half vier had neergelegd.

Op een kussentje in de te krappe uitkijkpost. Op hazen, konijnen en fazanten schiet hij niet. „Daar zijn er al zo weinig van.“ Als de eerste zonnestralen het silhouet van de watertoren van Rimburch doen verdwijnen, pakt Brull zijn spullen. Het is licht geworden en de vossen zullen zich niet meer laten zien. Wel weet hij zelfverzekerd een andere plek in zijn jachtgebied waar de vossen hebben gelopen. Inderdaad, achter het kerkhof bekijkt hij de sporen in de leem. Tussen die van katten en honden ziet hij dat er ook een vos gelopen heeft. Volgende week zoekt hij een betere plek uit. „Dan schiet ik er een. Daar steek ik mijn hand voor in het vuur.“

Het gaat nog altijd mis met de wereld

Helemaal nieuw was het in 1968 niet toen de 'Club van Rome' ontwikkelingen op de terreinen van bevolking, productie, voedsel, grondstofreserves en milieu met elkaar in verband wilde brengen. Dat hadden wetenschappers individueel al eerder gedaan.

Wel nieuw waren de uitkomsten waarmee het Massachusetts Institute of Technology in Boston in opdracht van de Club kwam. Het MIT rekende voor het voor de aarde zou betekenen indien de groei van deze vijf factoren ongebreidelde zou doorgaan. De prognoses, neergelegd in het rapport 'De Grenzen aan de Groei' in 1972, waren schokkend. De simpele boodschap luidde: het gaat mis met de wereld als we zo doorgaan. Nu twintig jaar na de eerste bijeenkomst van de Club van Rome lijkt deze waarschuwing nog niets aan kracht te hebben ingeboet.

Twintig jaar geleden kwam in Rome een select groepje intellectuelen bijeen. Het sprak er over de samenhang tussen wetenschappelijke, economische en sociologische ontwikkelingen in de wereld, toonde zich bezorgd over de toekomst in een tijd dat er sprake was van een razendsnelle, nogal onbekommerde productiegroei. Eerder hadden andere wetenschappers zich al uitgesproken over het spanningsveld tussen economie en de draagkracht van moeder aarde. Maar de Romeinse bundeling van kennis leidde voor het eerst tot een wereldwijde bezinning op ons milieu.

De Schot Alexander King, toen voorzitter van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), en de Italiaan Aurelio Peccei organiseerden de bijeenkomst uit verontrusting. Ze namen het regeringskwalijk dat deze niet verder keken dan tot aan de eigen landsgrenzen en niet verder dachten dan tot aan de volgende verkiezingen. Grensoverschrijdende problemen, moeilijkheden op langere termijn, ze bleven om die reden buiten het blikveld van politici.

Om een inzicht te krijgen in de wereldproblematiek, riepen King en Peccei economen, fysici, sociologen en andere wetenschappers bijeen. Naar de plek van de bijeenkomst, werd het gezelschap 'De Club van Rome' genoemd.

De Club is na vijftien rapporten een begrip geworden. Vooral in Nederland, waar de eerste rapportage, 'De Grenzen aan de Groei' in '72 insloeg als een bom. Want in een tijdperk dat de bomen tot in de hemel reikten, zette de Club met flink geweld de bijl in de stam. De klap kwam hard aan.

Een jaar voor de eerste oliecrisis, waarna de dingen nooit met dezelfde zouden worden, maakte 'De Grenzen aan de Groei' duidelijk

dat het mis zou gaan met de wereld indien aan de ongebreidelde toename van bevolking, productie, vervuiling en het grondstofverbruik geen halt zou worden toegevoerd.

Verdragen

Ironisch genoeg financierde de Volkswagen Stiftung het eerste onderzoek dat de Club van Rome liet uitvoeren. Het Massachusetts Institute of Technology in Boston, of liever: de System Dynamics Group van dit MIT, mocht in opdracht van de Club en op kosten van de autogigant een studie verrichten naar een aantal factoren die de samenleving op aarde bedreigden. Doel was te bepalen wat de grenzen en beperkingen waren aan de vermenigvuldiging van de mens en de materiele activiteit op deze planeet. Met andere woorden: hoe lang kon de aarde de mens en diens activiteiten nog verdragen?

De conclusie bleek onrustbarend. De mensheid kan niet blijven doorgaan zich met toenemende snelheid te vermenigvuldigen en materiële vooruitgang als hoofd-doel te beschouwen zonder daarbij in moeilijkheden te komen', stelden de MIT-wetenschappers. Het roer moest om of de wereld moest de gevolgen maar dragen. En die waren niet prettig, luidde de berekeningen. In het toenmalige tempo zou het toch zeker binnen anderhalve eeuw met de wereld gedaan zijn. Het MIT-onderzoek, dat onder leiding stond van de Amerikaan Dennis Meadows werd gepubliceerd als 'The limits to growth' (De grenzen aan de groei) en van commentaar voorzien door het groepje wetenschappers dat van 'De Club van Rome' nog een gezuennaam moest maken. Een afvaardiging uit het gezelschap van zo'n vijftig technocraten (Peccei, King, de Nederlander Frits Böttcher), boog zich over de berekeningen van Meadows e.s. en becommentarieerde de samenhang van de wereldproblemen. Het volledige rapport moest de politiek als leidraad dienen.

Het rapport aan de Club van Rome (en niet van, want de Club was in feite slechts opdrachtgever) rolde in '72 van de persen. Door zijn helderheid was het schokkend en spraakmakend en het luidde Alarmfase 1 in. De wereld bleek aan vlijt niet onder te gaan, parafraseerde de Club de boektitel van Max Dendermonde. Terwijl iedereen in het Vrije Westen in alle oprechtheid meende dat het nog nooit zo goed was gegaan, voorspelde een groepje wetenschappers de ondergang van de industriële beschaving.

Verontwaardigd

De schok die het rapport in Nederland teweeg bracht liet zich vergelijken met de golf van verontwaardiging die gigantische milieucampen als Bhopal en Tsjernobyl in de wereld opriepen. Er waren klaarbij-

kelijk krachten die de mens niet in de hand had. De wetenschap, zoals toegepast in de industriële ontwikkeling, was niet feilloos maar feilbaar. Ze sprong als een eigenwijze tovenaarsleerling met de kennis der materie om zonder te beseffen waar het allemaal kon eindigen.

„De mens doorgrondt z'n afkomst en heeft enige macht over de toekomst, maar mist ieder gevoel voor richting,” schreef de Club. Ze wees op de mogelijkheid dat er, bij gebrek aan deze heldere kijk, onzorgvuldig met wetenschappelijke en technologische kennis werd omgesprongen. Het was onduidelijk of de aarde bij technologische ontwikkelingen gebaat was of erdoor naar de verdommenis werd gevoerd. Er moest, vond de Club, snel wat worden gedaan, alleen al omdat het voor de wetenschap onmogelijk was het incasseringsvermogen van een planeet juist in te schatten. De ogenschijnlijke oppervlakkige aantastingen van vandaag konden de gevolgen van morgen zijn. Welke problemen onderkenden de wetenschappers. Een greep: het milieu werd verstoord (wat nog wel een graadje erger klinkt dan alleen maar 'aangetast'), steden groeiden oncontroleerbaar, de onzekerheid over werkloosheid steeg onrustbarend, de jeugd vervreemde van de oudere generaties en oude waarden werden verworpen. Voorts traden er verslavingen aan drugs op, de misdadigheid steeg en er ontstonden diepe kloven tussen rijk en arm, de have's en de have-not's.

De problemen waren complex, wereldwijd en onderling van invloed op elkaar, vond de Club. Om er beter bij te melden dat er binnen afzienbare tijd ingrijpende veranderingen plaats dienden te vinden. „Vóór het te laat is.”

Erg optimistisch over een duidelijke aanpak was de Club trouwens niet. „We zijn ervan overtuigd dat onze huidige sociaal-politieke organisatie, korte-termijnvisies, versnippering van benadering en bovenal ons tegenwoordig waardensysteem, niet in staat zijn de moderne Problematiek (de hoofdletter stond er niet voor niets) aan te kunnen of zelfs maar te doorgronden.”

En dat was dan misschien het meest angstaanjagende in de boodschap. Dat het mis ging met de wereld, ach, die boodschap had de Tegenbeweging van Woelige Jaren Zestig ook al uitgedragen. Dat er gespeeld werd met oncontroleerbare krachten was wel duidelijk geworden na het werpen van de atombom op Nagasaki en Hiroshima. Maar dat de wereld, of liever: De Mensheid, nu wetenschappelijk bewezen kreeg dat we met z'n allen, rijk of arm (dat maakte niet eens uit), naar de knoppen gingen zonder dat er ook maar iemand was die de sterven kon keren, dat was pas echt verontwaardigend.

Onderlinge

„Ik wil niet de schijn wekken te dramatisch te zijn, maar uit de informatie waar ik als secretaris-gene-

raal over beschik kan ik alleen maar concluderen dat de leden van de Verenigde Naties misschien nog maar tien jaar hebben om hun onderlinge vetes op te lossen en te beginnen aan een wereldwijd deelgenootschap om de bewapeningswedloop te beteugelen, het milieu te verbeteren, de bevolkingsexplosie in toom te houden en de vereiste stuwkracht voor ontwikkelingsinspanningen te leveren. Als zo'n wereldwijd deelgenootschap niet in de komende tien jaar wordt gesmeed, dan vrees ik zeer dat de genoemde problemen zulke duizelingwekkende afmetingen zullen hebben aangenomen, dat zij door ons niet meer beheerst kunnen worden.”

Aldus de toenmalige secretaris-generaal van de Verenigde Naties Oe Thant in 1969. Negentien jaar later kun je weinig meer doen dat omijken in verbijstering. Het besef dat het in hoog tempo heel erg fout ging met de wereld was dus tot in de hoogste kringen doorgedrongen. Regeringsleiders, politici, industrieel, ze wisten het allemaal dat het faliekant mis ging. En ze weten het nog, vermoedelijk.

Wereldmodel

Het MIT verkleinde de wereld tot grafieken, modellen genoemd, en bracht zo de problemen met elkaar in verband. In één van die wereldmodellen werd uitgegaan van een ontwikkeling zoals die tot '70 gaaande was. De grafiek liet vijf lijnen zien, te weten industriële productie per hoofd, natuurlijke hulpbronnen, bevolking, vervuiling en voedsel per hoofd. De grafiekduur liep van 1900 tot 2100. Een citaat, weggeplukt uit de toelichting op dit model: „Het voedsel, de industriële productie en de bevolking groeien exponentieel (buitengewoon krachtig) totdat de snel afnemende hulpbronnen tot een vertraging in de industriële groei leiden.” Helft volgende eeuw is er geen voedsel meer, zijn de hulpbronnen uitgeput.

Een somber modelletje kortom, zelfs als er met de vijf lijnen gevarieerd gaat worden, wat MIT heeft gedaan. Bij een verduubelde hoeveelheid natuurlijke hulpbronnen is de verwachting: „De vervuiling neemt zeer snel toe en veroorzaakt een onmiddellijke stijging van het sterftecijfer.” Ook de MIT-berekening bij een onuitputtelijke hoeveelheid hulpbronnen voorspellen weinig goeds. De stijgende vervuiling maakt dan een einde aan de groei van alle andere factoren. Het rapport telt een flink aantal van die wereldmodellen, het een nog onheilspellender dan het andere. Er is ook een stabiel wereldmodel. Daar waar de andere modellen hun lijnen in een onontwarbare kluis laten eindigen, toont deze grafiek vier horizontale lijnen die aangeven dat bevolking, vervuiling, productie en voedsel niet groeien maar stabiel blijven. Een bolletje-streepje-bolletje-lijn loopt wel schuin af, maar niet té. Het is de grondstof-fenlijn, want van natuurlijke hulpbronnen wordt ook in een stabiele

wereld gebruik gemaakt. Met dit wereldmodel haalt de wereld 2100 met gemak.

Nu schort er van alles aan die wereldmodellen. Er brak in '72 al flinke kritiek los op de berekeningen van het MIT. Er ontbrak een prijsmechanisme in de berekeningen en er werd een verkeerde en veel te sombere voorstelling van zaken die over de reserves aan natuurlijke hulpbronnen gegeven.

Maar aan de belangrijkste conclusie van de Club van Rome, dat het mis zou gaan bij exponentiële groei, werd nauwelijks getornd.

Recycling

Zo werd het, toch al weer twintig jaar geleden, duidelijk dat de wereldbevolking niet kon stijgen, dat de technologie zich beter kon richten op duurzaam gebruik en recycling, dat er meer en beter voedsel moest worden verbouwd (dat beter verdeeld diende te worden), dat de vervuiling voorkomen en aangepakt diende te worden en industriële groei plaats zou moeten maken voor een groei in de dienstensector. Niet alles werd tegen dovemansoren gezegd. Natuurlijk werd er het een en ander bereikt. Maar bijvoorbeeld de bevolkingsgroei nam niet af. De wereld zal in het jaar 2000 zo'n tien tot twaalf miljard mensen tellen, tegen ruim vier miljard nu. Want het kan misschien in China bon-ton zijn om niet meer dan één kind te krijgen, het Franse beleid is toch weer gericht op een fiks bevolkingsoverschot. Daarnaast ontbreekt in een groot aantal landen gewoonweg de infrastructuur om tot zoiets als een bevolkingsbeleid te komen.

Mexico City telt nu nog 17 miljoen mensen. Dat zullen er in 2000 op z'n minst dertig miljoen zijn. Je hoeft geen lid van De Club van Rome te zijn om te kunnen voorspellen dat ze geen scholing, werk, eten, geen leven zullen hebben. En wat voor Mexico City opgaat, zal gelden voor meer steden, landen misschien.

Op het terrein van duurzaamheid en recycling is wel wat, soms veel, bereikt. Globaal gesproken maken producenten betere spullen en kopen consumenten bewuster. Hulpbronnen worden meer ontzien. Soms omdat is aangetoond dat ze schadelijk zijn voor de gezondheid. In andere gevallen omdat ze goedkoop winbaar zijn of omdat er goede vervangers zijn gevonden. Zoals bij steenkool. De aardkorst herbergt nog enorme hoeveelheden van deze brandstof, maar Nederland is overgestapt op aardgas, dat makkelijker winbaar is. En een stuk schoner ook, hoewel dat laatste niet vooropgesteld doel is geweest.

Duidelijk is dat economische motieven nog steeds de bovenhand voeren. Het milieu is daarvan niet meer dan een afgeleide. Het bewijs van deze stelling wordt geleverd door de plannen van elektriciteitscentrales om over te stappen op steenkool. Het is weliswaar een stuk verontreinigender maar ook aanzienlijk goedkoper. Plus dat de inkomsten uit aardgas op peil blijven.

In veel gevallen is uit natuurlijke hulpbronnen afkomstig materiaal vervangen door kunststoffen. Bureau's zijn nog maar zelden van hout en staal. In allerlei industrieën (auto-, vliegtuig-) worden steeds meer kunststoffen in de productie toegepast. Wat op zich weer voor nieuwe problemen zorgt. De onafbreikbaarheid van deze materialen vormt een belasting voor het milieu. Dan is er nog zoiets als kernenergie. Welke gevaren er ook aan kleven, het opslagprobleem van radio-actief afval bijvoorbeeld, feit blijft dat het een techniek is die enorme krachten kan opwekken. Mits de gevaren uit de weg geruimd zouden zijn, zou gebruik van kernenergie betekenen dat grondstoffen als kolen, aardgas en olie gespaard kunnen blijven en dat we op redelijk goedkope manier over een onuitputtelijke energiebron kunnen beschikken.

Er wordt dus, hoewel eerder uit commerciële dan uit ideële overwegingen, duurzaam geproduceerd en aan recycling gedaan. Of het voldeende is om de produktielijn in het stabiele wereldmodel horizontaal te krijgen, is de vraag. Nog te veel spullen zijn niet duurzaam, nog te veel producten gaan na verbruik op de belt, nog te veel produktieprocessen zijn vervuilend. Er komt iedere dag onnoemelijk veel rotzooi bij in bodem, water en lucht. De stijgende lijn is misschien iets minder loodrecht geworden, maar evengoed stijl gebleven.

Niet ontkend kan worden dat het probleem van de vervuiling is de afgelopen twintig jaar aangepakt. Ook hierbij blijken de welvarende landen zich meer te kunnen permitteren dan de arme. In grote delen van de wereld zijn wel grotere problemen dan het milieu. In de geïndustrialiseerde landen wordt niettemin, onder druk van internationale afspraken, schoner geproduceerd. Maar nog niet helemaal schoon. Ondanks allerlei maatregelen, wetten en afspraken dreigt de Veluwe ten slotte te vallen aan de verzuring, heet de Rijn nog altijd het riool van Europa, wordt er illegaal gestort, vinden er vuilverbrandingen plaats op zee, ontdekken we bentazon in het drinkwater, pcb's in melk en cadmium in mosselen. En dat zijn alleen nog maar de bekende dreigingen. Van sommige natuurvervalsingen zijn de gevolgen geheel onvoorspelbaar. Het broeikas-effect bijvoorbeeld. Door de toename van CO₂ in de lucht kan de temperatuur op aarde met enkele graden omhoog gaan. Gevolg: de poolkappen kunnen smelten, de zeespiegel stijgt en het water kan het laagstgelegen land overspoelen. Daar kun je nieuwe Deltawerken tegen verzinnen, maar welk effect heeft de temperatuurstijging op dier en plant. Het allergruotste ecosysteem dat we kennen, deze wereld, wordt uit balans gebracht.

Even onheilspellend is het gat in de ozonlaag. Ozon filtreert ultraviolet licht, dat huidkanker veroorzaakt. Het gat zit nu nog boven de Zuidpool, maar bewoners van het zuidelijkste deel van Nieuwzeeland, door ervaring wijs geworden, gaan al niet

meer in de zon zitten. Binnenkort mogen de veroorzakers van het gat (drijfgassen), niet meer worden toegepast. Het transport van de cfr's naar de hoogste luchtlagen echter zo langzaam, dat pas over tientallen jaren de precieze oorsprong van deze ramp bekend kan zijn. Een volgende dreiging is het afsijpelen van uit mestlozingen afkomstige nitraten naar het grondwater. Dat duurt heel lang, decennia, maar komen doen ze er. onherroepelijk tot problemen met ons drinkwater leidt.

Evenwicht

De Club van Rome riep twintig jaar geleden op de groei te beperken het evenwicht te herstellen. Maar sindsdien kan vooral groei worden geconstateerd. Wereldbevolking, armoede, vervuiling en ongelijkheid zijn toegenomen. Er wordt door de westerse landen overmatig geproduceerd. Niet het evenwicht in de wereld, tussen mens en milieu van belang, maar vooral de talingsbalans.

Nederland kan zijn eigen milieuproblemen aanpakken als het in plaats van een procent van het bruto nationaal inkomen (drie miljard gulden), tien procent aan milieu besteden. Maar dan nog zou er regen vallen, want die stopt niet de landsgrenzen. Dan nog zou de erosie in de Derde Wereld doorgaan, omdat hele regenwouden massaal worden gekapt om de hellingen aan brandstof en landbouwgrond te bevredigen. En de nog zou de atmosfeer warmer worden, het gat in de ozonlaag groeien en het nitraat het grondwater bereiken.

De boodschap van de wetenschappers, twintig jaar geleden, kwam een schok. Zij leidde niet tot dat kracht, hoogstens tot goede wil. „Voorbij aan de Grenzen van de Groei”, een rapport aan de Club van Rome van maart dit jaar, pleet Eduard Pestel voor organische groei. Hij bedoelt daarmee dat groei op het ene terrein (bijvoorbeeld: de productie van elektriciteit voor de industrie) mag niet ten koste gaan van het andere (bijvoorbeeld: van het milieu doordat centrales zwaveldioxide uitstoten). Berekeningen van het MIT, commentaren van de Club van Rome en de rapportage van Pestel. Ze hebben voor koerswijzigingen gezorgd maar geen spectaculaire. Ze veranderen het denken, maar langzaam. Ze geven hoop, omdat problemen tenminste worden gesignaleerd. Maar voor de ommekeer zorgen, maar.

Tussen de eerste bijeenkomst van de Club van Rome en de laatste rapportage zit twintig jaar. De wereld is zich inmiddels wel bewust van haar problemen. Maar nog steeds luidt de droevige slotsom: het doorgaat, gaat het mis.

Louis Engelma
Henny de Vos

Nederland 1

13.05 Nieuws voor doven en slechthorenden.

1. Holiday Island. Australische Jason en Angela hebben officiële bijlegde, maar terwijl naar het vaste land is probeert om met een andere vrouw aan te pen.

1. The Muppet Babies. Teken-serie. Afl.: Een opgeruimd hu-jr.

1. Boomer. Jeugdserie. Afl.: mer en de basketballers.

1. Tekenfilmfestival.

1. Journaal.

1. Lekker weg. Toeristisch maga-2. Vandaag. Montferland en de mers in Gelderland. Presentatie: ud van der Kroon.

1. (TT) Natuur in eigen land. Afl.: gs het water bespied.

1. Throb. Serie. Afl.: De concur-1. Een nieuwe, flitsende platen-atschappij opent een kantoor in gebouwen van THROB. Zach is er 1. Gelukkig mee.

1. Journaal.

1. Tourkwis. Spelprogramma rin Willebrord Frequin 2 beroem- Nederlanders test op hun kennis 1. de wielersport.

1. Cabaret op z'n best. Hoogte-ten uit de cabaretmarathon 1987. navond met: Brigitte Kaandorp en nno Hagenbeek.

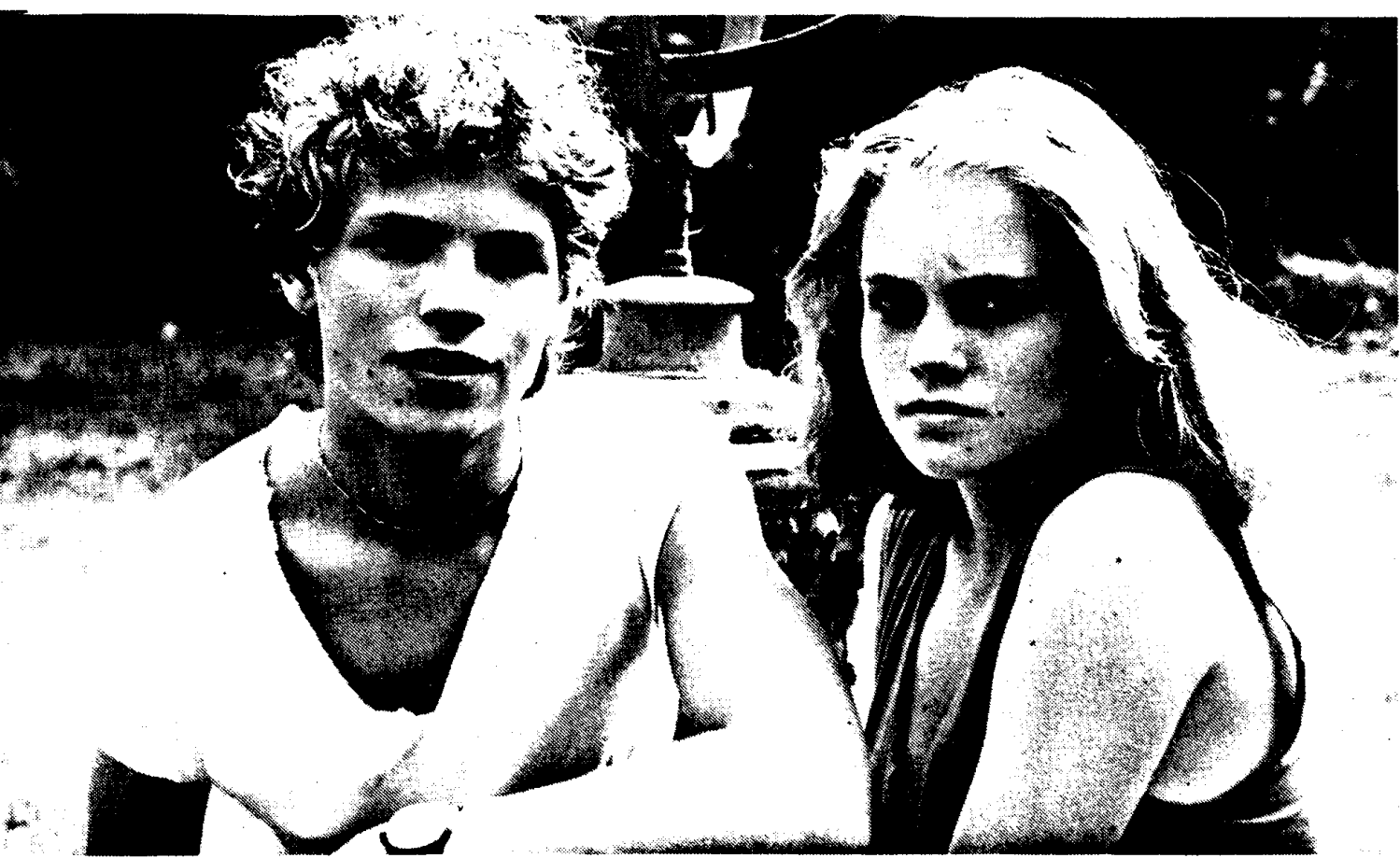
1. De KRO komt langs in Scha-2. Amusementprogramma gepre-1. nterd door Ted de Braak.

1. Mijn dochter en ik. Engelse co-1. dyserie. Afl.: De bloemetjes en de ies. Zonder dat Simon het weet, 1. Sam een serieus vriendje. De k is in de bonen: wordt hij opnieuw 1. der?

1. Desert Island (Water uit olie). 1. documentaire over ecologische ex-1. perimenten op een eiland in de Per-1. zische Golf.

1. Journaal.

1. 10-23.30 Street Legal. Afl.:Tango

FRANK SCHAAFSMA en AKKE MAY
...in de Nederlandse speelfilm 'Schatjes'.
(Nederland 2 - 20.30 uur)...

Bellarosa. Canadese advocaten-1. serie. Als advocate van de beeldschone 1. Argentijnse nachtclubzangeres Mer-1. cedes komt Carrie terecht in de we-1. rel van de angst van Zuidamerikaan-1. se emigranten. Tot haar verbijstering 1. ontdekt ze, dat Raoul Bellarosa, een 1. immigratieambtenaar, verantwoord-1. elijk is voor de dood van de echtgenoot 1. en de zus van Mercedes.

Nederland 2

13.00-13.05 Nieuws voor doven en slechthorenden.

16.00 Jonge mensen op het con-1. certpodium special. gepresenteerd 1. door Ceas van Drongelen.

16.25 ■ Raffles. Amerikaanse speel-1. film uit 1940 van Sam Wood met Oli-1. via de Havilland, David Niven, Dudley 1. Digges e.a. Raffles is een beroemd 1. cricketspeler in Engeland en een wel-1. come gast in de aristocratie. Behalve 1. cricket houdt hij er echter nog een lief-1. hebbert op na.

17.40. Foofer. Tekenfilmserie. Afl.: 1. Een harige kwestie. (herh.)

17.55 Johan & Pierewiet. Tekenfilm-1. serie. Deel: De bron der goden. 1. (herh.)

18.20 Dungeons & Dragons. Teken-

films. Deel: De tuin van Koningin 1. Lust. (herh.)

18.45 ●● Ontdek je Plekje. Vandaag 1. over Hellevoetsluis. Rhoon.

18.55 De Fabeltjeskrant.

19.00 Sportparanoma.

19.20 (TT) De Brekers. Serie. Afl.: Het 1. zwarte gat.

20.00 (TT) Journaal.

20.30 Schatjes. Nederlandse speel-1. film uit 1984 van Ruud van Hemert 1. met Peter Faber, Geert de Jong, Rijk 1. de Gooijer e.a. Het gezin van helicopt-1. ter-piloot John Gisberts leeft in voort-1. durende onmin met elkaar. Vader 1. leeft alleen maar voor zijn carrière en 1. moeder probeert de tennisleraar van

Duitsland 1

10-09.40 Sesamstraat.

45 ARD-Ratgeber. Juridisch ma-1. zazine.

00 Tagesschau.

03 Anstösse: Sitzenbleiber. 1. (herh.)

35 ■ Elf Jahre und ein Tag. Duit-1. speelfilm. (herh.)

10 Weltspiegel. (herh.)

55 Persoverzicht.

00 Tagesschau.

40 ●● Teletekstoverzicht.

00 Tagesschau.

05 Disneys Gummibärenbande. 1. tekenfilmserie. Afl.: Das Geheimre-

10-09.40 Circusleute. Rebecca Simo-1. k. seit-Barum.

10 Die Trickfilmschau.

15 Het programma met de muis. 1. Besuch aus Liliput. Kinderse-1. rief. Afl.: Die grosse Wäsche.

25 Fame. Amerikaanse serie. Afl.: 1. Die Prüfung.

15 Kunststücke.

26 Tagesschau.

30 Hier und Heute.

52 Detektivbüro Roth. Serie. Afl.: 1. Der falsche Neffe.

58 Programma-overzicht.

10-00 (TT) Tagesschau.

15 (TT) Der Preis des Reichtums. 1. erse tv-film. Met: Peter Barkworth, 1. Janet Walter, Susanna Reid e.a. Het 1. gezin Carr is de gevolgen van de ont-1. roering nog niet te boven. Als Fran-1. ces met haar dochterje verdwijnt lijkt 1. het voor computermillionair Carr alsof 1. de nachtmerrie opnieuw begint. Wan-1. neer Frances hem dan eindelijk op-1. belt rijdt hij onmiddellijk naar haar toe.

1. 10 Römische Skizzen. Nieuws en 1. reportages uit Italië.

45 Sydney. Perle im Pazifik. Film-1. portret van de stad Sydney n.a.v. het

200-jarig bestaan.

22.30 Tagesthemen. Actualiteiten.

23.00 ■ Das Schweigen. Zweedse 1. speelfilm uit 1962 van Ingmar Berg-1. man met Ingrid Thulin, Gunnell Lin-1. blom, Jörgen Lindström e.a. Twee 1. zusters, Esther en Anna, onderbre-1. ken hun terugreis omdat de oudste, 1. Esther, doodziek is. Terwijl zij in haar 1. hotelkamer aan bed is gekluisterd, 1. zoekt Anna een seksueel avontuurje. 1. Haar zoon Johan, net als de zieke 1. aan zichzelf overgelaten, heeft in de 1. hotelgangen vreemde ontmoetingen. 1. De volgende dag reist Anna met de 1. jongen verder, haar stervende zuster 1. achterlatend.

00.35 Tagesschau.

00.40-00.45 Nachtgedanken. Be-1. schouwingen van Hans Joachim Ku-1. lenkampff.

Duitsland 2

09.45 Ochtendprogramma. Zie 1. Duitsland 1.

13.15 Engel, Teufel und Dämonen. 1. Culturele serie over het fantastische 1. in de kunst. Afl.: Der Schlaf der Ver-1. nunft. (herh.)

15.05 ●● Teletekst-overzicht.

15.25 Programma-overzicht

15.30 Heute.

15.35 Black Beauty. Serie naar de 1. roman van Anne Sewell. Afl.: Der Ein-1. siedler.

16.00 Ferienexpress. Kinderpro-1. gramma gepresenteerd door Benny 1. en Gustav Sommer.

16.40 Die Schlümpfe. Afl.: Schlumpf-1. nes liebtste Freund.

16.55 Heute. Aansl.: Aus den Län-1. dern.

17.10 Tom und Jerry. Tekenfilmserie.

17.35 ■ Mr. Moto under der 1. Schmugglerring. Amerikaanse

BIRGER MALMSTEN en GUNNEL LINDBLOM
...in de Zweedse speelfilm 'Das Schweigen'.
(Duitsland 1 - 23.00 uur)...

speelfilm uit 1937 van Norman For-1. ster, met Peter Lorre, Virginia Field, 1. Thomas Beck e.a.

18.57 Programma-overzicht.

19.00 Heute.

19.30 Tegebuch für einen Mörder. 1. TV-bewerking van de thriller van 1. Francis Durbidge. Regie: Franz Jose-1. f Gottlieb. Met Armin Mueller-Stahl, 1. Iris Berben, Monika Woytowicz e.a. In 1. verband met de rechten op zijn bijna 1. afgesloten dagboek, reist de schrijver 1. Max Telligan naar München om met 1. de Amerikaanse filmproducent en uit-1. gever Terry Wilde te overleggen. Hij 1. krijgt een fantastisch aanbod, maar 1. blijktbaar zijn er meer kapers op de

kust, want Wilde wordt vermoord.

21.12 Mach mit - der Umwelt zulie-1. be.

21.15 WISO. Sociaal economisch ma-1. gazine.

21.45 Heute-journal. Actualiteiten.

22.10 Monsieur Avantgarde. Marcel 1. Duchamp ontdekt die Kunst. Film-1. portret van deze kunstenaar.

22.55 Die stillen Stars. Serie portret-1. ten van Nobelprijswinnaars door 1. Frank Elstner. Vandaag: chemicus 1. prof. Vladimir Prelog.

23.25 Das Blaue Palais. Filmserie 1. van Rainer Eiler met Rolf Henniger, 1. Loomi Iacobesco, Peter Fricke e.a. 1. Vandaag: Das Genie. (herh.)

00.55-01.00 Heute.

Duitsland 3 West

08.00 Tele-Gymnastik (44). (herh.)

08.10 Schooltelevisie.

09.10 Sesamstraat.

09.40-11.50 Schooltelevisie.

18.05 Teletekst-overzicht.

18.30 Sesamstraat.

19.00 Aktuelle Stunde. Regionaal 1. magazine met nieuws en sport.

19.40-19.55 Raamprogramma van 1. de regionale studio's.

20.00 Sag die Wahrheit.

20.30 Innenansichten.

België/RTBF 1

16.55 Tour de France. Etappe: La Haie 1. - Fouassière - Ancenis. 18.15 Lécran 1. de vacances. Kinderprogramma. 19.00 1. Journaal. 19.03 Ce soir. Regionaal 1. nws. 19.24 Belgische tierce. Paarden-1. koersen. 19.30 Journaal. 20.00 Sa-1. menvatting Tour de France. 20.10 Ac-1. tualités à la Une. 20.15 La proie des 1. vautours. Amerikaanse oorlogsfilm. 1. 22.15 De Gaulle ou l'éternel défi. Docu-1. mentaire. 23.15-23.45 Laatste jour-1. naal.

België/Télé 21

19.30-20.00 Journaal.

België/TV5

16.05 Rock. Clips. 16.30 Paul, Marie et 1. les enfants. Serie. 17.00 Dominique. 1. Serie. 17.30 Felix et Ciboulette. Serie. 1. 17.45 Téléfrançais. Franse les. 18.00 1. Croque vacances. Kinderprogramma. 1. 18.40 Des Chiffres et des Lettres. Spel. 1. 19.00 Nouveau Monde. 19.30 Par ici 1. l'été. 20.30 Paul, Marie et les enfants. 1. Serie. 21.00 Rock. Clips. 21.30 Incu-1. sion. Wetenschap. 22.00 Nieuws. 1. 22.30-23.30 Playback. Reportage.

TV-KANALEN, GOLFLENGTE

1. Kabel- en CAT-abonnees 1. Voor kanalen zie schema exploitant

1. ■ = zwart wit programma

1. ●● = stereo geluidsweggeve

1. 100 = tweetalig bij stereo-app

1. TT = teletekst ondertiteling

1. TELEVISIE

Nederland 1: 5, 26, 29, 46, 51, 53 en 57

Nederland 2: 31, 33, 35, 49, 54, 56 en 60

Nederland 3: 23, 32, 34, 43, 48, 52 en 59

Duitsland 1: 9, 12, 24 en 46

Duitsland 2: 21, 29, 35 en 37

Duitsland 3 WEST: 39, 48, 50, 55 en 58

Duitsland 3 (SWF): 40, 55 en 56

Belgie TV 1: 10 en 44

Belgie TV 2: 25 en 47

Belgie RTBF 1: 3 en 8

Belgie Télé 21: 28 en 42

RTL Plus: 7 en satelliet

Sat 1: satelliet

3 Sat: satelliet

SSVC: 33, 40, 49 en 59

Sky Channel: satelliet

Super Channel: satelliet

TV 5: satelliet

België/TV 1

17.55 Nieuws via teletekst. (herh.)

18.05 Tik Tak. Animatieserie. (herh.)

18.05 Kameleon. Doe-programma 1. voor kinderen. Vandaag: Hockey. 1. Presentatie: Danny Verbiest.

18.30 Colour in the creek (Goud-1. kreek). Australische jeugdserie van 1. Rob Stewart gebaseerd op de boe-1. ken 'Colour in the creek' en 'A sha-1. dow of wings' van Margaret Paige 1. met Dennis Miller, Judy Morris e.a.

18.55 Tour '88. Samenvatting van de 1. vandaag gereden rit.

19.10 Uitzending door derden. Licht-1. punt: programma van de Vrijzinnige 1. Verenigingen

19.40 Mededelingen en programma-1. overzicht.

19.45 Nieuws. Aansl.: Paardenkoer-1. sen.

20.10 The Charmer. Britse serie ge-1. baseerd op de romans van Patrick 1. Hamilton met Nigel Havers, Bernarc 1. Hepton, Rosemary Leach e.a. Afl. 1. Gorse, de leugenaar.

21.00 Poulet au vinaigre. Franse 1. speelfilm uit 1985 van Claude Cha-1. brol met Jean Poiret, Stéphanie 1. Audran, Michel Bouquet e.a. Drie no-1. tabellen in een Frans dorp azen op het 1. huis van de verlamde Mw. Cuno en 1. haar zoon Louis, de postbode. De

STEPHAN AUDRAN
...in 'Poulet au vinaigre'. (België/TV 1 - 21.00 uur)...

Cuno's willen hun eigendom echter 1. niet verkopen.

22.50-23.10 Nieuws. Aansl.: Coda. 1. Nieuwsgierigheid van Gerrit Komrij.

België/TV 2

16.55-18.15 Tour de France. Rech-1. streekse reportage van de ploegen-1. tijdrit La Haie - Fouassière - Ancenis.

haar dochter te verleiden. De gevol-1. gen zijn dat het uitloopt op een waar 1. gevecht tussen ouders en kinderen 1. (herh.)

22.20 Opsporing verzocht. Program-1. ma waarin de politie de hulp inroept 1. van de kijkers bij onopgeloste misd-1. den. Presentatie: Will Simin.

23.00 Nightcourt. Amerikaanse co-1. medyserie. Afl.: All you need is love 1. In het gerechtgebouw van Manhattan 1. blijkt er een nieuwe nachtrechter 1. aangesteld te zijn. Tot ieders verba-1. zing is het een nonchalant gekiede 1. man, die er meer een talkshow van 1. maakt dan een rechtszitting.

23.25 European Business Weekly. 1. Overzicht van de belangrijkste zake-1. lijke ontwikkelingen door Leontien 1. Geulemans en Peter Hobday.

23.55-00.00 Journaal.

Nederland 3

NOS

09.00-09.05 Nieuws voor doven en 1. slechthorenden.

13.00-13.05 Nieuws voor doven en 1. slechthorenden.

16.55 Studio Sport. Tour de France. 1. 18.30-18.35 Nieuws voor doven en 1. slechthorenden.

18.45 Sesamstraat.

19.00 Studio Sport. Samenvatting 1. Tour de France.

19.20 Door de Himalaya met Ed-1. mund Hillary. Documentaire-serie. 1. Afl.: Wie kent deze volken.

19.45 Stichting Nederlandse Vrijwil-1. ligers. Organisatie voor ontwikke-1. lingssamenwerking en Bewustwor-1. ding.

20.00 Journaal.

20.30 Australië 200 plus. Documen-1. taire over drie jonge Australiërs. Hun 1. ouders verlieten als emigrant Neder-1. land.

21.25 Sport Studio.

21.55 Kenmerk. Actualiteitenrubriek.

22.20 Bericht van de Wilde Ganzen.

22.30 Journaal.

22.40-22.45 Nieuws voor doven en 1. slechthorenden.

satelliet

RTL Plus

06.00 Vacaturebank.

06.30 Guten Morgen Deutschland. 1. d. Ontbijtshow.

15.00 Sierra. Amerikaanse serie. Afl.: 1. Mein Freund Bruno. (herh.)

15.45 Netto. Ihre Wirtschaft heute. 1. Nieuwsberichten en achtergrondin-1. formatie over de economie.

16.00 Die Springfield Story. Ameri-1. kaanse serie.

16.45 Heute bei uns mit Matthias 1. Krings.

16.50 RTL aktuell. Die Bilder des Ta-1. ges.

16.55 Zahn um Zahn. Oostduitse se-1. rie. Afl.: Die Rückkehr. Met Alfred 1. Struwe, Helga Piur, Kristiane Kupfer 1. e.a. (om 17.20 uur onderbroken voor 1. reclame).

17.50 RTL-Spiel.

17.55 RTL aktuell. Die Bilder des Ta-1. ges.

18.00 Rolltreppe. Spelprogramma 1. met Jochen Putzenbacher.

18.15 Mask. Tekenfilmserie. Afl.: Der 1. Plutonium-Diebstahl.

18.40 Das Tagesthema. Ruilen met 1. Matthias Krings. Kijkers kunnen spul-1. len vragen en aanbieden.

18.45 Ein winziges Problem. Ameri-1. kaanse film met Bill Bixby, Lou Ferrig-1. no e.a. Bij een sollicitatiegesprek ont-1. dekt David Banner dat het fabrieks-1. complex en de stad helemaal verlan-1. ten zijn. Hij ontmoet een jonge weten-1. schapsper en een bende plunderaars. 1. (om 19.10 uur onderbroken voor re-1. clame).

20.05 Karichen. Der RTLümmel vom 1. Dienst.

20.10 Bergerac. Engelse politierserie. 1. Afl.: Late for a funeral. De dood van 1. een werknemer bij een luchtvaart-1. maatschappij stelt de inspecteur voor 1. raadsels. (om 20.35 uur onderbroken 1. voor reclame).

21.05 Operation Poker. Italiaans-1. Spaanse speelfilm uit 1966. Met Ro-1. ger Browne, Carol Brown, Jose Greci, 1. Sancho Gracia e.a. (om 21.45 uur on-1. derbroken voor reclame).

22.30 RTL aktuell - Die Bilder des 1. Tages.

22.50 10 vor 11. Cultureel magazine 1. van Alexander Kluge.

23.15-23.45 Mosh. Nieuwe 'trends, 1. tips en veel muziek uit de Heavy-me-1. tal scene. Presentatie: Sabina Clas-1. sen.

SAT 1

06.00 Guten Morgen mit SAT 1. 09.00 1. SAT 1 Blick. 09.05 Programma-over-1. zicht. 09.10 Drei Mädchen und drei 1. Jungen. Tv-serie. Afl.: Wir passen 1. schon auf. 09.35 Fenn Hong Kong Plui. 1. Tekenfilmserie. Lachgas. 10.00 SAT 1 1. Blick. 10.05 Love Boat. Tv-serie. 11.00 1. SAT 1 Blick. 11.05 Die Hölle von Okina-1. wa. Amerikaanse speelfilm van 1950. 1. Met Richard Widmark, Robert Wagner, 1. Jack Palance e.a. 13.00 Tele-Börse. 1. 14.05 Programma-overzicht. 14.10 1. Fenn Hong Kong Plui. Tekenfilmserie. 1. Afl.: Das Spiegelkabinett. 14.35 Drei 1. Mädchen und drei Jungen. Tv-serie. 1. Afl.: Es war nur eine kleine Maus. 15.00 1. Programma-overzicht. 15.05 Love 1. Boat. Tv-serie. Afl.: Schuldig oder nicht 1. schuldig. 16.00 ■ Westlich von Santa 1. Fe. Westernserie. Afl.: Der Zopf. 16.25 1. SAT 1 - Ihr privates Programm. 16.30 1. ■ Es darf gelacht werden. Slapstickse-1. rie. Afl.: Der verschleierte Herr. 16.55 1. Ned Kelley - Rebel wider Willen. 1. Australische serie. 17.45 SAT 1 Blick. 1. 17.50 Kobra übernehmen Sie. Mis-1. daadserie. Afl.: Ein merkwürdiges Wo-1. chenende. 18.45 SAT 1 Blick. 19.00 1. Gewinn in SAT 1. 19.10 Raumschiff 1. Enterprise. SF-serie. Afl.: Computer M 1. 5. (om 19.40 uur onderbroken voor 1. reclame). 20.00 Weerbericht. 20.05 1. SAT 1 Blick. 20.10 Mannix. Misdaadse-1. rie. Afl.: Wo ist Ramon Verona? (om 1. 20.40 uur onderbroken voor reclame). 1. 21.00 SAT 1 Blick. 21.10 Zwei himmli-1. sche Dickschädel. Duitse speelfilm uit 1. 1974. Met Klaus Löwitsch, Reiner 1. Schoene, Franziska Oehme, Max 1. Strecker e.a. (om 21.55 uur onderbro-1. ken voor weerbericht en reclame). 22.50 1. SAT 1 Blick. 23.00 Telethema: 1. Auto. 23.15 Virginian. Amerikaanse 1. westernserie. Afl.: Freundschaftsdienst 1. für einen Toten. 00.30-00.35 Program-1. ma-overzicht.

3 SAT

17.20 Mini-Ziss. Jeugdjournaal. 17.30 1. Die Biene Maja. Tekenfilmserie. Afl.: 1. Der doppelte Flip. 18.00 Sport-zeit. 1. 19.00 Heute. 19.22 3 SAT-Studio. 1. 19.30 XDoppelpunkt. Jeugdmagazine. 1. 20.15 Hitparade im ZDF. 21.00 Spek-1. trum. 22.00 Zeit im Bild 2. 22.22 ■ 1. Montagskino. Amerikaanse speelfilm. 1. 00.10 3 SAT-Schlagzeilen.

SSVC

12.55 Children's SSVC. Kinderpro-1. gramma met o.a. Tumbledown Farm. 1. 13.10 Play School.

13.30 Schools: Seeing and doing

13.45 Schools: Thinkabout

14.00 Nieuws en weerbericht

14.20 Something to treasure. Gepre-1. senteerd door Su Evans en Geoffrey 1. Bond met als gast Roy Hudd.

14.45 Gems.

15.10 BFG Teletext.

16.25 Children's SSVC. Kinderpro-1. gramma door Martin Stanford en be-1. ginnend met Allsorts.

16.40 Scooby Doo.

17.05 Chatterbox.

17.25 Splash. Met Michael Groth en 1. Nino Firetto.

17.55 Young Krypton. Nieuwe 1. jeugdwedstrijden.

18.15 Operation Raleigh. Nieuwe 1. documentaire van zes afleveringen.

18.45 Nieuws en weerbericht

19.00 Babylon II. Serie.

19.30 Coronationstreet. Serie.

19.55 Cannon and Ball. Nieuwe se-1. rie.

20.35 Don't wait up. Serie.

21.05 The one game. Tv-serie.

22.00 Nieuws en weerbericht

22.25 World in action. Actualiteiten.

22.50-23.20 Film '88. Filmbrubiek 1. door Barry Norman.

Super Channel

07.00 Supertime.

09.00 Music Box.

13.00 Capitol.

13.25 Weerbericht.

13.30 Sons and Daughters.

14.00 Music Box.

15.55 Weerbericht.

16.00 Supertime.

18.30 Dr Who.

19.00 Capitol.

19.25 Weerbericht.

19.30 Zeg 'ns AAA.

20.00 'T spel van de lach.

20.30 Some mothers do've'em.

21.00 Shoe String.

22.00 Super Channel Nieuws.

22.15 Super Channel Nieuws.

22.30 Weerbericht.

23.25 Maandavond Voetbal.

23.35 Worstelen.

00.25-02.25 Music Box.

Sky Channel

07.30 The DJ Kat Holiday Show. Kin-1. derprogramma.

08.35 ●● Canada calling. Muziek-1. programma.

09.05 ●● Made in Germany. Muziek-1. programma.

10.05 ●● The Nescafe UK Top 40. 1. Muziekprogramma.

11.05 ●● The Great Video Race. Mu-1. ziekprogramma.

12.05 ●● The Coca-Cola Eurochart 1. Top 50. Muziekprogramma.

13.05 Another world. Dramaserie.

Duitsland 3 SWF

16.00 Der bunte Traum.

17.15 Berufssakademie.

18.00 Sesamstraat.

18.28 Unterwegs mit Odysseus.

18.56 Het zandmannetje.

19.00 Abensschau Blick ins Land.

19.30 Länder-Menschen-Abenteuer.

20.15 Zeugung mit der Pipette. Do-1. cumentaire.

21.00 Südwest aktuell. Neues um 1. Neun.

21.15 Riesenschub. Reportage over 1. de Europese ruimtevaart-projecten.

21.45 In einer langen kalten Nacht. 1. Film van Arvi Auvinnen.

22.45 Jazz am Montagabend. Jazz-1. programma.

23.25-23.30 Laatste nieuws.

radio

Radio 1 (leder heel uur nieuws.) 7.03 Hier 1. en nu. 7.15 Het Levende Woord. 7.22 1. Lichte muziek. 7.30 Nws. 7.33 1. Hier en nu. 8.30 Nieuwsverzet. Hier 1. en nu. 8.32 Maandagmorgen Ma-1. gazine. (9.30, 10.30 en 11.30 1. Nieuwsverzet. Hier en nu.) 12.05 1. Boer en tuinder. 12.30 Nieuws-1. overz. Hier en nu. 12.32 Over ko-1. pen gesproken zomereditie. 12.50 1. Moment. 12.56 Med. voor land- en 1. tuinbouw. 13.08 Hier en nu. 14.05 1. Tour de France extra. 15.05 Radio 1. Tour de France. 18.05 Nieuwsra-1. dio. 19.02 Sport. 20.02 Club Ver-1. nica trend. 21.02 Jazz Connection. 1. 22.02 Op de eerste rang. 22.50 Be-1. wogen grensgangers. 23.07 Met 1. het oog op morgen. 0.02 Easy list-1. ning. 2.02-7.00 Nachtdienst.

Radio 4 (leder heel uur nieuws.) 7.03 Con-1. tinu Muziek. (8.03-8.15 Aktua) 9.03 1. Gouden Uren. 11.03 Op Volle Toe-1. ren. 12.03 André van Duin. 13.03 1. Aktua. 13.15 Tijd voor Tetske. 1. 14.03 Muziek uit duizenden. 15.03 1. Kurhaus Cabaret matinee. 16.03 1. Parade der besten. 17.03 Ronduit 1. Radiorant. 18.03 Tijdsein. 18.25 1. Kom er eens uit. 18.50 De wolken-1. wagen. 19.00-07.00 Zie radio 1.

Radio 2 (leder heel uur nieuws.) 7.03 Con-1. tinu Muziek. (8.03-8.15 Aktua) 9.03 1. Gouden Uren. 11.03 Op Volle Toe-1. ren. 12.03 André van Duin. 13.03 1. Aktua. 13.15 Tijd voor Tetske. 1. 14.03 Muziek uit duizenden. 15.03 1. Kurhaus Cabaret matinee. 16.03 1. Parade der besten. 17.03 Ronduit 1. Radiorant. 18.03 Tijdsein. 18.25 1. Kom er eens uit. 18.50 De wolken-1. wagen. 19.00-07.00 Zie radio 1.

Radio 3 (leder heel uur nieuws.) 7.03 De 1. Baas van de week. 9.03 Arbeids-1. taminaten. 12.03 Hollands Glorie. 1. 14.03 Toppop Radio. 16.03 Top-1. pop twintig. 18.03 Dnespop. 19.02 1. Het steunen tijdperk. 20.02 Muziek 1. met Meta. 22.02. Candlelight. 1. 23.02-24.00 Droomgeheimen.

Nieuws 19.10 Zig-zag. 22.00 1. Nieuws. 22.05 Maandag om tien. 1. 23.30-2.00 Twee tot twee (0.00 1. Nieuws.)

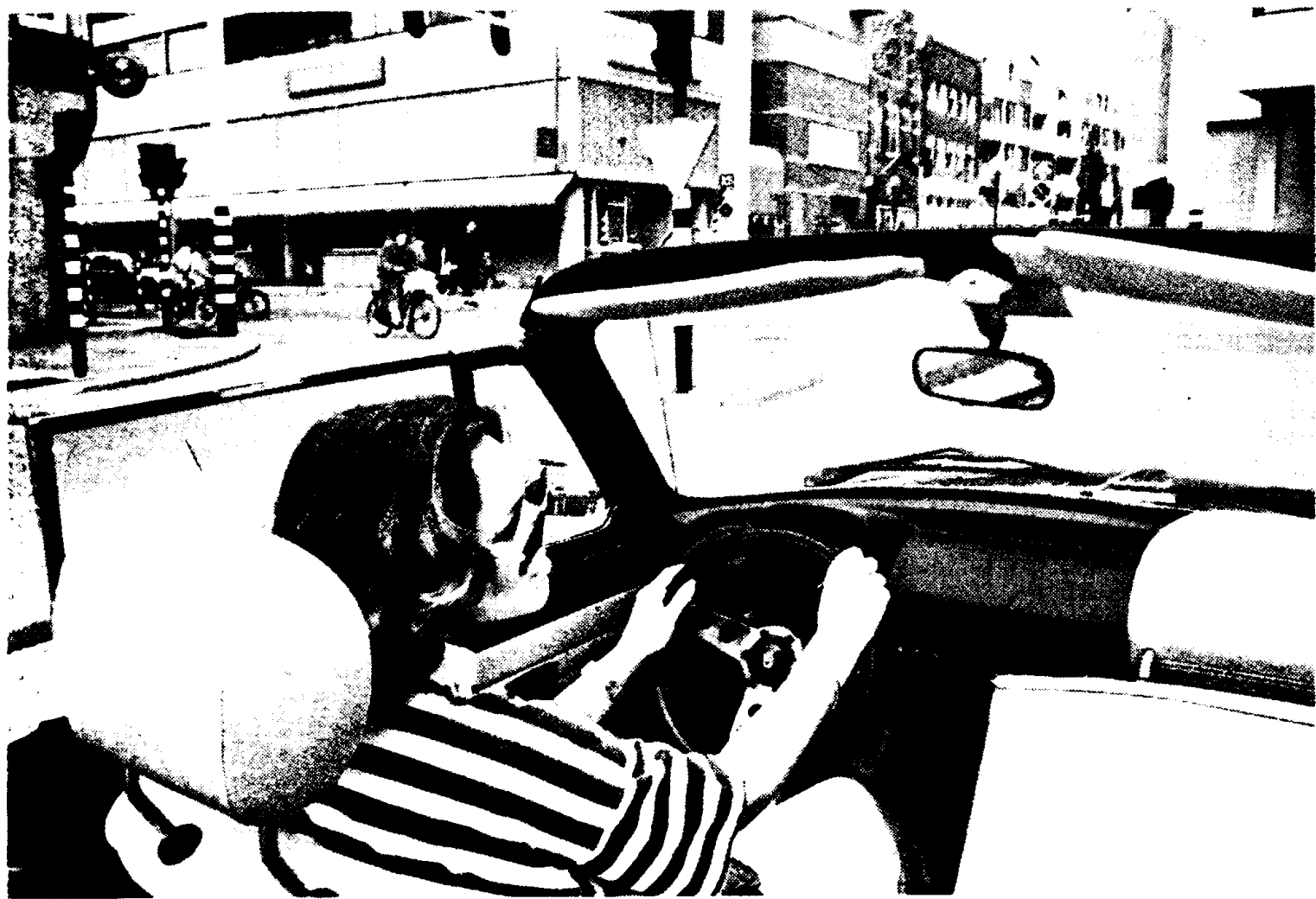
Belg. Rundfunk 6.30 Radiofhrstuck. 7.15 Wuns-1. ch. 7.45 Verantwoordingskale-1. der. 8.10 Presseschau. 8.30 Be-1. rinneke. 9.05 Musikex-1. press. 10.00 Gut Aufgeleigt. 11.05 1. Gut Aufgeleigt. 12.00 Verant-1. wortingskaleider. Musik bei Tisch. 1. 12.15 Verantwoordingskaleider. 1. 12.30 Presseschau. 13.00 Fri-1. schau. 14.05 Muzikzeit heute. 1. Operette und Musical. 15.00 Nach-1. mittagsstudio. 16.05 Spotlight. US-1. Charts. 17.05 Oudekies. 18.00 Re-1. gionalnachrichten. BRF-Aktuell 1. 18.40-20.00 Jazz.

Luxemburg/RTL 5.30 Guten Morgen! 9.00 Ein Tag 1. wie kein anderer. 11.00 Musikal-1. scher Aperitif. 12.05 15.15 n Ding. 1. 14.00 Viva. 16.00 Entenag. 17.00 1. RTL-Musikduell. 17.50 Sportshop. 1. 18.00 RTL-Musikduell. 19.00 Pna. 1. 20.00-1.00 Ein junges Musik-1. programm.

WDR 4 4.05 Radiowecker. 6.05 Morgen-1. meodie. 9.05 Musikapavilion. 12.07 1. Gut aufgeleigt. 14.05 Auf der Pro-1. menade. 15.00 Cafe-Konzert. 1. 16.05 Heimatmusik. 17.00 Mu-1. sik-Express. 20.05 Zwischen 1. Broadway und Kudamm. 21.00 Mu-1. sik zum Traumen. 22.30-4.05 1. Nachtpress.

Maatschappijen willen af van discriminatie

• Vrouwen gaan in de toekomst voor hun auto zelfde verzekeringspremie betalen als mannen
Foto: 3-POOT/CHRISTA HALBESMA

'Verliefde' gynaecoloog moet patiënt naar collega sturen

Ook vrouwenarts is maar een mens

„Ik word er bedroefd van, elke keer als ik hoor van een vrouwenarts, die het in hem gestelde vertrouwen schaaft. Voor de meeste patiënten is een onderzoek toch al moeilijk genoeg. Als ik diep in mijn hart kijk, zeg ik dat zo'n collega maar naar ander werk moet uitkijken. Aan de andere kant, moet ik op de stoel van de rechter gaan zitten? Zelfs een misdadiger krijgt na zijn straf nieuwe kansen.“ Aldus prof J. Bennebroek Gravenhorst, hoogleraar verloskunde en gynaecologie aan de Rijksuniversiteit in Leiden en lid van het Medisch Tuchtcollege.

onderling corrigeren. Je kunt jezelf alles aanleren. Als blijkt dat een assistent al tijdens zijn opleiding de mentaliteit vertoont dat hij het met het contact tegenover de patiënt niet zo nauw neemt, denk ik dat je daar als opleider extra aan moet werken. Er zijn uitstekende vakmensen die niet met patiënten kunnen omgaan. Die zouden het als gynaecoloog niet redden. Het ge-

Sex in de behandelkamer

Sex in de behandelkamer. De gynaecoloog en de psychiater, zij moeten er ver boven staan. Maar dat gebeurt helaas niet altijd. De vrouwenarts die een patiënte eerst een rustgevend middel laat slikken en vervolgens zijn lusten botviert; de gynaecoloog die in zijn spreekkamer in een Haags ziekenhuis tot tweemaal toe een 20-jarige patiënte seksueel misbruikt, het zijn steeds weer opduikende verhalen die ook tot veroordelingen leiden. Met de psychiater heeft de gynaecoloog gemeen dat hij soms diep tot in de ziel van een patiënte moet doordringen. Vertrouwensrelaties, waarbij de medicus alle macht heeft en de patiënte bijna weerloos is. Gaat het fout, dan reageert de omgeving geschokt.

sprek en het opwekken van het vertrouwen is immers de opening, de ingang tot de behandeling.

Net als een psychiater is ook de gynaecoloog niets menselijks vreemd. Ook hij kan verliefd worden op een patiënte. Maar als dat gebeurt, dient zo'n gynaecoloog onmiddellijk elke medische relatie met zijn patiënte te verbreken. Hij zal zijn patiënte naar een collega moeten doorverwijzen. Anderzijds, wanneer een patiënte moeite heeft met de persoon van een vrouwenarts, kan zij ook naar een andere gynaecoloog stappen. Soms immers kan het ook gewoon qua karakter botsen.

Er zijn collega's, die er prijs op stellen dat er bij het onderzoek altijd een zuster als derde aanwezig is. Dat sluit het risico van valse beschuldigingen uit. Zou dat een maatstaf moeten zijn?

Prof Gravenhorst: „Het is mogelijk. Maar allereerst vraagt dat nogal veel van de bezetting en dat in een tijd waarin steeds meer besnoeid wordt. Bovendien, het is al moeilijk genoeg om schroom te overwinnen tegenover de vrouwenarts. Een tweede persoon is dan ook een nieuwe barrière. Maar als er van de kant van de patiënte geen bezwaar is en het levert voor de personele bezetting geen problemen op, dan is het prima. Zelf vind ik het een goed iets als de partner van de patiënte meekomt.“

Het ziet er naar uit dat de extra bonus-maluskorting op de autoverzekering voor vrouwen zijn langste tijd heeft gehad. Een Sittards verzekeringsbureau, dat met die aantrekkelijke korting duidelijk aan de weg timmerde, staakte een maand geleden in ieder geval al met zijn advertentiecampagne. De reden? 'Een klantenstop', zo meldt een vrouwenstem aan de telefoon. 'En bovendien kunnen we, ook al gezien het grote schadeverloop, niet altijd met autoverzekeringen bezig blijven'.

Bij de maatschappijen is momenteel de tendens waarneembaar om de verzekeringsvoorwaarden die aan vrouwen gesteld worden, aan te scherpen. Zo wordt er nu al geëist dat het kenteken bij het afsluiten van een verzekering op naam van de vrouw komt te staan. Nog drastischer zijn die verzekeraars, die de eerdere privileges – zoals de maximale bonuskorting – aan vrouwen compleet laten vervallen. Maar voorlopig kunnen vrouwen nog bij diverse maatschappijen voor een aantrekkelijke autoverzekering terecht.

Vreemd

Mart Beckers (36) uit Geleen, secretaris van de N.B.V.A. (de Nederlandse Bond van Assurantie Bemiddelaars in de provincie Limburg), zegt het altijd vreemd te hebben gevonden dat aan de leden van het vrouwelijk geslacht een extra premiekorting wordt gegund. Er wordt in deze branche met de zogenaamde 'tredes' – van 1 tot en met 14 – gewerkt. Trede 1 komt neer op 120% van de premie en trede 14 kan een korting van 70 tot 75% inhouden. „Het gecompliceerde van de zaak is dat elke maatschappij met andere inschalingstredes opereert. Tot 23 jaar moet iedereen het volle pond neertellen. Een man van 25 jaar die voor het eerst een auto aanschaft, wordt meestal op trede 5 ingeschaald (30% korting), een vrouw van dezelfde leeftijd mag zich verheugen op trede 7 met 45% reductie.“

Mart Beckers noemt dit discrimineren de privilege 'een onding' dat ooit uit nood geboren werd, toen de man-/kostwinner auto reed en het aantal vrouwen met een tweede autootje voor de markt aantrekkelijk leek. „Nu is de wildgroei een complete ramp. Stel dat een man enkele keren brokken heeft gemaakt, dan is het een kleine kunst om via een andere tussenpersoon en een niet al te eerlijke 'vrouwenverklaring' meteen 45% aftrek te scoren. Het feit dat men als hoofdgebruiker van de auto tenminste 85% van de tijd (of kilometers, dat wordt niet duidelijk) de auto moet benutten en de extra voorwaarde dat men de afgelopen 12 maanden geen schuld aan een ongeval heeft gehad, lappen vrouwen maar aan de elegante laars.“

Controle

Volgens Mart Beckers is controle hier-

op verduiveld moeilijk en zijn er tal van lacunes mogelijk. De verzekeringsmaatschappijen gaan er vanuit dat een vrouw naar eer en geweten een dergelijke 'vrouwenverklaring' invult. De oude maatschappij zou een roymentsverklaring moeten afgeven, waarop de actuele assurantiërkorting vermeld staat. „Maar hoe controleer ik na bijvoorbeeld een half jaar of iemand ooit een auto in zijn bezit heeft gehad? Afgelopen vrijdag zijn de premies alweer met zo'n 5 tot zelfs 10% gestegen. Het schrikbarend hoge schadecijfer is hier debet aan. Het beleid van de verzekeringsmaatschappijen getuigt dan ook alles behalve van eensgezindheid. Heeft u ooit eens een verjaardag meegemaakt waarop niet over autopremies werd gediscussieerd? Ik niet.“

Wildgroei

Mart Beckers steekt zijn mening niet onder stoelen of banken. „Het wordt de allerhoogste tijd dat er met gelijke maten gemeten wordt en dat aan deze wildgroei een halt wordt toegevoerd.“, laat hij resoluut weten. „Op het gebied van levensverzekeringen blijft het zwakke geslacht, dat qua eendeleertijd sterker scoort, bevooroordeeld.“ Spoedig zal dus de wervende autoverzekeringsfolderaal voor mannen en vrouwen gelijk zijn, zo valt aan te nemen. Dan leest niemand meer: 'De heer in 't verkeer is vaak een vrouw. Dat belonen we'. Mart: „Een man van 35 betaalt dan dezelfde premie als een vrouw van 35!“

De heer in 't verkeer is vaak een vrouw. Dat belonen we.

Nipo-enquête onder huisartsen Pilcontrole blijft toch noodzakelijk

Ruim de helft van de Nederlandse huisartsen is van mening, dat vrouwen die de pil gebruiken tenminste één keer per jaar medisch moeten worden onderzocht. Ook bij gebruik van de laag gedoseerde anticonceptiepillen, die vooral bij jonge vrouwen vaak wordt voorgeschreven, vindt een meerderheid van de huisartsen, dat pilcontrole toch geboden blijft. Dat zijn de belangrijkste conclusies van een Nipo-enquête onder honderd huisartsen. Binnen de huisartsenwereld is overigens met verbazing gereageerd op de uitkomsten van het onderzoek. Een jaar geleden nog kwam een groep huisartsen op basis van een uitgebreide literatuurstudie tot de conclusie, dat 'de traditionele pilcontrole bij jonge vrouwen een onjuist is'. Uit de enquête, die onlangs dracht van het maandblad 'De wijkelijke Patiënt' is gehouden en van de resultaten in het huisarts zijn gepubliceerd, blijkt nu de meeste huisartsen wel degelijk de hechten aan regelmatige controles die zich uitstrekt van bloeddruk tot inwendig onderzoek en het afnemen van een uitstrijkje. Een meerderheid van de huisartsen geeft aan bij controle altijd naar bijwerkingen te informeren naar gewichtswisselingen, menstruatie-stoornissen en hoofdpijn.

Emancipatiewerk geeft gids uit

De Stichting Provinciaal Emancipatiewerk Limburg (SPEL) heeft een 95 pagina's dikke gids uitgebracht met adressen voor en van vrouwen die in Limburg diverse cursussen geven over emancipatie. Het is volgens SPEL de eerste keer dat hier een dergelijk omvangrijk overzicht van dit vormingswerk uitkomt. Het eerste deel beschrijft ruim 150 instellingen zoals Driekant, instituut voor Scholing en Vorming in Limburg, de Limburgse Vrouwenraad en verschillende centra voor volwasseneneducatie. Van elke organisatie staat niet alleen het adres van de contactpersoon vermeld, maar ook doelstelling en activiteiten. De tweede is een opsomming van de in 140 vrouwen die inleidingscursussen geven over uiteenlopende onderwerpen.

De gids 'Emancipatorisch vormingswerk met vrouwen in Limburg' is samengesteld door Riny Meijers, solente basiseducatie in Limburg. De gids is voor vijftien gulden verkrijgbaar via SPEL, Veldstraat 3, 6041 in Roermond (☎ 04750-18804).

Marian experimenteerde al jong met ontwerpen

In de modewereld zijn er altijd nog ontwerpsters te vinden die het aandurven om een heel eigen stijl naar buiten te brengen. Marian van Loo (42) uit Heerlen is zo'n ontwerpster die naast exclusieve en extra-vagante kleding ook de schitterende accessoires zelf maakt. En van alles wat onder haar handen vandaan komt is geen tweede exemplaar te vinden. „Als klein kind had ik al interesse in het ontwerpen van kleding. Mijn moeder was coupeuse, maar onze smaken verschilden zo sterk zodat ik al gauw zelf begon te experimenteren. Toen ik twaalf was begon ik al met het beschilderen van kleding. De verf was in die tijd niet wasbaar, dus na elke wasbeurt moest ik weer bijverven!“

Na jarenlang mixen met allerlei verfs, inkten en poeders maakte Marian zelf een wasbare verf. „Later stonden er ook altijd potten vol mengseltjes in de keuken. Op een gegeven moment kregen ook andere mensen interesse in mijn ontwerpen, maar het bleef in die tijd bij opdrachten van familie en bekenden.“ Op haar 21ste vertrok Marian – inmiddels getrouwd – met haar man naar Utrecht. Daar kwam de doorbraak. „Twintig jaar geleden was het allemaal veel gemakke-

lijker. Ik liep met wat ideeetjes bij boetieks binnen en de eigenaren bestelden maar al te graag. In die tijd waren de jongeren ook niet zo trend- en merkgevoelig en was er meer ruimte voor exclusi-

viteit. Tegenwoordig is het labielte erg belangrijk. Soms tot wanhoop van veel ouders, want daar wordt grof geld voor betaald.“ De leukste tijd beleefde Marian

• 'Ik maakte als kind zelf wasbare verf'
Foto: 3-POOT/CHRISTA HALBESMA
toen Parijse bedrijven haar uitnodigden om voor hen ontwerpen

te maken. „Het prachtig om wereldje van dichtbij mee te maken, maar ik ontdekte al gauw er meer bij kwam kijken. Sterke ontwerpen alleen komt er niet, je moet ook een sterke zakenvrouw zijn. Helaas ben dat niet en nu heb ik geleerd dat de zakelijke kant beter is iemands anders over kan laten“

Marian werkt nu onder naam Malo thuis in haar eigen atelier en ontwerpt niet meer voor andere bedrijven. Ze heeft een schoolgaande zoon, dus veel van zijn tijd zit ze niet zittend. Het huis van Marian is niet een klein museum. Waar je ook kijkt, alles wat Marian staat heeft ze uit allerlei materialen zelf gemaakt. Lampen, kleding, kleedjes, hoedjes, te veel om op te noemen. Betty Boop, Snoopy zijn duidelijk haar favoriete figuren en 'lopen' als rode draad door elk plekje in haar huis. „Ik heb nog zoveel ideeën. Tijdens het werken doe ik steeds weer nieuwe inspiratie op. Ze draag ik altijd eigen ontwerpen. Ik vind het heerlijk om door de stad te lopen en de mensen spontaan op mij af zien komen. Vroeger werd ik weleens stuk kum uitgelachen, maar ik geloof dat het tegenwoordig meer verwonderd wordt dat ik niet met de massa meeloop.“ De Heerlense ontwerpster heeft nog genoeg plannen. Zo is haar ideaal om ooit een boekje te beginnen. „Het atelier wordt klein en en ik wil mijn producties showen. Maar dat is voorlopig nog toekomstmuziek.“

(ADVERTENTIE)

Praktijk voor borstprothesen,

aanverwante corsetterien en badgoed.

Via alle ziekenfondsen.

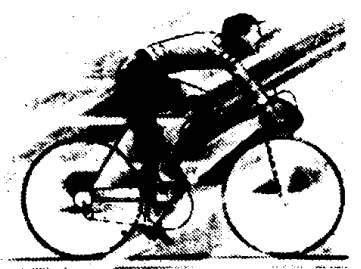
Op afspraak ma.

di-do-vr. 9 tot 12 uur

(045) 257848

Jocelyne After Care
Schumanstraat 12, BRUNSSUM

Heksenketel

De euforie rond het EK voetbal is nog maar net voorbij of de heksenketel, die Tour de France heet, staat op het punt te beginnen. Wij starten vandaag met een geschied, in de wandelgangen column genaamd, waarvoor de titel 'Tandje 14' is bedacht. Een aantal collega's op de redactie zal dagelijks op een min of meer ironische wijze het licht laten schijnen over allerlei zaken die zich rond de Tour afspelen.

De ene keer schrijven we over de renner, die zijn collega een spaak in het wiel steekt. Een andere keer over de heroïsche ontsnapping die niet tot een goed eind gebracht wordt. Ook de Tour-verslaggeving op de televisie, waarvoor de NOS weer het onvermijdelijke duo Nelissen-Smeets naar Frankrijk heeft gestuurd, kan een geschikt onderwerp zijn. Over Nelissen, die denkt dat Tête de la Course de meest stijdslustige renner van de afgelopen decennia is, en die ook in de veronderstelling leeft dat Motta en Moto deur de fietsende achterkleinzonen van de Japanse detective Mr. Moto zijn, is al veel geschreven en zal nog veel geschreven worden. Laten we nu (nog) zwijgen over de eeuwig studentikoze Mart Smeets, die overigens ook al 76 schijnt te zijn.

Hoe we aan de titel 'Tandje 14' komen? Het antwoord is simpel. Tijdens een veel belangrijker wielervedstrijd, het Nederlands kampioenschap voor journalisten, reed een onzer scribenten gedurende de hele koers met de ketting op het kleinste tandwiel, in dit geval de 14. Daarmee sprintte hij naar een afgetekende zeventiende plaats. Vandaar de titel, 'Tandje 14', die de komende drie weken boven deze column zal prijken. Zeer onserieuze collega's bogen 'Tandje 14' al om tot 'Standje 14', maar zij hebben daarbij kennelijk heel andere dingen in het achterhoofd, waarover wij hier nu niet zullen uitweiden.

Wij wensen onze lezers de komende weken veel plezier met 'Tandje 14' toe. Al te serieuze reacties worden niet op prijs gesteld en ingezonden brieven zullen, als ze deze column tot onderwerp hebben, zeker niet worden geplaatst in 'In gesprek'.

PETER STIEKEMA

Post ziek

LA BAULE - De Tour begint zonder Peter Post. De ploegleider van Panasonic is geveld door griep. Zijn werk wordt voorlopig overgenomen door zijn assistenten Ferdi van den Haute en Walter Planckaert. Voorlichter Fred de Bruyne vertelde dat Post aan de beterende hand is en vandaag of morgen in de Tourkaravaan zal verschijnen.

Limburgs Dagblad

SPORT

TOUR DE FRANCE

Maandag 4 juli 1988 • Pagina 11

Crashes en chaos in Francorchamps

door huub paulissen

FRANCORCHAMPS - De Grote Prijs van België voor motoren op het circuit van Francorchamps eindigde gisteren een uitermate turbulent verloop. Tal van ongelukken en de aanhoudende regenval maakten dat de races diverse malen moesten worden afgevlagd en dat het programma enkele uren vertraagde. Grote consternatie ontstond er al meteen in de openingssace, de 250cc, nadat de Westduits Martin Wimmer en de Italiaan Loris Reggiani waren betrokken in de zwaarste crash van de dag.

De 30-jarige Wimmer, in achtste positie rijdend, kreeg in de vierde ronde op het snelste stuk van het circuit, Blanchimont, in een flauwe nkerbocht een vastloper bij een snelheid van 260 km/p. uur. Wimmer werd van zijn Yamaha geslingerd en de motor gleed, na links en rechts tegen de vangrails te zijn gegaan, weer het asfalt op. Yvon Paazze uit Venezuela kon het wrak nog ontwijken, de aanstormende

Loris Reggiani echter niet. Bij de botsing vloog zijn Aprilia in brand en de Italiaan bleef na een schuiver van tientallen meters roerloos aan de rand van het wegdek liggen.

Het ergste werd gevreesd na het gruwelijke ongeval. Terwijl op het circuit reeds een grafstemming heerste, werden de twee slachtoffers pijlsnel naar het ziekenhuis Bavière in Luik vervoerd en daar bleken de verwondingen wonder boven wonder mee te vallen. Reggiani liep een gebroken linkervoet en ontvingen over het hele lichaam op. In het ziekenhuis was reeds alles in staat van paraatheid gebracht voor een miltoeratie bij Wimmer, die een harde klap tegen zijn borstkas had gekregen. Het orgaan was echter niet geraakt, waardoor de Westduits er met een beschadigde ribbenkast, een zwaar gekneusde linkerheup, een hersenschudding en een bont en blauw lichaam vanaf kwam.

• Vervolg op pagina 12

Belanov voor zes ton olie naar Atalanta

BERGAMO - Igor Belanov, de Russische voetballer die in de finale van de strijd om het EK tegen Nederland een strafschop zag gestopt door Hans van Breukelen, speelt komend seizoen in Italië. De 27-jarige Belanov komt uit voor het naar de hoogste afdeling gepromoveerde Atalanta Bergamo. De club zal geen transfersom in geld behoeven over te maken naar de Sovjetunie. In plaats daarvan levert Atalanta ter waarde van bijna 600.000 gulden aardolie aan Rusland.

Massaal onthaal voor Michels in Leverkusen

Van onze medewerker

LEVERKUSEN - Vakantie is dit jaar voor Rinus Michels niet weggelegd. De 60-jarige trainer, die in München met het Nederlands elftal Europees kampioen werd, begon gistermorgen in Leverkusen aan een nieuw avontuur in de vorm van een tweejarig verblijf als trainer-coach bij de Bundesligaclub Bayer 04. Michels werd op grootse wijze onthaald in zijn nieuwe omgeving. Tienduizend toeschouwers kwamen naar een wervende seizoenspresentatie van de club, die twee maanden geleden de Uefacup won. „Weer een dag om nooit te vergeten”, zei 'De Generaal' na zijn eerste officiële optreden in Leverkusen, bijgewoond door honderd journalisten.

• Zie verder pagina 18: het weekinde van... de installatie van De Generaal.
• Rinus Michels met de drie nieuwe aanwinsten van Bayer 04. Vlnr: Claus-Dieter Wollitz, Marek Lesniak en Manfred Kastl.
Foto: 3-POOT/DRIES LINSSEN

LA BAULE - Eric Vanderaerden kreeg in de 'préface' van de Tour de France zijn zoveelste teleurstelling van dit seizoen te verwerken. In het officieuze voorspel langs de boorden van de door stormweer getroffen Bretonse Côte d'Amour speelde de Belgisch-Limburger geen rol van betekenis. Hoewel hij zich voor de start een grote kans gaf op het veroveren van de gele trui, probeerde hij na afloop van de korte snelheidsrit quasi nonchalant zijn slechte prestatie te rechtvaardigen door zich te verschuilen achter het ongunstige tijdstip waarop hij de beslissende kilometer moest afwerken. „Het kon op dat moment niet harder waaien. Ik moest tegen een ongeloflijke stormwind opboksen,” verklaarde Vanderaerden, toen hij vernam, dat Guido Bontempi vandaag met het geel om de schouders in de openingsetappe van de Ronde van Frankrijk zal starten.

„Toen Bontempi en een aantal andere renners reden, was de wind gaan liggen. Maar ik treur helemaal niet om deze gemiste kans. De Tour moet nog echt beginnen.” De sprinter van de Panasonic-ploeg van Peter Post voerde nog andere excuses voor zijn falen aan. „Ik was niet honderd procent en draaide niet soepel genoeg,” gaf hij toe. „De reden? Wellicht alle toestanden die we de afgelopen twee dagen hebben meegemaakt. Dit heeft niets meer met de Tour te maken. Vanaf vrijdag, toen we in Nantes arriveerden, hebben we alleen maar rondgehangen. De presentatie van de ploegen op zaterdag was een farce. Met het gevolg, dat we twee dagen bijna niet op de fiets hebben gezeten. Waarom organiseren ze geen gewone proloog en koppelen ze die vervelende presentatie er op dezelfde dag niet aan vast? Ik heb wel begrip voor de commerciële achtergronden, maar daar hebben de renners toch niets mee te maken?”

Voetblessure

Hoewel hij dat niet wil toegeven, stapt Eric Vanderaerden duidelijk geïrriteerd in zijn vijfde Ronde-avontuur. In 1983 maakte hij een opzienbarende debuut door als piepjonge professional de proloog op zijn naam te schrijven. Zijn twee volgende Tour-deelnames sloot hij telkens met twee ritzeges af. Vanderaerden, intussen ook als klassiekerspecialist een renner van importantie geworden, startte twee jaar geleden voor het laatst in la Grande Boucle. „Ik won in 1986 geen etappe; wel de groene trui. Vorig jaar hield een voetblessure me uit de Tour. Ik ben blij, dat ik deze keer weer van de partij ben. Ik ben gekomen om een rit en de groene trui te winnen.”

Eric Vanderaerden beseft maar al te goed, dat het wielerspubliek is gaan twifelen aan zijn capaciteiten. In de opiniepeilingen van de afgelopen weken scoorde hij bijzonder laag. In de Tourpronostieken werd beduidend minder dan voorheen op het raspaardje uit Lummen gewed. „Ik weet het, dit jaar heb ik er niet veel van terecht gebracht. Ik ben het gezeur over mijn tegenvallende resultaten spuugzat. Vorig jaar won ik Parijs-Roubaix en was de regelmatigste renner in de klassiekers. Afgelopen voorjaar eindigde ik in de topkoersen geen enkele keer bij de eerste tien. Nou en? Ik weet waar het aan lag. Veel tegenslag gehad. Maar daar hebben de mensen geen boodschap aan. Als je wilt, ben je de gevierde man. Als de resultaten uitblijven, zie je niemand. Je beste supporters laten je meteen vallen. Zelfs in mijn eigen omgeving. Ik zit er niet mee. Ik vind het zelfs prettiger, dat ik met rust gelaten word.”

Kritiek

De Belgische vedette, die in de afgelopen Giro d'Italia zelfs geen ritje kon winnen, wil in de 75ste editie van de Ronde van Frankrijk de kritici de mond snoeren. „Peter Post

door

bennie ceulen

weet, dat mijn mindere prestenen aan bepaalde omstandigheden te wijten is. In de Giro kon ik geen rit

winnen, maar in de afsluitende tijdrit bewees ik wel nog erg hard te kunnen fietsen. Alleen Piasecki deed het beter. Die prestatie heeft me ervan overtuigd, dat ik niet hoeft te wanhopen.”

Eric Vanderaerden, die tot vorig seizoen in welke sprint dan ook de evenknie van Guido Bontempi en Jean-Paul van Poppel was, kan er niet omheen, dat hij dit jaar zijn reputatie als topsprinter geen enkele keer kon waarmaken. Zelfs in de laatste meters van de kermiskoers in Heusden moest hij vorige week het onderspit delven tegen Frans Maassen.

• Eric Vanderaerden trekt vastberaden de toeclips aan.
Foto: 3-POOT/DRIES LINSSEN

Vanderaerden is er op gebrand zijn geschonden blaas weer op te poetsen. „Ik weet wie ik in het oog zal moeten houden in de strijd om de groene trui,” voorspelt hij. „Van Poppel, Hermans, Bontempi. De Wilde en Planckaert. Ik vrees niemand van dit vijftal. Kelly heeft zijn zinnen gezet op de eindzege. Dat speelt in mijn kaart. Sean Kelly zal in de massasprints derhalve geen risico's nemen. Ik daarentegen wel.”

Van onze verslaggever

LA BAULE - Alleen voor de Italianen is de 75ste Tour de France gisteren al begonnen, met Guido Bontempi als snelste kilometer-surfer in een proloog, die zo niet mocht heten en die dan ook 'préface' ('voorwoord') werd genoemd, maar door de herfstachtige entourage aan de zuidkust van Bretagne het meest weg had van een 'préface'. Zelfs de Franse televisie had belangrijker dingen te doen: voorrang voor de GP formule I op Le Castellet, met af en toe een snuffie Wimbledon. De prelude op de Tour de France kwam slechts in ingeblikte versie op de buis.

In de wervingsfolders werd de Bretonse zuidkust gepresenteerd als 'windvrij', maar de werkelijkheid was compleet anders. Toen er een Columbiaan met twee dichte wielen voor de 'préface' ten tonele verscheen, waaiden hij prompt van de fiets af. „Het was sfeerloos en rommelig”, vatte ploegleider Jan Raas samen. En hij had nog niet eens te klagen. Zijn Super-Confexen finishte als tweede in de ploegenstand (achter het Zwitserse Weinmann, ploeg-

Bontempi start in geel

Veldscholten). Individueel legde Jelle Nijdam de derde snelste tijd neer op de laatste kilometer.

Raas: „Dat is een aardig begin. We zitten in ieder geval diep achterin het veld voor de ploegen-tijdrit”. De posities in de prelude waren, zoals afgesproken, bepalend voor de startvolgorde vanmiddag. Jelle Nijdam had andere ideeën over het in feite 'illegale' Tourbegin. Vorig jaar mocht hij in de echte proloog op de Kurfürstendamm de eerste gele trui om de schouders trekken, maar dat eerbetoon was hem nu niet beschoren. „Het was te kort voor mij. Ik kon me ook niet echt motiveren. Ik reed niet slecht, maar kwam te vroeg op kop. Van Pop-

pel zou me lanceren, maar hij viel iets te vlot stil”.

Vandaar misschien de 1,8 sec verschil met Bontempi, de Italiaanse 'buffel', die vanmorgen de eerste 'maillot jaune' symbolisch krijgt uitgereikt. Bontempi trad daarmee in voetsporen van Francesco Moser, de laatste Italiaanse gele truidrager: zes dagen in de Tour van 1975. Vandaar misschien ook Nijdams 0,9 sec verschil op de nummer twee van de préface, de verrassende Peter Stevenhaagen.

Stevenhaagen staat bekend als een goed tijdrijder, maar in de korte krachtsexplosie had hij nog niet veel referenties bijeen getraapt. De 'groene trui' (uitgedeeld aan

nummer twee) van gisteren moet een stimulans voor hem zijn. Hij lag de laatste maanden wat overhoop met de ploegleiding, die hem verweet te weinig actief te zijn in de wedstrijd. „Baas Jan Gisbers: „Hij doet alleen maar mee, je ziet hem nooit eens op kop rijden”. Zelfs zijn startbewijs leek nog geruime tijd onzeker, maar de Haarlemmer werd gered door het blessure-dossier, waarmee PDM in de Giro werd overvallen.

Ook niet slecht voor 'het moreel' was de 'overwinning' van de Weinmann-equipe in het ploegenklassement. Na de gezamenlijke 3,8 km had de multinationale formatie van Paul Kochli (zes verschillende paspoorten!) een zes seconden snellere tijd dan de ploeg-Raas.

De Tour is ontkurkt, maar bruisend vocht is er nog niet geschonken. Toppers als Bernard en Kelly hadden duidelijk geen zin (twaalfde, respectievelijk zevende). Of het dan wel zin heeft, gehad, zo'n officieus begin? De reglementen van de internationale profsectie wilden het zo, dus kon de Tour-directie niet anders.

Prijzenpot met 2,5 miljoen gevulder dan ooit

Tour de frances

TOURTELLER

Voorspel

De uitslag van de 'preface', het zogenaamde 'voorspel', dat niet meetelt voor het algemeen klassement, luidt: 1. Bontempi (Carrera), 1 kilometer in 1.14.11; 2. Stevenhaagen (PDM) 1.16.00; 3. Nijdam (Superconfex), 1.16.02; 4. De Wilde (Sigma) 1.17.37; 5. Duclos-Lassalle (Z-Peugeot) 1.17.69; 6. Yates (Fagor) 1.18.76; 7. Kelly (KAS) 1.19.46; 8. Bugno (Château d'Aix) 1.19.66; 9. Marie (Système U) 1.20.50; 10. Vilamajo (Kelme) 1.20.53; 11. Indurain (Reynolds) 1.20.67; 12. Bernard (Toshiba) 1.21.59; 13. Planckaert (ADR) 1.22.05; 14. Vanderaerden (Panasonic) 1.22.49; 15. Sergeant (Hitachi) 1.22.58; 16. Pedersen (BH) 1.22.62; 17. Cardenas (Café de Colombia) 1.23.54; 18. Hermans (Caja Rural) 1.24.22; 19. Clère (Tekla) 1.27.20; 20. Colotti (RMO) 1.28.04; 21. Kieffel (Seven Eleven) 1.30.15; 22. Richard (Weinmann) 1.30.81.

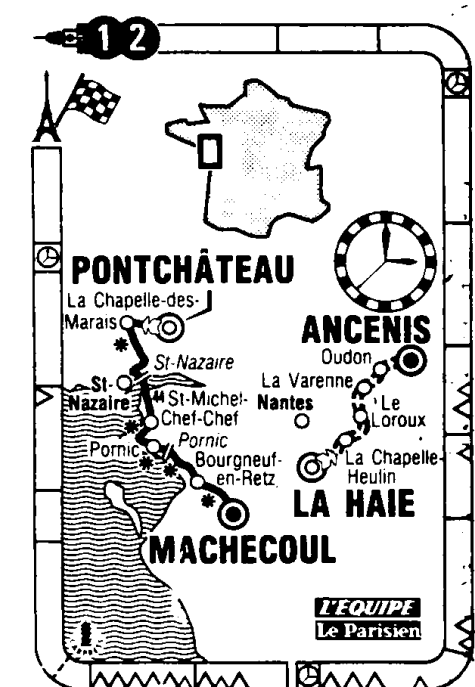
Tour op radio en TV

Televisie: Nederland 3 16.55-18.30 reportage eerste etappe en rechtstreeks verslag ploegentijdrit; Nederland 2 19.00-19.20 sportpanorama met o.a. Tour; Nederland 3 19.00-19.20 Studio Sport met samenvatting van de vandaag verraden etappes; Nederland 1 19.18-19.55 Tourkruis; BRT 2 16.55-18.30 reportage eerste etappe en rechtstreeks verslag ploegentijdrit; BRT 1 18.55-19.10 samenvatting van de vandaag verraden etappes.

Radio: Nederland Radio 1 14.05 Tour de France Extra; 15.05 Radio Tour.

Vandaag

Rit 1: Pontchâteau - Machecoul over 91,5 km. Start 10.05 uur - finish 12.09 uur (snelste schema). Tussensprints op 18,5, 50,5, 60,5, 71 en 84,5 km. Voor de eerste drie bonificaties van resp. 6, 4 en 2 seconden. Punten voor bergklassement op km. 33 en 63, resp.

MAANDAG 4 JULI 1988

1° RIT - 91,5 km
PONTCHÂTEAU - MACHECOUL

2° RIT - 48 km
LA HAIE - ANCENIS
Ploegentijdrit

Oranje boven

NANTES - De Europese titel, die het Nederlands voetbalelftal vorige week in München veroverde, heeft ook het vaderlandse wielerveden. Dat bleek zaterdag in Nantes tijdens de presentatie van de Tour-deelnemers. De ploeg van Peter Post, normaliter in het blauw, wit en zwart gehuld, verscheen compleet in oranje outfit ten tonele.

Het idee hiervoor kwam van Fred de Bruyne, de pr-man van Panasonic. Een Belg die oranje aanprijst, dat is opmerkelijk. De Bruyne: „Ik ben gebeld door de Tourorganisatie of ik iets origineels wilde bedenken. Nou, toen dacht ik dat het wel leuk zou zijn om ons in oranje-kledij te presenteren. Ik heb Adidas hiervoor benaderd en die stuurde mij een doos met voetbalkleding.“

Zo stond de ploeg Post er beetje vreemd bij, want de pijpen van de

voetbalbroeken waren ontoereikend om het niet gebruide deel van de rennersbenen te camoufleren. Ook de ploeg van Jan Gisbers refereerde bij zijn opkomst aan het succes van de Nederlandse voetballers. De renners van PDM hadden oranje klompen aangetrokken en deelden identiek gekleurde geroera's uit.

TOURCLIPS

Stakende havenarbeiders uit Saint-Nazaire hebben aangekondigd vandaag de eerste etappe van de Tour te zullen onderbreken. Hun doel is internationale publiciteit. Zij zijn reeds vanaf 14 juni in staking. Of de demonstratie een succes wordt, valt te betwijfelen. Meer dan de helft van de stakers is inmiddels met vakantie gegaan.

Matthieu Hermans, Erwin Nijboer en René Beuker blijven nog een jaar in Spaanse dienst. Het drietal heeft zijn contract bij de Spaanse ploeg Caja Rural met een jaar verlengd.

Guido Bontempi, duim omhoog. Hij rijdt vandaag als eerste in het geel.

ook nog geardeerd met een groot aantal speciale premies onderweg: een kleine 70 mille, met als toppeur die van de laatste dag, op weg naar Parijs, waar op km 129 een premie van 10.000 gulden valt te verdienen.

De renner die het langst in de gele trui heeft gereden, mag in Parijs nog rekenen op de Jacques Anquetil-premie van tien mille.

De Zwitserse ploeg Weinmann, met onder meer Gerard Veldscholten, stopt aan het eind van dit seizoen. Ploegleider Paul Köchli heeft zijn ontslag reeds gekregen. Weinmann gaat verder als co-sponsor van de nieuwe ploeg Domex met de Belg Walter Godtfroot als ploegleider.

De Tour de France 1988 is tenslotte

van de dag krijgen geld, tegen vorig jaar de eerste honderd. Maar allemaal wel wat meer dan in '87.

De organisatoren zijn geheel in de stijl van deze korte, krachtige Tour op zoek gegaan naar inspirerende beloningen voor flitsende actie. Vier elementen springen er daarbij uit: de bonussprints (catches), de prijs voor de strijdlust, de dagelijkse sprints bij kilometerpaal 44 en de doorkomsten op heuvels, bergen en cols. Wie extra aanzet, wacht een scala aan vette premies.

In de catches is totaal 35.000 gulden meer geïnvesteerd dan vorig jaar. De winnaars van de tussensprints kunnen per sprint vier maal zoveel verdienen als in 1987; per etappe variërend van 500 tot 1000 gulden per sprint.

De strijdlustigste renner van de dag wordt dit jaar beloond met 3500 gulden, vorig jaar nog maar met 700 'piek'. In Parijs wacht de meest actieve van de hele Tour tienduizend gulden (vorig jaar: 2500 gulden). Bovendien wordt er aan het eind van de Tour een strijdlust-klassement opgemaakt per ploeg; ook goed voor heel wat geld.

Nog niet eerder vertoond: de 'Sprints 44': iedere dag vette dagprijzen van 3500 voor de eerste, en 1750 gulden voor nummer twee, plus aan het eind van de Tour een totaalklassement voor de beste vijf aflopend van 10 mille naar 3 mille. Ook aan de laatste sprints op de Champs Elysées is gesleuteld in een Amerikaans aandoende 'disco-stijl': 3500 gulden voor de winnaar van elk van de zes rondjes, geen ingewikkeld gedoe meer met een klassement dat toch niet aansprak.

De doorkomsten op de cols zijn aantrekkelijker dan ooit. Er zitten dit jaar veel minder 'bergen' in de Tour dan in de voorbije twee jaar (1986: 77 stuks, 1987: een topper met 99, en dit jaar 'slechts' 54 - oorzaak: minder vierde en derde categorie-hellingen), maar het prijzengeld voor de klimmers is amper aangetast. De beloning is terug te vinden op iedere top: veel hogere stapels franken per doorkomst.

Ook de winnaar van de groene trui kan op meer geld rekenen: 13.000 gulden dit jaar, tegen 10.000 gulden vorig jaar. De dagrente van de groene trui is eveneens opgetrokken. De beste 'jongere' (renners geboren

De officiële Tour-deelnemerslijst met rugnummers ziet er als volgt uit (de ploegen bestaan telkens uit negen renners; de rugnummers 10, 20, 30 etcetera komen niet voor):

CARRERA

Ploegleider: Davide Boifava

1. Urs Zimmermann (Zwi)
2. Marco Bergamo (It)
3. Guido Bontempi (It)
4. Massimo Ghirotto (It)
5. Bruno Leali (It)
6. Erich Maechler (Zwi)
7. Walter Magnano (It)
8. Marco Tabai (It)
9. Roberto Visentini (It)

PDM

Ploegleider: Jan Gisbers

1. Steven Rooks (Ned)
2. Andy Bishop (VS)
3. Rudy Knaenens (Bel)
4. Gerrie Knetemann (Ned)
5. Jorg Müller (Zwi)
6. Peter Stevenhaagen (Ned)
7. Gert-Jan Theunisse (Ned)
8. Adert van der Poel (Ned)
9. Marc van Orsouw (Ned)

TOSHIBA

Ploegleider: Maurice Le Guilloux

21. Jean-François Bernard (Fra)
22. Frédéric Garnier (Fra)
23. Martial Gayant (Fra)
24. Jacques Hanegraaf (Ned)
25. Andreas Kappes (Wdl)
26. Johan Lammerts (Ned)
27. Philippe Leleu (Fra)
28. Marc Madiot (Fra)
29. Yvon Madiot (Fra)

SYSTÈME U

Ploegleider: Cyrille Guimard

31. Laurent Fignon (Fra)
32. Eric Boyer (Fra)
33. Jacques Decrion (Fra)
34. Dominique Garde (Fra)
35. Christophe Lavainne (Fra)
36. Thierry Marie (Fra)
37. Charles Mottet (Fra)
38. Joël Pelier (Fra)
39. Pascal Simon (Fra)

CAFE DE COLOMBIA

Ploegleider: Rafael Nino

41. Luis Herrera (Col)
42. Samuel Cabrera (Col)
43. Julio-Cesar Cadena (Col)
44. Henri Cardenas (Col)
45. Edgar Corredor (Col)
46. Israel Corredor (Col)
47. Patrocino Jimenez (Col)
48. Marco Antonio (Col)
49. Martin Ramirez (Col)

BH

Ploegleider: Javier Minguez

51. Anselmo Fuente (Spa)
52. Francisco Antequera (Spa)
53. Philippe Bouvattier (Fra)

Tour-renners en rugnummers

54. Laudelino Cubino (Spa)
55. Manuel Jorge Dominguez (Spa)
56. Federico Echave (Spa)
57. Chasco Murguialday (Spa)
58. Jørgen Pedersen (Den)
59. Alvaro Pino (Spa)

7-ELEVEN

Ploegleider: Michael Neel

61. Andrew Hampsten (VS)
62. Raul Alcalá (Mex)
63. Ron Kieffel (VS)
64. Roy Knickman (VS)
65. Dag-Otto Lauritzen (Noo)
66. Davis Phinney (VS)
67. Jeff Pierce (VS)
68. Nathan Dalberg (NZI)
69. Jens Veggerby (Den)

CAJA RURAL

Ploegleider: Domingo Perrurena

71. Marino Lejarreta (Spa)
72. René Beuker (Ned)
73. Roque de la Cruz (Spa)
74. Mathieu Hermans (Ned)
75. Roland Le Clercq (Fra)
76. John Mujika (Spa)
77. Erwin Nijboer (Ned)
78. Vicente Ridaura (Spa)
79. Jose Sanchis (Spa)

HITACHI

Ploegleider: Albert de Kimpe

81. Claude Criquielion (Bel)
82. Bruno Bruyère (Bel)
83. Dirk de Wolf (Bel)
84. Josef Haex (Bel)
85. Stefan Morjean (Bel)
86. Marc Sergeant (Bel)
87. Jean-Philippe Vandenbrande (Bel)
88. Wiebren Veenstra (Ned)
89. Jan Wijnants (Bel)

CHÂTEAU D'AX

Ploegleider: Gian-Luigi Stanga

91. Gianni Bugno (It)
92. Roberto Amadio (It)
93. Stefano Giuliani (It)
94. Milan Jurco (Tsj)
95. Alessandro Pozzi (It)
96. Tony Rominger (Zwi)
97. Valerio Tebaldi (It)
98. Ennio Vanotti (It)
99. Stefano Zanatta (It)

FAGOR

Ploegleider: Pierre Bazzo

101. Robert Millar (GB)
102. Jean-Claude Bagot (Fra)
103. Charles Bérard (Fra)
104. Malcolm Elliott (GB)
105. Pedro Muñoz (Spa)
106. Bernard Richard (Fra)

107. Eddy Schepers (Bel)
108. Johnny Wels (Den)
109. Sean Yates (GB)

PANASONIC

Ploegleider: Peter Post

111. Erik Breukink (Ned)
112. Theo de Rooy (Ned)
113. Henk Lubberding (Ned)
114. Guy Nulens (Bel)
115. John Talen (Ned)
116. Eric Vanderaerden (Bel)
117. Eric van Lancker (Bel)
118. Teun van Vliet (Ned)
119. Peter Winnen (Ned)

Z-PEUGEOT

Ploegleider: Roger Legeay

121. Ronan Pensec (Fra)
122. Henri Abadie (Fra)
123. Frédéric Brun (Fra)
124. Philippe Casado (Fra)
125. Bruno Cornillet (Fra)
126. Gilbert Duclos-Lassalle (Fra)
127. Atle Kvaldøl (Noo)
128. Denis Roux (Fra)
129. Jérôme Simon (Fra)

TEKA

Ploegleider: Jose Gonzalez-Linares

131. Raimund Dietzen (Wdl)
132. Enrique Aja (Spa)
133. Jesús Blanco-Villar (Spa)
134. Angel Camarillo (Spa)
135. Régis Clère (Fra)
136. Arsenio Gonzalez (Spa)
137. Alfonso Gutierrez (Spa)
138. Carlos Hernandez (Spa)
139. Mariano Sanchez (Spa)

KAS

Ploegleider: Christian Rumeau

141. Sean Kelly (Ier)
142. Alfred Achermann (Zwi)
143. Eric Caritoux (Fra)
144. Acacio Da Silva (Por)
145. Martin Earley (Ier)
146. Celestino Prieto (Spa)
147. Gilles Sanders (Fra)
148. Jon Unzaga (Spa)
149. Guido van Calster (Bel)

RMO

Ploegleider: Bernard Vallet

151. Patrice Esnault (Fra)
152. Michel Bibollet (Fra)
153. Harmut Böls (Wdl)
154. Thierry Claveyrolat (Fra)
155. Jean-Claude Colotti (Fra)
156. Gilles Mas (Fra)
157. Dante Rezze (Fra)
158. Régis Simon (Fra)
159. Michel Vermote (Bel)

SUPERCONFEX

Ploegleider: Jan Raas

161. Rolf Götz (Wdl)
162. Gert Jakobs (Ned)
163. Frans Maassen (Ned)
164. Jelle Nijdam (Ned)
165. Ludo Peeters (Ned)
166. Twan Poels (Ned)
167. Gerrit Solleveld (Ned)
168. Jean-Paul van Poppel (Ned)
169. Nico Verhoeven (Ned)

REYNOLDS

Ploegleider: Jose-Miguel Echavarrri

171. Pedro Delgado (Spa)
172. Dominique Arnaud (Fra)
173. Angel Arroyo (Spa)
174. Herminio Diaz-Zabala (Spa)
175. Julian Grospe (Spa)
176. Omar Hernandez (Spa)
177. Miguel Indurain (Spa)
178. Javier Lukin (Spa)
179. Marie-Jesus Rodriguez (Spa)

KELME

Ploegleider: Rafael Carrasco

181. Fabio Parra (Col)
182. Vicente Belda (Spa)
183. Eduardo Chozas (Col)
184. Antonio Coll (Col)
185. Inaki Gaston (Spa)
186. Ricardo Martinez (Spa)
187. Juan Martinez-Oliver (Spa)
188. Jose Recio (Spa)
189. Jaime Villamajo (Spa)

WEINMANN

Ploegleider: Paul Köchli

191. Niki Rüttimann (Zwi)
192. Steve Bauer (Can)
193. Jean-Claude Leclercq (Fra)
194. Pascal Richard (Zwi)
195. Gerard Veldscholten (Ned)
196. Frédéric Vichot (Fra)
197. Michael Wilson (Aus)
198. Guido Winterberg (Zwi)
199. Gerhard Zadbilek (Oos)

ADR

Ploegleider: José de Cauwer

201. Dirk Demol (Bel)
202. Fons de Wolf (Bel)
203. Frank Hoste (Bel)
204. Jaanus Kuum (Noo)
205. René Martens (Bel)
206. Johan Museeuw (Bel)
207. Patrick Onnockx (Bel)
208. Eddy Planckaert (Bel)
209. Dirk Weynand (Bel)

SIGMA

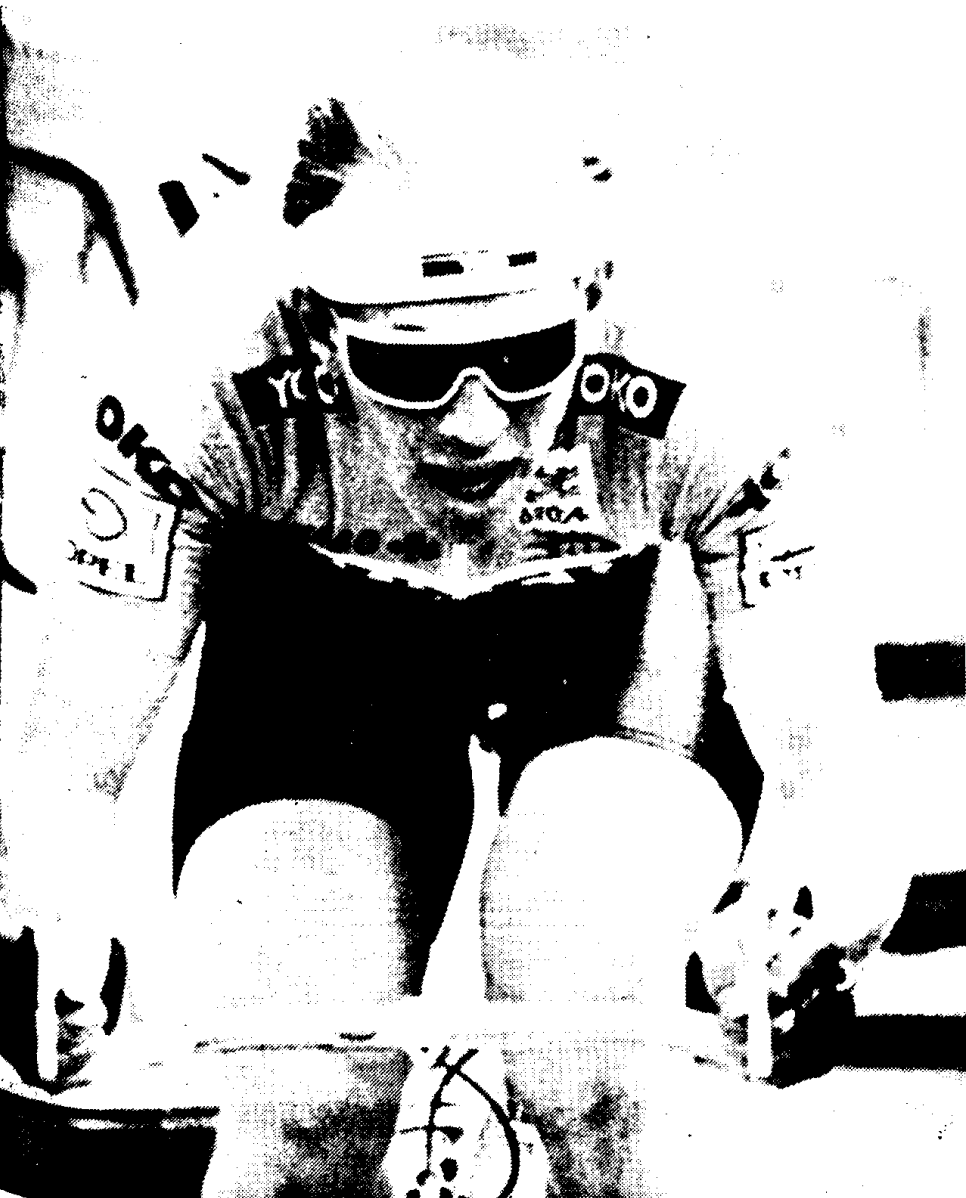
Ploegleider: Willy Teirlinck

211. Hennie Kuiper (Ned)
212. Etienne De Wilde (Bel)
213. Jean-Pierre Heynderickx (Bel)
214. Roger Ilegems (Bel)
215. Søren Lilholt (Den)
216. Jan Nevens (Bel)
217. Rik van Slycke (Bel)
218. Willem Wijnant (Bel)
219. Ludwig Wijnants (Bel)

Van onze verslaggever
LA BAULE - De Tour is nog geen Wimbledon of een ander Grand Slam-toernooi, het prijzenveld is nog altijd niet navolgbaar aan de luxe-verdieners van het centre court, maar, de taken gaan vooruit. Een ton zes voor Boris Becker of Stefan Edberg, maar toch ook veel 450.000 gulden voor de winnaar van de laatste gele trui. Dat is wel eens anders geweest. De prijzenpot in de Tour is gevulder dan ooit. Alle prijzen en premies opgegeld komt de kassier dit jaar op 7.357.250 franc, omgerekend zo'n 2½ miljoen gulden. Ten opzichte van vorig jaar een groei van 400.000 gulden. Het liefst één miljoen meer dan in 1986.

450.000 gulden dus voor de winnaar, dit jaar. Dat is 170.000 gulden meer dan in 1987. De traditionele auto is gebleven, maar de briljante ingelegde gouden 'Tourkaart' van Frankrijk is meer waard geworden, en vooral de bij-

Jelle Nijdam legde in de 'preface' beslag op een verdienstelijke derde plaats.

Prima WK-test Patrick Strouken

MERELBEKE - Patrick Strouken reed en won in één weekend twee wedstrijden over lange afstand, als laatste voorbereiding op het WK junioren op 17 juli in Odense. Zaterdag was hij de snelste in een wedstrijd over 89 km in Merelbeke, waar hij (totaaltijd 2.10) in de sprint twee Belgische medevluchters versloeg. Het drietal had 20 seconden voorsprong op een groepje van tien. Gisteren was hij de sterkste in een klimkoers over 88 km (totaaltijd 2.18) in Fumal. Strouken versloeg in de eindprint drie renners (onder wie zijn Westduits WK-tegenstander Fahlen), die 1.10 voorsprong hadden op zeven achtervolgers. Woensdag gaat Patrick Strouken in trainingskamp voor het WK in Dene-marken.

Klassering andere Limburgers in Fumal: 7. Jaessen; 15. Paassen; 16. Luchies op 3.55; 22. Witraken; 23. Kersten.

ZÜRICH - Raymond Mijls uit Valkenburg eindigde als 23ste in het eindklassement van de 'Ostschweizer Rundfahrt'. De Zwitserse etappenkoers werd gewonnen door de Zwitser Daniel Steiger. Mijls bereikte zijn beste klassering in de afsluitende bergtijdrit over 5,8 km op achtste plaats. Dieter Kempers werd in het eindklassement 20ste, Eric Knuvers 34ste en Rob Rademaekers 38ste.

GENNEP - De midzomernacht-ronde van Gennep eindigde, net als vorig jaar, in een overwinning voor Nico Wolthuis uit Hardenberg. Tweede werd Freddy Wolsink en derde Toine Bok. Dit drietal ont-snapte 18 km voor de finish uit het peloton. Berrens won met voorsprong een afvalwedstrijd, die aansluitend aan het criterium werd gehouden. Tweede werd de kersverse Nederlands kampioen Erwin Kistemaker voor Nico Wolthuis.

RONDE VAN GENNEP: liefhebbers/veteranen: 1. W. Vink, 49,5 km in 1.12.13; 2. G. Bongers; 3. R. IJzendoorn op 20 sec.; 4. T.

Monique Knol toch in Tour

HARDERWIJK - De blessure van wielrenster Monique Knol, die zaterdag bij de driedaagse van Harderwijk zwaar ten val kwam, blijkt mee te vallen. De 24-jarige kampioene van Nederland is, met enkele hechtingen in arm en onderbeen, ontslagen uit het ziekenhuis. Haar deelneming aan de Tour de France voor dames, die zondag 10 juli van start gaat, komt niet in gevaar. Ze vertrekt vrijdag normaal met de Nederlandse ploeg naar Frankrijk.

Nick Skelton wint hoofdnummer CHIO Aken

Jan Tops in top drie

Van onze medewerker TOINE RAMAEKERS

EN - Na 1982 en 1987 heeft de Brit Nick Skelton met zijn in Nederland gefokte paard Apollo voor de derde keer het hoofnummer van het CHIO in Aken gewonnen. In een met 45.000 toeschouwers tot de laatste plaats uitverkochte Soers was na twee manches de snelste foutloze combinatie van de 68 age-deelnemers. In deze bijzonder spannende eindstrijd werd Jan Tops met zijn paard Doreen La Silla de Nederlandse hoog door in dit klasse deelnemersveld derde te worden na de Westduits Hendrik Snoek.

Jan Tops en Weertenaar 84x Ehrens hadden zich voor de 7e Prijs weten te plaatsen waar 244ler, op de Amerikanen na, de 40ste wereldtop aan de start 48stecheen. Hoewel de 27-jarige Jan s in de eerste manche met een ngerige foutloze rit aangaf hoe Rob adekens het met zijn Olympische f Olympic Sunrise moest doen, gelyk Ehrens toch te behoudend eken hem op een dure fout op rd dermis twee kwam te staan. „Ik it echt niet waar het aan ligt. De week springt de merrie prima. n steeds krijg ik een springfout. den dat ze eens een weekje 32et rusten”.

134r de tweede manche mochten en de 18 beste combinaties uit eerste manche terugkomen. t bij hoorde natuurlijk wel Jan ps, maar niet Rob Ehrens. Hij

Voorn vandaag op 't matje

EN - Albert Voorn zal vandaag het bestuur van de Nederlandse iteratie van Springruiters (NFS) gelegenheid krijgen zijn lezing te en over de gebeurtenissen tijds het CHIO van Aken. De ruiter Kneghel vertrok woensdagmid- t plotseling van het evenement enkele matige prestaties en eg later een startverbot opgedot tot en met het weekeinde. De S zal na het 'verhoor' advies uitingen aan de Nederlandse Hippie Sportbond (NHS) over de ntuele straf, die dient te volgen. orn zal het komende weekeinde met Jan Tops en Wout-Jan van Schans deelnemen aan het CSI Zurich, zoals oorspronkelijk de oeljing was.

Brons voor dressuurploeg

EN - Nederland is in de landenstrijd dressuur derde geworden. De nationale ploeg bleef met 40 punten ruim verwijderd van naar Duitsland (4.255) en de mmer twee Sovjetunie (4.022).

ste Nederlandse was nationaal mpioene Ellen Bontje, die met ympic Petit Prince twaalfde werd de Grand Prix en nog juist een rtwijzes verloor voor de Special n zondag, waaraan de beste aalf ruiters en amazones mogen eedoen. Debutante Anky van nsvon werd met Prisco veerde, Tineke Bartels eindigde met ympic Duco als achttiende. Voor id-kampioene Annemarie Saners liep de proef op een drama uit. ar al 20-jarige paard Amon toonde zoverle verzet omdat het bit niet ed in de mond bleek te zitten, dat e Zaanse huilend de strijd staakte.

le eerste prijs in het puissance-ingen werd gedeeld door vier ombinaties. In de vierde barrage, et de muur op 2 meter 30, maakten ehlkopf, Whitaker, Fuchs en Gathulder een springfout.

esbrand Chardon heeft tijdens het CHIO van Aken de wedstrijden oor vierspannen gewonnen. In het eatste onderdeel, het hindernisrijen, liep de menner uit Schlipduiden en strafseconde op, waardoor hij euten de barrage viel. Chardon, in ugustus in Apeldoorn favoriet voor e wereldtitel, had echter voldoende voorsprong opgebouwd in de ressur en de marathon om eerste n blijven.

Transfervnieuws

Rinus Israel trainer PAOK

ATHENE - Rinus Israel wordt volgende week maandag in Thessaloniki verwacht. De Nederlandse trainer, die een contract voor twee jaar tekende bij PAOK, wil voordat hij te selectie treft, overleggen met ius Libregts. De Nederlandse ondscoach had tijdens zijn verblijf in Griekenland dat vier seizoenen ouchde onder meer PAOK onder n hoede.

TURIJN - Op 32-jarige leeftijd is Alessandro Altobelli nog van club verandert. De Italiaanse aanvaller haptte wegens onenigheid met zijn huidige trainer Giovanni Trapattoni over van Inter Milaan naar Juventus uit Turijn.

KAISERSLAUTERN - Wolfram Wuttke, tijdens het EK sporadisch invaller in het Westduitse team, epeelt komend seizoen zo goed als eker voor het Griekse Olympiakos raeus. Wuttke en de club zijn het

werd uiteindelijk 23e. Toch was Ehrens niet ontevreden, temeer daar hij op zaterdag met zijn tweede paard Topaz 3000 DM mocht incasseren voor zijn tweede plaats in een jachtparcours en op zondag nog eens 600 DM voor een met Eric v.d. Vleuten behaalde zesde plaats in een estafettespringen.

Ook in de tweede manche wist Jan Tops zijn strafpuntenblad schoon te houden samen met de Zwitser Thomas Fuchs, de Brit Nick Skelton, de Europees kampioen Pierre Durand, de Westduiser Hendrik Snoek en de Ier Trevor Coyle.

Omdat Thomas Fuchs als eerste in de barrage twee springfouten maakte had Jan Tops geen recht-tijd. Hij koos voor de gulden middenweg: niet teveel risico maar toch doorrijden. Een strakke rit zoals hij na afloop zelf zei. Zijn opzet lukte en voor de vijfde keer in Aken bleef Doreen La Silla foutloos, maar zijn tijd werd verbeterd door Nick Skelton (eerste) en Hendrik Snoek (tweede). Na in Luzern de Grote Prijs te hebben gewonnen nu dus een derde plaats in de Grote Prijs van Aken. Een mooi resultaat voor deze combinatie uit Valkenswaard.

Jan Tops: „Als laatste starter had ik natuurlijk anders gereden. Ik wist dat er nog goede na mij kwamen, maar op een derde plaats had ik stilletjes gehoopt. Doreen La Silla is een heerlijk paard om op te rijden. Ik weet dat ik haar maar tot en met Seoel mag rijden. Wat er daarna gebeurt zien we nog wel”.

Mr. Romo, de Mexicaanse eigenaar van Doreen La Silla, licht een tipje van de wazige toekomstsluier op: „We hebben daar met Jan over gepraat. Zoals Jan en Doreen La Silla nu rijden, is dat puur reclame voor de paardensport. Seoel is nog ver weg, maar het is heel goed mogelijk dat dit paard in Nederland bij Jan blijft. Ik ken Jan al langer maar zo'n snel sukses had ik niet verwacht. Van de gewonnen 6000 DM is een deel voor Jan en de rest gaat naar een goed doel. Zeker is nu al dat Jan tijdens het CHIO van Mexico met dit paard onze 'Special Guest' is”.

Een paard waarmee een ruiter binnen een half jaar naar de wereldtop rijdt, moet wel iets bijzonders zijn. Tops: „Doreen La Silla is een paard met veel bloed maar toch erg gemakkelijk. Ze beschikt over veel vermogen en is supervoorzichtig. Bovendien is ze niet gauw afgeleid”.

Tijdens de laatste officiële handeling in de Soers namen de 45.000 toeschouwers met witte zakdoekjes afscheid van de deelnemende landen. De Nederlandse deelnemers begroetten de toeschouwers met inderhaast tevoorschijn getoverde oranje zakdoekjes. Door een klein gedeelte van het publiek werd hier gemengd op gereageerd, maar de overgrote meerderheid wist deze originele geste best te waarderen.

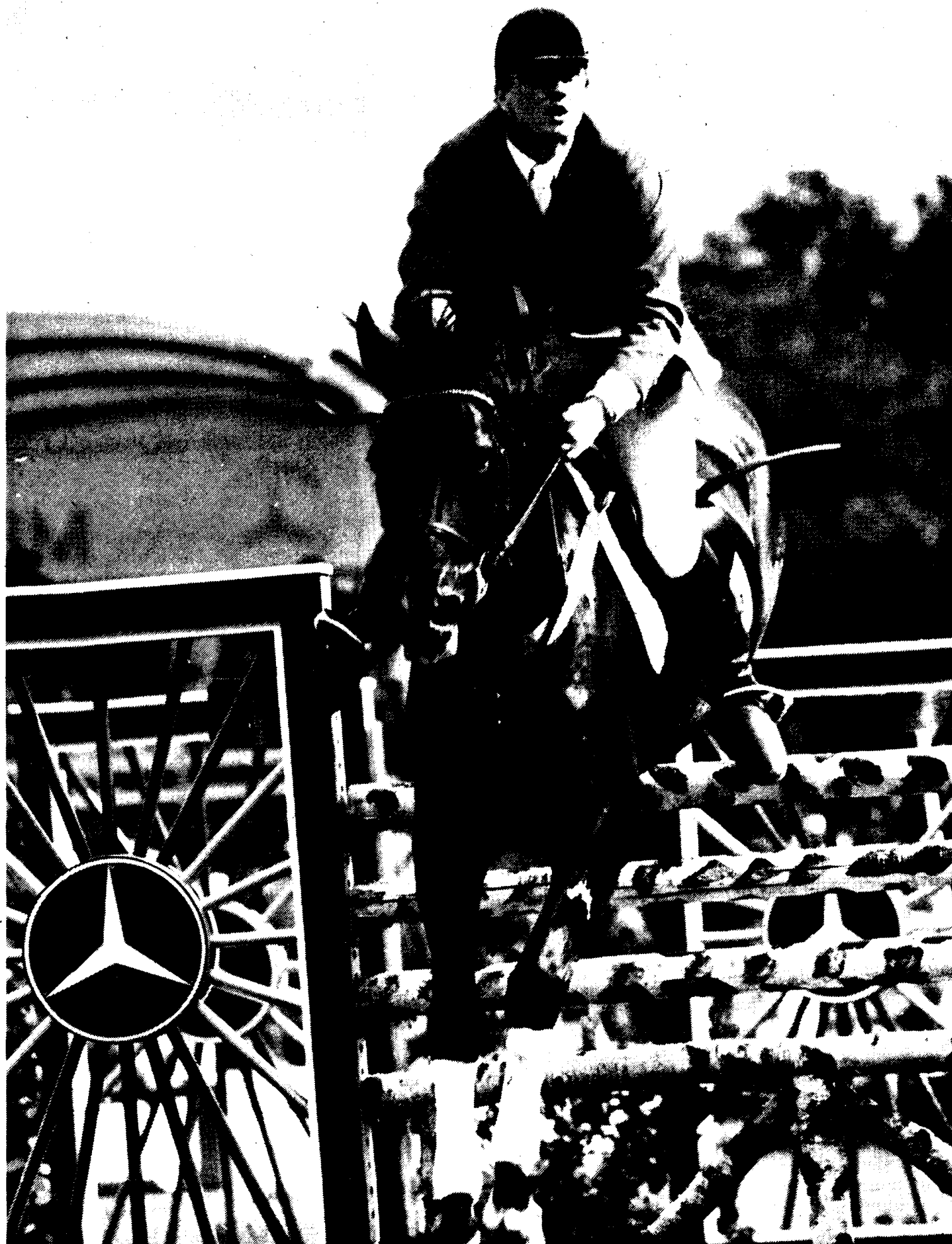
Uitslag Grote Prijs van Aken: 1. Skelton (GBR) met Apollo 0 strafpunten, 48.08 seconden (in barrage); 2. Snoek (WDI) Anatol 0-48.72; 3. Tops (Ned) Doreen 0-50.78; 4. Coyle (Ier) True Blue 7-57.89; 5. Thomas Fuchs (Zwi) Dollar Girl 8-46.09; 6. Durand (Fra) Jappeloup 9-47.87 (allen in de barrage); 7. Helena Weinberg (WDI) Just Malone 4-154.35 (zonder barrage); 8. Bacon (AUS) Santex 4-162.24; 9. Markus Fuchs (Zwi) Shandro 4-171.99; 10. Brinkmann (WDI) Pedro 4-173.34; 23. Ehrens (Ned) Olympic Sunrise 4-100.78 (in de eerste omloop).

eens. Met zijn huidige werkgever, FC Kaiserslautern, moet nog worden onderhandeld.

● **KEULEN** - Ralf Geilenkirchen verruilt FC Köln voor het door Georg Kessler getrainde FC Antwerp. De middenvelder kon in Köln niet rekenen op een vaste plaats. In zijn plaats contracteerde FC Köln Günther Schlipper van Rot Weiss Oberhausen.

● **HAMBURG** - De Hamburger SV aast op de Russische nationale doelman Rina Dassajew. Dassajew mag, op grond van zijn leeftijd (31), naar het buitenland. Overigens zal dat vertrek niet plaatsvinden voor het einde van de Russische competitie, in november. Heinz Gründel, spits van de Hamburgers, vertrekt naar Eintracht Frankfurt.

● **BOCHUM** - Op 39-jarige leeftijd heeft Klaus Fischer definitief een punt gezet achter zijn actieve carrière. De voormalige topscorer speelde afgelopen seizoen bij VfL Bochum. Bij die club gaat hij dit jaar aan de slag als co-trainer. Een vroegere ploeggenoot van hem wordt de nieuwe hoofdtrainer: Jupp Tenhagen.

Jan Tops verkeerde in Aken in een bloedvorm.

Goed herstel All Stars

Van onze medewerker

HEERLEN - Het softbalteam van Harreman All Stars heeft de neerwaarte spiraal van de laatste weken weten te doorbreken. In een nieuwe opstelling had het Heerlen- se negental voldoende zelfvertrouwen om koploper De Meteor in de dubbele confrontatie met 11-0 en 7-2 het nakijken te geven.

In Weert stoeide Samacols ondanks de erbarmelijke weersomstandigheden met Phantoms: 6-14. Met dit resultaat is Samacols onbereikbaar geworden voor de concurrentie en kan men zich na de zomerstop gaan

opmaken voor de promotiewedstrijden. Cheetahs verloor met 5-13 van All In. HSCM boekte in en tegen Gemert een regelmatige 7-15 overwinning. In de hoofdklasse demonstreeerde Condors andermaal een stijgende vorm, door de ontmoeting tegen HBS met 9-7 winnend af te sluiten.

● **HEERLEN** - De Limburgse honkbalteams in de hoogste rayonklasse hebben de laatste speeldag voor de zomerstop collectief afgesloten met een nederlaag. Het 9-1 verlies van All Stars bij de nieuwe kampioen Cardinals heeft als extra consequentie dat men ver-

oordeeld is om straks voor lijfsbehoud in de degradatiepoule aan de slag te gaan.

Uitslagen softbal:

Tweede klasse: All Stars-De Meteor 11-0; 7-2; Cardinals-Pioniers afg.; Jeka-Kennemerland 7-11; 0-11; RCH-Euro Stars 11-0; 7-1. **Hoofdklasse rayon:** Condors-HBS 9-7; Nuenen 2; Mulo 7-4; Twins 2-PSV 2-8. **Eerste klasse:** Cheetahs-All In 5-13; Phantoms-Samacols 6-14; Gemert-HSCM 7-15.

Uitslagen honkbal:

Hoofdklasse: Cardinals-All Stars 9-1; Phantoms-Feniks 2-20; Orioles-BL Lions 9-14; Mulo-HSCM 14-12. **Eerste klasse:** BL Wings-Samacols 10-7; Cheetahs-Condors 8-9; Geldrop-Venlo 7-17; Bullfighters-C.Meppers 6-7.

Vijftigste verjaardag Sjaak Swart

Mister Ajax nog eenmaal op de schouders

Van onze sportredactie

AMSTERDAM - Liefst 14.500 toeschouwers waren zaterdag naar De Meer gekomen om getuige te zijn van een (voetbal-)partijtje ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van Sjaak Swart. Grote smaakmaker tijdens dat verjaardagsfeestje van Mister Ajax was ongetwijfeld Marco van Basten, die er voor zorgde dat Swart zaterdagavond kon terugkijken op een bijna compleet geslaagd verjaarsfeest.

Bijna omdat een andere door 'Sjakie', die op 16 september 1956 op het hoogste plan debuteerde met een bekerwedstrijd tegen Stormvogels en tot aan zijn afscheidswedstrijd in september 1973 (Tottenham Hotspur) liefst 603 officiële wedstrijden voor Ajax afwerkte, voor zijn Favorietenteam gerecriteerde grootheid uiteindelijk toch niet was komen opdagen. Zelfs in het officiële persbulletin stond de naam van Johan Cruyff nog gewoon vermeld, ondanks het feit dat al weken eerder was vernomen dat Ajax-voorzitter Ton Harmsen er niets voor voelde zijn 'verloren zoon' die dag nog eens in de kortte broek over het veld in de Watergraafmeer te zien draven. Het duel van Swarts ploeg tegen het sterk verjongde huidige Ajax eindigde in 4-4, waarbij Swart de laatste treffer (uit een strafschop) voor zijn rekening nam.

Nederlagen AZ en FC Den Haag

ALKMAAR - Eerste divisieclub AZ heeft in de intertoto-competitie een zware nederlaag geleden tegen Odense BK. De Denen wonnen in Alkmaar met 5-1. AZ nam door de nieuwe spits Marc Verroen nog wel een voorsprong, maar kon na rust dat voordeel niet in stand houden.

FC Den Haag heeft in de intertoto-competitie een nederlaag geleden tegen Karl-Marx-Stadt. De Oostduitsers wonnen in het Zuidpark met 2-1. Bij rust leidde Karl-Marx-Stadt al met 1-0. Rontberg zorgde voor de enige Haagse treffer.

Voetbalkamp in Kerkrade

KERKRADE - Maar liefst 360 jeugdige voetballers uit geheel Zuid-Limburg, in leeftijd variërend van acht tot en met zestien jaar, zijn vanaf vandaag, samen met een twintigtal trainers, op het sportcomplex Groene Long in Kerkrade actief tijdens een vijfdags Jeugdvoetbalkamp. Op zeven velden wordt getracht het jeugdvoetbal op een verantwoordte wijze te promoten. Centraal hierin staat de oefenstof van Wiel Coerver. Er wordt uitgebreid aandacht besteed aan voetbaltechnische en tactische voor-

men. Het hoogtepunt valt op donderdag. Dan laat super-technicus Gerrie Muhren tijdens een demonstratie zien wat je allemaal met een bal kunt doen.

● **MANNHEIM** - Dimitrios Tsionanis, Griekse speler in dienst

Sjaak Swart op de schouders na afloop van de wedstrijd tussen het nieuwe Ajax en een door Swart samengesteld team.

SPORT KORT

● **GELEEN** - Ijs hockeyclub Smoke Eaters start vandaag om 19.30 uur op de Sittardse atletiekbaan met de 'droomtraining'. Deze staat onder leiding van Nic de Groot, conditietrainer van Unitas. Marco van de Wall (A-junior) tekende een semi-profcontract bij de club. Paul Kila keert niet terug bij de Eaters: hij blijft bij Phantoms Deurne.

● **EINDHOVEN** - Ruud Bos heeft in Eindhoven de open Nederlandse golfkampioenschappen voor amateurs en professionals gewonnen. De Hilversummer, die van de eerste dag de leiding had, kwam niet meer in de problemen.

● **LEONDING** - Angelique Seriese heeft het laatste judo-evenement voor de Olympische demonstratie in Seoel op haar naam geschreven. De Europese kampioene in het zwaargewicht (boven 72 kilogram) was tijdens de vijfde editie van een toernooi in het Oostenrijkse plaatsje Leonding oppermachtig. Jenny Gal eindigde in Leonding als vijfde.

● **DUISBURG** - Marc Weijzen uit Maastricht heeft zich niet geplaatst voor de Olympische Spelen. Evenals Rick Daman lukte het de Duisburger in Duisburg niet om aan te tonen dat het NOC onlangs ten onrechte hun deelneming aan de Olympische Spelen afwees.

● **KASSEL** - De Westduitse* atleet Wulf Brunner heeft tijdens wedstrijden in Kassel het discuswerpen gewonnen met 66,42 meter. In Sindelfingen zegevierde Ulrike Sarvan op de 100 meter in 11,34 seconden.

● **KINGSWOOD** - Dale Reid uit Groot-Brittannië is zondag in Kingswood (Engeland) open Europees kampioene golf geworden. Pas bij de laatste hole passeerde ze dankzij een birdie haar concurrente Alison Nicholas. Met 283 slagen bleef zij negen onder par. Haar landgenotes Alison Nicholas en Michele Scoblin hadden respectievelijk een en twee slagen meer nodig.

● **SCHEVENINGEN** - De Australiers Gary Metcalf en Brian Miers zijn zondag in Scheveningen wereldkampioen in de Hobie Cat geworden. Met nog drie ronden te zellen stond de regerende wereldkampioen slechts op de negende plaats.

Beste Nederlanders in het eindklassement waren Van der Plaet en Bosman. Zij werden zevende.

● **EUVEREN** - Uitslag trimloop: 2,5 km dames: 1. Jolanda Knarren, AV Mergelland 12.08. 2,5 km heren: 1. Arthur Willemsse, AV Mergelland 9.14; 2. P. Orbons, Brunssum 10.00; 3. Andre Sons, St. Truiden, Blg. 10.20. 10 km dames: 1. Desiree Kikken, AV Mergelland 50.39; 2. Josephine L'Ortye, AV Merg. 53.36; 3. Gaby Koppen, AV Maassrunners, 55.11. 10 km dames veteranen: 1. Carla Matheysen, AV Merg. 56.11. 10 km heren: 1. Stef Cremer, AV Mergl. 39.28; 2. L. Remont, Grand Resain Jogging, Belg. 39.59; 3. Con Olieschlager, AV 34 Mtr. 40.37. 10 km heren veteranen: 1. Jean Bouens, Eckelrade, 41.49; 2. Antoine Matthieu, AV Mergl. 43.11; 3. Tony Janssen, AV Mergl. 43.50. 10 km heren veteranen 2: 1. L. Gerards, STB Landgraaf, 48.20; 2. Surinx, Serain, Belg. 54.36; 10 km heren veteranen 3: 1. Sjet Collijn, Tak, St. Truiden, Blg. 48.50.

Basketballers uitgeschakeld voor Seoel

Oranje valt door de mand

GRONINGEN - Het verhaal van de basketballers in het pre-Olympisch toernooi is uit. De spelers liepen zaterdagavond in de slotwedstrijd van groep A tegen een keiharde nederlaag op. De Britten veegden met gespiegeld basketbal de Nederlandse ploeg in de volle Evenementenhal in Groningen onder het parket.

Zelfs de buffer van veertien punten hield Oranje niet in de race voor de eindronde in Rotterdam. De Britten deelden met 85-65 (49-26) een knock-out uit, die de spelers nog lang zal heugen. Maar de meeste pijn leed de organisator, de NBB. Hoe moet zij zonder de Nederlandse ploeg de komende week het sportpaleis Ahoy in Rotterdam vol krijgen?

Het gemjammer was in alle hoeken van de Evenementenhal hoorbaar. De spelers konden de schuld bij zichzelf zoeken. Zij lieten zich zaterdag door de spierkracht van Groot-Brittannië op genante wijze afbluffen en hielden veertig minuten trillend achter de feiten aan. Zelfs de beginstand van 14-0, het gevolg van de Zweedse overwinning op de Britten, bleek niet aan Oranje besteed.

Groningen werd ondanks het fel meelevende publiek (2400 man) het eindstation voor Nederland. Onder de niet aflatende druk van de Britten werden de spelers gedwongen een halte te vroeg uit te stappen.

Uitslagen en standen:

Groep A:

Ierland-Zweden 76-111; Nederland-Groot-Brittannië 65-85. **Eindstand:** Spanje 4-413-293; Groot-Brittannië 4-6-332-317; Nederland 4-4-329-317; Zweden 4-6-367-338; Ierland 4-4-280-439.

Groep B:

Turkije-Finland 81-88; West-Duitsland-Denemarken 99-87. **Eindstand:** Italië 4-8-429-284; Duitsland 4-7-367-356; Finland 4-6-329-372; Turkije 4-5-329-333; Denemarken 4-4-289-389.

Groep C:

Israël-Noorwegen 86-58; Joegoslavië-Griekenland 103-87. **Eindstand:** Joegoslavië 3-6-293-210; Griekenland 3-5-272-254; Israël 3-4-222-229; Noorwegen 3-3-173-257.

Groep D:

Frankrijk-Polen 74-72; Sovjetunie-Zwitserland 109-60. **Eindstand:** Sovjetunie 3-6-346-207; Frankrijk 3-5-241-239; Polen 3-4-233-273; Zwitserland 3-3-189-290.

Sef Schuman handboogkampioen

WEERT - De 35-jarige Sef Schuman van De Alpenjagers uit Sittard is gisteren in Weert nationaal handboogkampioen geworden. Hij volgt hiermede Huub Donners van de zelfde vereniging op, die wel zijn titel kon verdedigen, maar slechts via de reserve-lijst. Sef Schuman, die de handboogsport thans tien jaar beoefent, werd in 1984 tweede bij de nationale titelstrijd. Bij de dames won Mary Vervoor-Hendrickx uit Swalmen voor de derde keer de titel. Bij de senioren zegevierde Siebers uit Venray en bij de junioren Versteegen uit Mill met de hoogste dagscore van 476 punten.

Limburgse boksers slaan toe

DUSSELDORF - Onder leiding van Landgraaftrainer Jozef Moonen namen zaterdagavond een aantal Limburgse boksers deel aan een toernooi in Dusseldorf. De beide broers Marco en Roy Veurink van De Landgraaf wisten hun respectievelijke tegenstanders al in de tweede ronde tot opgave te dwingen. Jerom Goebels van BC Limburgia deed hetzelfde met zijn tegenstander Martine maar dan in de eerste ronde. Ook John de Wilde maakte voor-tijdig een eind aan het gevecht tegen de Duitser Bourike. De verrassing vormde de nederlaag van Jack Tabak van Olimpia Hoensbroek tegen de Duitser Panfilo.

De zevende
hemel, 06
320.320.0
50 ct. p.min.

1. The first step in the process is to identify the problem or issue that needs to be addressed. This involves gathering information and understanding the context of the problem.

Becker-Edberg vandaag verder

LONDEN – De finale van het heren-enkelspel op Wimbledon tussen Stefan Edberg en Boris Becker is gisteravond om 20.30 definitief gestakt. De wedstrijd wordt vandaag om 12.00 uur Nederlandse tijd vervolgd. Evenals trouwens de overige twintig niet afgewerkte partijen, waaronder de finale van het meisjes

enkelspel tussen Brenda Schultz en de Francaise Emmanuelle Daryl. De aanhoudende regen maakte spelen vrijwel onmogelijk. Beide spelers waren nauwelijks een kwartier in actie. De stand, in de eerste set, is 3-2 in het voordeel van Edberg, die met de opslag is begonnen.

Een voor dit toernooi ongekende aanvoer van hemelwater veranderde de landelijke Zuidlondense dreven in modderpoelen. Tegen de avond gloorde er enige hoop voor de doorweekte tennissers. Na vele uren wachten brak zowaar de zon door. Eer Boris Becker en Stefan Edberg echter het hele gebruikelijke ritueel hadden afgewerkt: de buiging naar de royal box, het poseren voor de fotografen en het tien minuten lange inslaan, was de lucht alweer betrokken. Toch werd er begonnen. Edberg had het lange wachten het beste doorstaan. In de vijf games, die werden gespeeld, voordat na 22 minuten een nieuwe bui zich aandiende, sloeg hij vier forehand- en drie backhand returns met zo'n vaart en precisie, alsof hij bij Mecir les had genomen.

Becker had zich zaterdag pas verzekerd van zijn finaleplaats door aan de voorsprong van 2-1 in sets tegen Lendl, die hij de avond tevoren had opgebouwd nog een setwint (6-4) toe te voegen. Hij leek met zijn gedachten ergens anders, stond erbij en keek ernaar. Pas nadat een net buiten de achterlijn neerkomende lob hem had behoeft voor een achterstand van 0-4 kwam hij er enigszins in. Hij hield zijn service en prompt was het Edberg die zijn opslag voor nul inleverde. Tegelijkertijd met het binnenkomen van de nieuwe lijnwachters, gingen de hemelkransen weer open en werd de finale gestopt bij een voorsprong van 3-2 voor Edberg.

De negen nederlagen van Lendl

LONDEN – Ivan Lendl, de nummer een van de wereld, heeft Wimbledon nog geen keer naar zijn hand kunnen zetten. Zaterdag leed de Tsjechoslowaakse tennissers in de halve-finaleswedstrijd tegen Becker voor de negende keer sinds 1979 een nederlaag in het belangrijkste toernooi van de wereld. Lendl ging twee keer in de finale onderuit, drie maal in de halve-eindstrijd. In 1982 ontbrak Lendl in Londen.

De negen nederlagen van Ivan Lendl:
1979: 1e ronde 3-6, 2-6, 3-6 tegen Peter McNamara
1980: 3e ronde 6-4, 3-6, 4-6, 6-7 tegen Colin Dibley
1981: 1e ronde 6-4, 3-6, 4-6, 6-1, 3-6 tegen Charlie Fancutt
1983: halve finale 6-7, 4-6, 4-6 tegen John McEnroe
1984: halve finale 7-6, 3-6, 5-7, 1-6 tegen Jimmy Connors
1985: kwart finale 6-3, 4-6, 3-6, 1-6 tegen Henri Leconte
1986: finale 4-6, 3-6, 5-7 tegen Boris Becker
1987: finale 6-7, 2-6, 5-7 tegen Pat Cash
1988: halve finale 4-6, 3-6, 7-6, 4-6 tegen Boris Becker

● Zo druk was het bij de entree van 'De Generaal' in Leverkusen. Rinus Michels op zijn beurt applaudiseert waarderend voor het gigantisch onthaal. Foto: 3-POOT/DRIES LINSSEN

LEVERKUSEN – Tienduizend toeschouwers, een leger fotografen en een honderdtal journalisten waren gistermorgen in alle vroegte – van negen tot tien uur was er reeds 'Freibier' – naar het Ulrich Haberland Stadion in Leverkusen gekomen om Rinus Michels tijdens zijn eerste dag bij de Westduitse Bundesligaclub Bayer 04 aan het werk te zien. De 60-jarige Amsterdammer die vorige week met het Nederlands elftal Europees kampioen werd, straalde als vanouds, toen hij even na negen uur het veld betrad en werd toegejuicht door duizenden Leverkusens-fans.

„Hoe krijgen ze het voor mekaar. Al die mensen zo vroeg uit hun bed om Michels in zijn nieuwe werkomgeving te kunnen zien. Laat nu het showprogramma maar beginnen. Als ik goed geïnformeerd ben, volgt nu een lachnummer”, zei 'De Generaal' met een tevreden trekje op zijn gelaat. Hij zette reeds in februari zijn handtekening onder een bijzonder aantrekkelijk tweejarig contract. Zijn honorarium: 30.000 Mark per maand.

Tijd om lang na te genieten van het Oranje-succes heeft Rinus Michels nauwelijks gehad. „Door het bereiken van de EK-finale met het Nederlands elftal schoot mijn vakantie er bij in. Ik wist dat op 3 juli de eerste training bij Bayer 04 zou beginnen. Daarnaast had ik nog veel papieren rompslomp met de KNVB af te handelen. Neen, ik ben heerlijk thuis gebleven. Wat

gefiets, wat gewandeld en ik heb vele uren besteed aan een postzak vol telegrammen, brieven en felicitaties. Bovendien stond de telefoon roodgloeiend en werd ik verrast door een ware bloemenzee”.

Om 10.00 uur maken de fanfare en showband 'Edes' uit Enschede hun opwachting. Zij zorgen voor de nodige stemming, maar meer applaus is er voor de wervende lachshow van de 'Panikstaffel', een optreden van het showorkest 'Pluschprumme' en Bill Hailey's Revival Band. Rinus Michels vermaakt zich kostelijk aan de rand van het speelveld en geeft talloze interviews in het Duits en het Nederlands. Alleen op het moment dat een journalist van 'Bild' zich voorstelt, fronsht hij zijn wenkbrauwen. „Ik heb na al die negatieve publiciteit (Michels wordt in dat blad een militaristische aanpak verweten bij 1. FC Köln, red.) de neus vol van die mensen”.

NOS-verslaggever Evert ten Napel grinnelt; het komend seizoen meer Duits voetbal op de Nederlandse televisie. „Het duel VfB Stuttgart - Bayer 04 Leverkusen wordt zeker uitgezonden. Arie Haan bij VfB op de bank, Rinus Michels bij Bayer”. Tegen 11.30 uur worden de spelers, Michels en zijn twee assistenten op ludieke wijze voorgesteld aan het publiek. Een voor één komen ze door een speciaal vervaardigd houtwerk, met op de deuren een Oranje-hart, het veld op.

Als laatste wordt Rinus Michels door de presentator aangekondigd. Die vertelt een heel verhaal. „Het lijkt wel of hij mijn doopceel licht. Wat een circus”, grapt Michels. Dan het moment suprême. Voor de laatste maal openen twee suppoosten de poorten; de handen van het publiek gaan massaal op elkaar. Rinus zwaait naar het publiek, hij lacht en is dik tevreden over zijn onthaal. Het onderlinge

oefenpartijtje van 2 maal 25 minuten kan beginnen. De spelers hebben er zin in, getuige de 8-3 score.

Michels volgt de verrichtingen vanaf de zijlijn, signeert inmiddels de duizendste fotokaart en heeft ook nog tijd voor een praatje met Bayer-supporter Otto Braasch. Otto, die al dertig jaar in een rolstoel zit, beleeft de dag van zijn leven. Even 'onder vier ogen' met Michels praten en vervolgens mag hij met de Uefacup in zijn handen op de foto.

Het moge duidelijk zijn. De club die twee maanden geleden op fantastische wijze de Uefacup won – uit 3-0 nederlaag bij Español, thuis 3-0 zege en winst na strafschoppen – neemt komend seizoen geen genoegen met een bescheiden klassering in de Bundesliga. „De verwachtingen zijn terecht erg hoog. Een ploeg die een Europees bekertoernooi wint en de beschikking heeft over een trainer-coach met een Europese landentitel op

zak, wil alleen het allerhoogste bereiken. Het woord kampioenschap neem ik niet in mijn mond, maar een plaats bij de eerste vier wordt verlangd”, aldus Michels, die voorlopig gaat wonen in hotel Breidenbacher Hof in Düsseldorf.

Over de kwaliteiten van zijn nieuwe club kan de 60-jarige trainer nauwelijks iets vertellen. Maar dat is hem ook niet kwalijk te nemen. Eerst het karwei bij Oranje afmaken, dan Bayer 04. Op zijn voorpraak werd slechts één speler aangetrokken: Manfred Kastl van HSV Hamburg. De overige aanwinsten zijn de Pool Lesniak van Stettin en Wollitz van Schalke 04.

„Ik had er nog graag een verdere bij gehad, maar de spelers die ik op het oog had, waren door uiteenlopende omstandigheden niet vrij te krijgen. In alle rust ga ik met mijn assistent Gerd Kentschke aan de tafel zitten. Gerd werkt al tien jaar bij Bayer 04, dat is een groot voordeel. Op vrijdag 22 juli als de Bundesliga begint met de wedstrijd tegen Waldhof Mannheim, staat mijn elftal er”.

Michael Meier (‘Ik ben bij Bayer 04 eigenlijk geen manager, maar hoofd van de afdeling licentiespelers’) is de man, die Michels bij Leverkusen binnenhaalde. „Ik had begin dit jaar weliswaar een voor gevoel dat Oranje met Michels heel ver zou komen, maar aan een Europese titel voor het Nederlands elftal heb ik nooit gedacht. Door hem te contracteren sloegen wij een grote vis aan de haak. Nu na het EK, blijkt dat wij een goudvis hebben binnengehaald”, aldus Meier, een persoonlijke vriend van Michels uit de tijd dat beiden bij FC Köln werkten.

hans rooijackers

Na Australië en Roland Garros nu ook Wimbledon voor Westduitse

Steffi Graf dichtbij Grand Slam

Van onze verslaggever

LONDEN – Als vanzelfsprekend galmde het 'Hallelujah' door de Groene Kathedraal wanneer Martina Navratilova daar een finale speelde. Maar uitgerend op de dag dat de onbetwiste Wimbledon-koningin de lofzang het liefst wilde horen, ging Steffi Graf voor in een treurmis. De jacht op een plaats in de recordboeken werd door de negentienjarige Westduitse op alle fronten gewonnen. Ook Navratilova beseft dat terdege en droeg het verlies van haar Londense kroon manmoediger dan ze zelf had verwacht.

Het gebaar in de kleedkamer, na afloop van de persconferenties, was veelzeggend. De ontroonde Amerikaanse veterane legde zich ook symbolisch neer bij de suprematie van Graf door haar de broche (met diamanten racket) te geven, die ze vorig jaar van bokser Sugar Ray Leonard had gekregen. Geen gezeur over de lastige omstandigheden, geen geklaag over de niet optimale lichamelijke conditie en geen verwijten aan eigen adres na de collaps in de tweede en derde set. Navratilova gedroeg zich als een groot kampioene en zwaaide de twaalf jaar jongere Graf terecht alle lof toe na haar indrukwekkende Wimbledon-coup (5-7, 6-2, 6-1).

„Als ik nu kansen op de overwinning had gehad, was ik veel teleurgestelder geweest”, constateerde de vrouw met in totaal vijftig Grand-Slamtitels achter haar naam. „Maar dit valt niet zo moeilijk te accepteren. Ik ben gewoon door een betere verslagen, ze heeft me in de laatste

twee sets weggeblazen. Achteraf ben ik blij, dat het zo gelopen is. Ik had het vreselijk gevonden wanneer mijn Championships waren geëindigd op baan 14 tegen Ros Fairbank”.

Hoewel Navratilova benadrukte dat de eerste Wimbledon-nederlaag sinds 1981 na 47 partijen „het einde betekent van een hoofdstuk, niet van een tijdperk”, zette de nummer twee van de wereld toch de nodige vraagtekens bij haar tennistoeekomst. Ze had het over „het doorgeven van de fakkel” en beantwoordde de vraag of ze volgend jaar terugkomt om revanche te nemen met een twijfelend „het hangt ervan af of mijn lichaam in orde is, of ik dan nog fit genoeg ben”.

„Als ik doorga, is het alleen om te proberen die negende Wimbledon-titel te pakken. Verder heb ik toch geen enkele motivatie meer”, voegde Navratilova daar openhartig aan toe. „Ik zou dat record dolgraag willen breken, maar als het niet lukt

hoef ik me niet te schamen”. De 31-jarige vedette ontkende dat de twee tegenstandsters waarmee ze zaterdag had moeten afrekenen – Graf en de inmiddels 82-jarige Helen Wills Moody, ook achtvoudig titelhoudster – extra druk op haar schouders hadden gelegd. „Finales zijn altijd de gemakkelijkste wedstrijden voor me geweest”.

Aanvankelijk zag het daar opnieuw naar uit. Mede dank zij haar enorme ervaring overtrof Navratilova zowel zichzelf als Graf. Na een 5-3 achterstand maakte ze zes games op rij (7-5, 2-0), waarna de Westduitse tiener echter genadeloos terugloeg. Graf wisselde van racket en won op haar beurt negen games in successie (6-2, 3-0). Toen Navratilova daarop haar service brak en de partij wegens motregen een kleine drie kwartier werd gestaakt, leek de ontmoeting alsnog een spannend slot te krijgen. Niets was echter minder waar: Graf stond Navratilova in drie games slechts vijf punten toe.

„Het draait bij haar allemaal om snelheid. Wat dat betreft is er geen gelijke. Steffi heeft zo'n sterke forehand omdat ze altijd in optimale positie kan slaan. Ze haalt ballen niet alleen, maar ze maakt er ook meteen 'winners' van. Graf kan alles, ook serve en volley als het moet. Het verbaasde me hoe veel punten ze aan het net maakte. Ze speelde aan-

zienlijk beter dan een jaar terug”. Toen zegevierde Martina Navratilova nog in twee sets, een prestatie die ze in de finale van de US Open herhaalde.

Maar sindsdien behoren de Grand-Slamtoernooien toe aan Steffi Graf. Ze won de open Australische (van Evert), voor de tweede keer de open Franse (van Zvereva) en zaterdag, op het gras van Wimbledon, kwam daar een nieuw hoogtepunt bij. „Ik had nooit verwacht dat ik na mijn eerste grote succes in Parijs meer vreugde zou voelen”, probeerde het meisje uit Brühl met betraande ogen nuchter te blijven. „Maar het is toch gebeurd, dit betekent nog meer voor me. Die atmosfeer hier is heel anders, onbeschrijflijk”. Het kan haast niet anders of het supervrouwje slaagt in datgene wat Mats Wilander niet lukte: het Grand Slam, nu al 'Graf Slam' genoemd. Wanneer de opvolgster van Cilly Aussem, 57 jaar geleden de laatste Westduitse Wimbledon-winnares, in september de open Amerikaanse titelstrijd voor zich opeist, dan heeft ze het beroemde vierluik te pakken. De laatste die dat in één kalenderjaar presteerde was Margaret Court in 1970.

● Steffi Graf heeft de Wimbledon-titel.

Brenda Schultz in finale

LONDEN – Voor de tweede achtereenvolgende keer na haar korte loopbaan als profspeelster heeft Brenda Schultz zich geplaatst voor een finale bij een Grand Slam-toernooi. In Parijs stond zij samen met Michiel Schapers in de eindstrijd van het gemengde dubbelspel. Ze verloren daar van McNeil/Lozano.

Na de vroege uitschakeling in het hoofdtoernooi trad de veertienjarige Schultz op Wimbledon aan voor het jeugd-evenement. Op basis van een haar de eerste opslag won ze daarna achtereenvolgens van de Argentijnse Moreno, de Israëlsche Segal, de Amerikaanse Grossman (na wedstrijdpunten tegen te hebben gehad) en de Francaise Laval. Zaterdag baande zij zich een weg naar de finale door een overwinning met 6-7 (5-7), 6-4, 6-3 op de aan de rechter-enkel geblesseerde Amerikaanse Amy Frazier. De eindstrijd tegen de Francaise Emmanuelle Deryl was een van de vele finales, die gisteren door de regen niet doorgingen.